

BILTEN SUDSKE PRAKSE

VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

OSNIVAČ:

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine,
Sarajevo, Valtera Perića 15

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Dušan OBRADOVIĆ

REDAKCIJSKI ODBOR:

Dušan OBRADOVIĆ
Suada SELIMOVIC
Mr Tadija BUBALOVIC
Malik HADŽIOMERAGIC
Miomir JOČIC

IZDAVAČ:

Javno preduzeće
Novinsko-izdavačka organizacija
Službeni list Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Magribija 3

ZA IZDAVAČA:

Mehmedalija HUREMOVIĆ, direktor

bilten

**sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine**

**Sarajevo,
maj-septembar
svibanj-rujan 1998. godine**

broj 2

S A D R Ž A J

KRIVIČNO PRAVO	7
- pravno shvaćanje o vrijednosnim obilježjima krivičnih djela	
- sudske odluke	
GRAĐANSKO I PRIVREDNO PRAVO	13
- sudske odluke	
UPRAVNO PRAVO	35
- sudske odluke	
ABECEDNI STVARNI REGISTAR	59
- za krivično pravo	59
- za građansko i privredno pravo	59
- za upravno pravo	61
REGISTAR PROPISA	63
- za krivično pravo	63
- za građansko i privredno pravo	63
- za upravno pravo	64

KRIVIČNO PRAVO

Radi jedinstvene primjene neodređenih vrijednosnih obilježja kod pojedinih krivičnih djela Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, od strane svih sudova, Krivično

odjeljenje Vrhovnog suda FBiH, na osnovu ovlaštenja iz člana 19. Zakona o Vrhovnom sudu FBiH, na sjednici od 22.10.1998. godine, donijelo je ovo:

PRAVNO SHVAĆANJE

1. Zakonsko obilježje "Znatna imovinska korist" kod:

- krivičnog djela Iznuda iz čl. 285. st. 2. KZFBiH,
- krivičnog djela Ucjena iz čl. 286. st. 2. KZFBiH,

postoji kad vrijednost imovinske koristi pribavljene izvršenjem navedenih krivičnih djela prelazi 5.000,00 KM (pet hiljada konvertibilnih maraka).

2. Zakonsko obilježje "Znatna imovinska šteta" kod:

- krivičnog djela Nesavjesno poslovanje u privredi iz čl. 256. st. 1. KZFBiH,
- krivičnog djela Nepostupanje po propisima za suzbijanje bolesti životinja i bilja iz čl. 295. st. 3. KZFBiH,
- krivičnog djela Oštećenje, uništenje i nedopušteni izvoz spomenika kulture i zaštićenih objekata prirode iz čl. 302. st. 2. KZFBiH,
- krivičnog djela Nedopušteno vršenje istraživačkih radova i prisvajanje spomenika kulture iz čl. 303. st. 2. KZFBiH,

postoji kad vrijednost prouzročene imovinske štete prelazi 5.000,00 KM (pet hiljada konvertibilnih maraka).

3. Zakonsko obilježje "Stvar velike vrijednosti" kod:

- krivičnog djela Teška krađa iz čl. 274. st. 2. t.1. KZFBiH,
- krivičnog djela Zagađivanje stočne hrane i vode iz čl. 296. st. 3. KZFBiH,

postoji kad vrijednost ukradene stvari, ili imovinske štete prelazi 5.000,00 KM (pet hiljada konvertibilnih maraka).

4. Zakonsko obilježje "Imovina većeg obima" kod:

- krivičnog djela Izazivanje opće opasnosti iz čl. 304. st. 1. i 2. KZFBiH,
- krivičnog djela Oštećenje zaštitnih uređaja u rudnicima, tvornicama i radilištima iz čl. 306. st. 1. i 2. KZFBiH,
- krivičnog djela Nepropisno i nepravilno izvođenje građevinskih radova iz čl. 307. KZFBiH,
- krivičnog djela Neovlašteno pribavljanje i raspolaganje nuklearnim materijama iz čl. 311. st. 2. KZFBiH,
- krivičnog djela Neotklanjanje opasnosti iz čl. 314. st. 1. i 2. KZFBiH,
- krivičnog djela Ugrožavanje javnog prometa iz čl. 316. st. 1. KZFBiH,
- krivičnog djela Ugrožavanje opasnom radnjom ili sredstvima iz čl. 317. st. 1. KZFBiH,
- krivičnog djela Nesavjesno obavljanje nadzora nad javnim prometom iz čl. 318. st. 1. i 2. KZFBiH,
- krivičnog djela Sudjelovanje u skupini koja izvrši krivično djelo iz člana 349. st. 1. KZFBiH,
- krivičnog djela Nepoduzimanje mjera za zaštitu vojne jedinice iz čl. 380. st. 1. KZFBiH,

postoji kad vrijednost imovine prelazi 15.000,00 KM (petnaest hiljada konvertibilnih maraka).

5. Zakonsko obilježje "Imovina velike vrijednosti" kod:

- krivičnog djela Terorizam iz čl. 146. st. 1. KZFBiH,
- krivičnog djela Međunarodni terorizam iz čl. 168. st. 1. KZFBiH,
- krivičnog djela Neizvršenje ili odbijanje izvršenja naređenja iz čl. 372. st. 1. KZFBiH,
- krivičnog djela Povreda stražarske, patrolne ili druge slične službe iz čl. 378. st. 1. KZFBiH,
- krivičnog djela Podnošenje neistinitog raporta i izvješća iz čl. 379. KZFBiH,
- krivičnog djela Neosiguranje pri vojnim vježbama iz čl. 381. st. 1. KZFBiH,

postoji kad vrijednost ugrožene imovine prelazi 20.000,00 KM (dvadeset hiljada konvertibilnih maraka).

6. Zakonsko obilježje "Imovina većih razmjera" bilo kao štete ili ugrožavanja takve imovine, kod:

- krivičnog djela Zagadivanje čovjekove sredine iz čl. 292. st. 1. i 2. KZFBiH,
- krivičnog djela Ugrožavanje javnog prometa iz čl. 315. st. 1. i 2. KZFBiH,

postoji kad vrijednost ugrožene ili oštećene imovine prelazi 20.000,00 KM (dvadeset hiljada konvertibilnih maraka).

7. Zakonsko obilježje "Imovinska šteta velikih razmjera" što podrazumjeva prisvajanje, uništenje, odnosno oštećenje imovine i "Ugrožavanje imovine velikih razmjera" kod:

- krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, iz čl. 154. st. 1. i 2. KZFBiH,

- krivičnog djela Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika iz čl. 155. KZFBiH,
- krivičnog djela Zagadivanje čovjekove sredine iz čl. 292. st. 4. i 6. KZFBiH,
- krivičnog djela Uništenje zasada upotrebom škodljive materije iz čl. 297. KZFBiH,
- krivičnog djela Teška djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine iz čl. 308. st. 1. i 3. KZFBiH,
- krivičnog djela Neovlašteno pribavljanje i raspolaganje nuklearnim materijama iz čl. 311. st. 3. i 5. KZFBiH,
- krivičnog djela Ugrožavanje sigurnosti nuklearnim materijama iz čl. 312. st. 2. i 3. KZFBiH,
- krivičnog djela Teška djela protiv sigurnosti javnog prometa iz čl. 320. st. 1. i 3. KZFBiH,
- krivičnog djela Povreda stražarske, patrolne ili druge slične službe iz čl. 378. st. 3. KZFBiH,
- krivičnog djela Nepoduzimanje mjera za zaštitu vojne jedinice iz čl. 380. st. 2. KZFBiH,
- krivičnog djela Neosiguranje pri vojnim vježbama iz čl. 381. st. 2. KZFBiH,

postoji kad šteta, ili ugrožavanje imovine prelazi 60.000,00 KM (šezdeset hiljada konvertibilnih maraka).

Napomena: Ovo pravno shvaćanje primjenjivat će se od dana stupanja na snagu Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine tj. osmog dana od dana objavljivanja "Službenim novinama Federacije BiH".

KRIVIČNI ZAKON

1.

Član 23. i 24. Krivičnog zakona

POSTOJANJE POJEDINIH OBLIKA SAUČESNIŠTVA NIJE USLOVLJENO KRIVIČNOM ODGOVORNOŠĆU IZVRŠILACA ODNOSNO SAIZVRŠILAČA ILI DRUGIH SAUČESNIKA, VEĆ SAMO ČINJENICAMA DA JE IZVRŠILAČKOM ILI SAIZVRŠILAČKOM RADNJOM UČINJENO NEKO KRIVIČNO DJELO I DA SU U VEZI S NJIM PREDUZIMANE SAUČESNIČKE RADNJE (PODSTREKAVANJA ILI POMAGANJA).

(Odluka Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Kvl-45/98 od 19.08.1998.g.)

KRIVIČNI ZAKON R BiH

2.

Član 36. stav 1. Krivičnog zakona R BiH

DO PREKIDA UZROČNE VEZE IZMEĐU RADNJE OPTUŽENOG I NASTUPANJA SMRTI OŠTEĆENOG KAO POSLJEDICE KRIVIČNOG DJELA UBISTVA IZ ČLANA 36. STAV 1. KRIVIČNOG ZAKONA R BiH MOGLO JE DOĆI SAMO U SLUČAJU DA SE NAKON RANJAVANJA OŠTEĆENOG OBJEKTIVNO INTERPOLIRAO NEKI DRUGI DOGAĐAJ KOJIM BI BILA UZROKOVANA SMRT OŠTEĆENOG.

Iz obrazloženja:

U obrazloženju žalbe branioci optuženog iznose da se vještak za sudsku medicinu izjasnio kako je nestručno liječenje oštećenog uzrokovalo njegovu smrt, pa smatraju da je prvostepeni sud pogriješio kada to nije uvažio.

Prilikom ocjene takvih žalbenih prigovora, ovaj sud je imao u vidu, da je prvostepeni sud prihvatio navode vještaka za sudsku medicinu, prema kojima je oštećeni zadobio povrede jetre, crijeva kao veze između želuca i poprečnog debelog crijeva, te gušterače u njenom glavnom i repnom dijelu. U odnosu na te povrede vještak se odredjeno izjasnio da je povreda gušterače neposredni uzrok smrti oštećenog, povreda jetre u posebnoj uzročnoj vezi, a povreda crijeva u posrednoj vezi. Sve ovo iz obrazloženja pobijane presude ni žalba branilaca optuženog ne dovodi u pitanje, pa se u vezi s tim otvara samo

problem opravdanosti naprijed izloženih žalbenih navoda.

Medjutim, vještak je dao doktrinirano tumačenje, prema kojem bi se u slučaju da je povrijedjena samo jetra, mogla hiruški zbrinuti ova povreda i otkloniti opasnost za život oštećenog. Dakle, ovakvi navodi vještaka polaze od pretpostavke da se radilo samo o povredi jetre, jer da je oštećeni zadobio povrede većeg broja organa. Ni doktrinirano izjašavanje vještaka u vezi povrede gušterače odnosno mogućeg operativnog zahvata, nije dovelo u pitanje ranije stručno mišljenje vještaka. Prema tome, vještak se nije izjasnio da je navodno nestručno liječenje u uzročnoj vezi sa smrću oštećenog.

Prema stanju u spisu, a posebno iskazima svjedoka dr D. R. i dr F. Č., kao i navoda vještaka za sudsku medicinu dr I. D. proizilazi, da je oštećeni bio primljen u bolnicu gdje je imao terapiju uključujući i dvije hiruške operacije. Ove okolnosti i prateći sadržaji pomenutih radnji ne mogu se podvesti pod pravne pojmove neukazivanja ljekarske pomoći, a niti nesavjesnog liječenja pod kojim se podrazumjeva primjena očigledno nepodobnog sredstva ili očigledno nepodobnog načina liječenja, ili ne primjenjivanja

odgovarajućih higijenskih mjera, ili uopšte nesavjesnog postupanja.

Iz činjenice da se uzročna veza ne može konstruisati van onoga što objektivno postoji, mora se uvažiti, da se između radnje optuženog i zabranjene posljedice u toku bolničkog liječenja nije interpolirao neki drugi uzrok smrti oštećenog, pa se svi žalbeni prigovori u tom pravcu ukazuju kao neosnovani.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: KŽ-250/98 od 1.09.1998.g.)

ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU

3.

Član 36. stav 1. Zakona o krivičnom postupku

NAKON PRAVOMOĆNOSTI RJEŠENJA O SPROVOĐENJU ISTRAGE, VIJEĆE PRVOSTEPENOG SUDA IZ ČLANA 23. STAV 6. ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU NE MOŽE DONIJETI FORMALNU ODLUKU, KOJOM BI ODLUČILO O PISMENOM PRIGOVORU BRANILACA OKRIVLJENOG U POGLEDU MJESNE NADLEŽNOSTI.

Iz obrazloženja:

Pismenom podneskom od 26. februara 1998. godine, branioci okrivljenog su stavili prigovore u odnosu na mjesnu nadležnost Kantonalnog suda u Sarajevu. Taj sud je nakon ocjene takvih navoda donio pobijano rješenje na temelju člana 26. stav 1. Zakona o krivičnom postupku.

Međutim, Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine smatra da je postupanje prvostepenog suda bilo pogrešno.

Naime, postojala je mogućnost da branioci okrivljenog u ovoj fazi postupka (nakon pravosnažnosti rješenja o sprovođenju istrage) iznesu svoje pismene prigovore u pogledu mjesne nadležnosti prvostepenog suda i da dosljedno tome stave svoje prijedloge. U vezi s tim, prvostepeni sud bi bio u obavezi da razmotri takve navode i ocjeni njihovu opravdanost. I u konkretnom slučaju nakon podnošenja pismenih prigovora branilaca okrivljenog, prvostepeni sud je tako postupio, ali je pogriješio kada je donio pobijano rješenje nakon utvrđenja da isti nisu osno-

vani. Ovo iz razloga, jer u ovakvoj procesnoj situaciji nije mogao donjeti formalnu odluku u vidu pobijanog rješenja, jer tako nešto u zakonu nije predviđeno. Samo u situaciji da je prvostepeni sud došao do zaključka, da su prigovori opravdani, mogao se po službenoj dužnosti oglasiti mjesno nenadležnim donošenjem rješenja shodno članu 36. stav 1. Zakona o krivičnom postupku.

Inače, što se tiče dosadašnjeg istražnog postupka, postojala je formalno pravna mogućnost da u ovom pravcu okrivljeni i njegovi branioci pobijaju mjesnu nadležnost prvostepenog suda samo u žalbi na rješenje o sprovođenju istrage, ali ona kako je to navedeno nije ni izjavljena.

Na osnovu svega izloženog valjalo je žalbu branilaca okrivljenog samo djelimično uvažiti, pobijano rješenje ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na daljnji postupak, shodno ovlaštenju iz člana 397. stav 3. Zakona o krivičnom postupku.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: KŽ-135/98 od 12.03.1998.g.)

4.

Član 171. stav 1. tačka 1. Zakona o krivičnom postupku

VIJEĆE IZ ČLANA 23. STAV 6. ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU JE PRI RJEŠAVANJU PITANJA IMA LI DJELO KOJE SE OKRIVLJENOM STAVLJA NA TERET OBILJEŽJA KRIVIČOG

DJELA, VEZANO JE ZA OPIS DJELA KAKO GA JE TUŽITELJ POSTAVIO U ZAHTJEVU ZA SPROVOĐENJE ISTRAGE.

Iz obrazloženja:

U obrazloženju prvostepenog rješenja se navodi, da u činjeničnom opisu djela iz zahtjeva za sprovođenje istrage nisu iznesene činjenice koje bi ukazivale na to, da je u vrijeme izvršenja krivičnog djela oštećeni kao službeno lice vršio poslove javne ili državne bezbjednosti ili pak dužnosti čuvanja javnog reda. Na takvoj ocjeni prvostepeni sud dalje izvodi zaključak da u ovom opisu djela nisu sadržani svi bitni elementi bića krivičnog djela za koje se okrivljeni terete, pa je dosljedno tome i obustavio ovaj krivični postupak na osnovu člana 171. stav 1. tačka 1. ZKP.

I po ocjeni ovoga suda, činjenični supstrat djela iz zahtjeva za sprovođenje istrage ne sadrži navedene činjenice i okolnosti na koje je ukazao prvostepeni sud u obrazloženju pobijanog rješenja. Pošto je u ovakvoj procesnoj situaciji (kada vijeće iz člana 23. stav 6. ZKP povodom neslaganja istražnog sudije sa

zahtjevom za sprovođenje istrage rješava pitanje postojanja krivičnog djela) sa jedne strane prvostepeni sud bio vezan za činjenični opis djela a sa druge strane bio ovlašten da izvrši samo njegovu čisto pravnu ocjenu, onda je zbog nedostatka pomenutih činjenica i okolnosti izveo pravilan zaključak da djelo koje se okrivljenim stavlja na teret nije krivično djelo. S obzirom na ovakve mane zahtjeva za sprovođenje istrage, prvostepeni sud je imao pouzdan osnov za donošenje pobijanog rješenja u smislu naprijed navedene zakonske odredbe, pa se suprotni žalbeni prigovori javnog tužioca ne mogu uvažiti.

Kako ne stoje žalbeni navodi javnog tužioca a niti ima povreda zakona na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, valjalo je žalbu odbiti, na osnovu člana 397. stav 3. ZKP.

(Odluka Vrhovnog suda FBiH, broj: Kž-415/98 od 10.08.1998.g.)

5.

Član 229. Zakona o krivičnom postupku

SAIZVRŠILAC ILI SAUČESNIK KOME JE KRIVIČNI POSTUPAK DOVRŠEN PRAVOSNAŽNOM PRESUDOM U ODVOJENO VOĐENOM POSTUPKU MOŽE BITI SASLUŠAN KAO SVJEDOK U KASNIJEM POSTUPKU PREMA OSTALIM SAIZVRŠIOCIMA ILI SAUČESNICIMA. PRILIKOM TAKVOG SASLUŠANJA NIJE DUŽAN DA ODGOVARA NA POJEDINA PITANJA AKO JE VJEROVATNO DA BI TIME IZLOŽIO SEBE ILI SVOG BLISKOG SRODNIKA TEŠKOJ SRAMOTI, ZNATNOJ MATERIJALNOJ ŠTETI I KAŽNJAVANJU, PRI ČEMU NIJE ODLUČNO DA LI JE PRAVOMOĆNOM PRESUDOM UTVRĐENA NJEGOVA KRIVICA I DA LI JE KAŽNJEN ODNOSNO DA LI JE OD OPTUŽBE OSLOBOĐEN.

Iz obrazloženja:

Nisu osnovani prigovori žalbe upućeni pravilnosti i potpunosti činjenične osnove pobijane presude. Ne može se prihvatiti tvrdnja žalbe da pobijana presuda nije potpuno i pravilno cijenila izvedenedokaze i da je usljed toga izvela neprihvatljive zaključke o odlučnim činjenicama. Za razliku od tvrđenja žalbe, ovaj sud nalazi, da je pobijana presuda iscrpno, potpuno i pravilno cijenila izvedene dokaze i na takvoj osnovi ubjedljivo zasnovala zaključak da nema pouzdanog dokaza da su okrivljeni izvršili krivično djelo za koje su optuženi. Svi dokazi pojedinačno ocijenjeni su u smislu čl. 347. st. 2. ZKP. Kada žalba tvrdi suprotno, ona za osnovni argument poteže iskaze svjedoka koji su u svojstvu okrivljenih dali u krivičnom postupku koji je protiv njih završen pravosnažnom presudom Okružnog vojnog suda u Mostaru. Međutim, pobijana presuda je objasnila i iznijela razloge zašto ne prihvata njihove iskaze iz ranijeg postupka i sve razloge svemu prihvata i ovaj sud.

Naime, saizvršilac ili saučesnik kome je krivični postupak dovršen pravosnažnom presudom u odvojeno vođenom postupku može biti saslušan kao svjedok u kasnijem postupku prema ostalim saizvršiocima ili saučesnicima ali kod njihovog svjedočenja postoje ograničenja iz čl. 229. ZKP. Drugim rječima takav svjedok spada u kategoriju svjedoka koja imaju ovlaštenja da nisu dužni da odgovaraju na pojedina pitanja ako je vjerovatno da bi time izložio sebe ili svog bliskog srodnika teškoj sramoti, znatnoj materijalnoj šteti i kažnjavaju a pri tome nije odlučno da li je već po pravosnažnoj presudi utvrđena njegova krivica i da li je kažnjen po zakonu za krivično djelo za koje je protiv njega vođen krivični postupak odnosno da li je od optužbe oslobođen. Samo u slučaju ako takav svjedok svojom voljom ne želi da se koristi pravom koje mu pripada po čl. 229. ZKP, mora u postupku dati potpun i istinit iskaz pod prijetnjom krivične sankcije

krivičnog zakona za davanje lažnog iskaza (i tada podliježe i kažnjavanju shodno čl. 237. st. 2. ZKP ako odbije da svjedoči.

U konkretnom slučaju Š. E., N. S. i S. M. su imali svojstvo svjedoka iz kategorijesvjedoka na koje se odnose ovlaštenje iz čl. 229. ZKP i oni su to ovlaštenje i iskoristili pa je njihovo saslušanje bilo moguće samo u okviru ove odredbe, kako je to pravilno učinio prvostepeni sud. Prema tome u postupku dokazivanja osnovanosti optužnice podignute protiv okrivljenih M. Z. i M. M. mogu se koristiti iskazi svjedoka Š. E., N. S. i S. M. u onom okviru i obimu kako su oni svjedočili a njihovi iskazi kojese u ranijem postupku dali u svojstvuokrivljenih lica ne mogu se koristiti kao dokaz u ovom postupku. Podloga za dono-

šenje presude mogu biti samo one činjenice i dokazi izneseni na glavnom pretresu krivičnog postupka koji se vodi protiv lica koja su obuhvaćena optužbom i za krivično djelo za koje je optužnica podignuta. U krivičnom postupku koji je vođen kod Okružnog vojnog suda u Mostaru optužbom nisu obuhvaćeni M. Z. i M. M. niti je protiv njih postupak vođen i pravosnažnom presudom (K. br. 1/93) dovršen, prema tome dokazi i činjenice utvrđeni u toj presudi se nisu mogli koristiti kao dokazno sredstvo prilikom donošenja pobijane presude, kako to žalba neosnovano tvrdi.

Iz svih navedenih razloga su sa osnovom prema odredbi čl. 350. tač. 3 ZKP okrivljeni oslobođeni optužbe, pa su suprotne tvrdnje žalbe neosnovane.

(Odluka Vrhovnog suda FBiH, broj: Kž-527/97 od 10.09.1998. g.)

6.

Član 398. u vezi sa članom 378. Zakona o krivičnom postupku

PRAVILO ZABRANE PREINAČENJA NA GORE ILI TZV. ZABRANE REFORMATIO IN PEIUS NE ODNOSI SE NA DUŽINU TRAJANJA PRITVORA.

Iz obrazloženja:

Po mišljenju ovog suda prvostepeni sud nije povredio pravila zabrane preinačenja na gore ili tzv. zabrane reformatio in peius kada je za razliku od predhodnog rješenja sada pritvor produžio za dva mjeseca. Ovo iz razloga jer se pomenuta zabrana predviđena u članu 398. u vezi sa članom 378. Zakona o

krivičnom postupku ne odnosi na dužinu trajanja pritvora, pa se žalbeni prigovori i u ovom pravcu ukazuju kao neosnovani.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Kž-429/98 od 7.08.1998.g.)

GRAĐANSKO - PRIVREDNO PRAVO

NADLEŽNOST

7.

Član 29. Zakona o eksproprijaciji

SUD U POSTUPKU UTVRĐIVANJA NAKNADE ZA EKSPROPRISANE NEKRETNINE NE ODLUČUJE O PRAVU NA NAKNADU NEGO SAMO O VISINI NAKNADE.

O PRAVU NA NAKNADU ODLUČUJE NADLEŽNI ORGAN UPRAVE RJEŠENJEM O EKSPROPRIJACIJI.

Iz obrazloženja:

Irelevantni su navodi revizije da je predlagač bespravno izgradio stambeni objekat na rudnom polju kao i sporedne objekte, pa da mu stoga ne pripada pravo na naknadu za ove objekte.

Odredbom člana 29. Zakona o eksproprijaciji propisano je da rješenje o eksproprijaciji, pored ostalog, sadrži naznačenje nepokretnosti koje se eksproprišu uz navođenje podataka iz katastra odnosno zemljišnih knjiga, naznačenje vlasnika ekspropriisanih nekretnina, objekta koji se ekspropriše i

naznačenje da li vlasniku i za koje ekspropriisane nekretnine pripada pravo na naknadu.

U rješenju o eksproprijaciji navedeno je da je predlagač vlasnik objekta, a pored ostalog i da predlagaču za sve ekspropriisane nekretnine pripada pravo na naknadu. Iz izloženog slijedi da se o pravu na naknadu za ekspropriisane nekretnine odlučuje rješenjem o eksproprijaciji koje donosi nadležni organ uprave a s tim u vezi u upravnom postupku se utvrđuje i da li je ekspropriisani građevinski objekat bespravno građen.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-123/98 od 4.8.1998. g.)

PARNIČNI POSTUPAK

8.

Član 77. stav 3. Zakona o parničnom postupku

Član 8. i 10. Zakona o preduzećima

Zakon o privremenim mjerama organizovanja određenih preduzeća i drugih pravnih lica

RANIJA ORGANIZACIJA PRIVREMENO UDRUŽENIH PRAVNIH SUBJEKATA NE USPOSTAVLJA SE AUTOMATSKI.

IZDVAJANJE DIJELA PREDUZEĆA U RANIJE SAMOSTALNO PREDUZEĆE MOGU U PARNICI ZAHTJEVATI DIONIČARI ČIJI UDJELI U KAPITALU PREDUZEĆA NA DAN 31.12.1991.g. PRELAZE 50% UKUPNOG KAPITALA RANIJEG PREDUZEĆA, A IZUZETNO I RADNICI RANIJEG PRE-

DUZEĆA, ALI SAMO AKO IZ OPĆIH AKATA PROIZILAZI DA OVAKAV ZAHTEJEV MOŽE PROIZAĆI IZ NJIHOVIH UPRAVLJAČKIH PRAVA.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je tužitelju kao dijelu preduzeća priznao svojstvo stranke u ovoj parnici polazeći od predmeta spora. Naime, u tužbi je postavljen zahtjev da se izvrše promjene u statusu ovog dijela preduzeća (preduzeću vrati status pravne osobe) na koji, prema shvatanju prvostepenog suda, imaju pravo radnici odnosno dioničari u tom dijelu preduzeća, jer nisu ostvarili svoj status u skladu sa Zakonom o pretvorbi društvenog vlasništva. Pravo radnika da zahtjevaju statusne promjene prvostepeni sud temelji i na odredbi člana 10. Zakona o preduzećima kojim je propisano da radnici mogu učestvovati u upravljanju preduzeća. Dosljedno ovom shvatanju prvostepeni sud je izveo zaključak da su u ovom sporu uposlenici mogli odrediti svog punomoćnika u parnici i na osnovu toga odbio prigovor tuženog da tužitelja ne zastupa ovlaštena osoba.

Prema činjenicama koje su iznesene u prvostepenom postupku, a polazeći od pretpostavke da su istinite jer su bile upisane u sudski registar, tužitelj je u sudskom registru bio upisan kao pravna osoba, dioničko društvo u mješovitom vlasništvu i brisan je iz sudskog registra 19.10.1994. godine, a dana 31.12.1994. godine izvršen je upis tog subjekta kao dijela preduzeća tuženog koji je upisan kao dioničko društvo. Ovakav dio preduzeća, koji u parnici zahtjeva vraćanje pravnog subjektiviteta, u pravilu bi trebala zastupati osoba koja je u sudskom registru upisana kao zastupnik tužitelja. Ako registrovani zastupnik odbija da to učini treba ocijeniti da li su ispunjeni uvjeti da ovakav zahtjev, u ime tužitelja, istaknu radnici, odnosno dioničari. Po članu 8. Zakona o preduzećima ("Sl. novine Federacije BiH", broj: 2/95) preduzećima upravljaju vlasnici kapitala, a radnici mogu učestvovati u upravljanju, ali njihova prava u upravljanju i način ostvarivanja prava, utvrđuju se u skladu sa kolektivnim ugovorom odnosno zakonom, u statutu ili drugom odgovarajućem aktu (čl. 10. Zakona). Prvostepeni sud nije uvidom u ova akta utvrdio da li su radnici tužitelja ovlašteni da upravljaju ovim dijelom preduzeća, te u čemu se njihova eventualna upravljačka prava sastoje i da li iz takvih upravljačkih prava proizilazi i ovlaštenje na zahtjevanje statusnih promjena, što u pravilu pripada samo vlasnicima kapitala.

U ovoj parnici zahtijevaju se statusne promjene, pa je za podnošenje tužbe, po mišljenju ovog suda, odlučno da li dioničarima kao vlasnicima kapitala pripada pravo na tužbu u ime dijela preduzeća. Ovo pravo bi im pripadalo samo ako dionički kapital u strukturi pravnog subjekta ili u konkretnom slučaju, dijela preduzeća, čini većinski

kapital i ako većina dioničara, čiji zbir udjela prelazi 50% ukupnog kapitala, zahtjeva u ime dijela preduzeća statusnu promjenu.

Zakonom o pretvorbi društvene svojine ("Sl. list RBiH"; broj: 33/94, koji je stupio na snagu danom objavljivanja - objavljen je dana 25.12.1994. godine) u članu 1. tačka 2. propisano je da Republika Bosna i Hercegovina odnosno Federacija Bosne i Hercegovine postaje nosilac prava vlasništva na društvenom kapitalu iskazanom u bilansu stanja pravnih osoba na dan 31.12.1991. god. Pod privatnim kapitalom po osnovu otкупа internih dionica i udjela (čl. 5. stav 1. navedenog zakona) smatra se efektivni iznos dioničkog kapitala iskazan u bilansu stanja na dan 31.12.1991. godine. Udio dioničkog kapitala radnika - dioničara (stečen pretvaranjem društvenog u privatno vlasništvo po osnovu Zakona o društvenom kapitalu) po čl. 6. istog zakona utvrđuje se revizijom, koja bi se trebala provesti u skladu sa posebnim propisima, a najkasnije do utvrđivanja stanja početnog bilansa u postupku dalje transformacije. Zakonom o početnoj bilansi stanja preduzeća i banaka ("Službene novine Federacije BiH", broj: 12/98) u članu 5. propisano je da se upisani a neuplaćeni dionički kapital iskazuje u pasivnoj podbilansi preduzeća i vrijednost upisanog neuplaćenog dioničkog kapitala (čl. 8. i 13. navedenog zakona) isknižava na teret kapitala. Na ove propise ukazuje se zbog izraženog shvatanja prvostepenog suda da je kod tužitelja u strukturi kapitala dionički kapital iznosio 64% prema bilansu stanja na dan 31.12.1990. godine. Žalba osnovano ukazuje da je za ocjenu odnosa između državnog i dioničkog kapitala odlučan odnos na dan 31.12.1991. godine. U žalbi se tvrdi da je dionički kapital u ukupnom kapitalu navedenog dana iznosio 24,50% i za ovu tvrdnju uz žalbu je priložen u fotokopiji bilans stanja na dan 31.12.1991. godine, za navedeni dio preduzeća.

Ovaj sud ocjenjuje da je za odnos između državnog i dioničkog kapitala u smislu izloženih propisa bitan bilans stanja na dan 31.12.1991. godine.

Za ocjenu da li je kod tužitelja pretežno državni ili privatni kapital (dionički kapital) bilo je prije svega potrebno ispitati, na osnovu propisa koji su već navedeni, udio dioničkog kapitala u ukupnom kapitalu preduzeća, pa ako je on većinski i većina dioničara se izjasnila da se podnese tužba sa zahtjevom da se vrše statusne promjene, dijelu ovog preduzeća može se priznati svojstvo stranke u postupku u smislu člana 77. stav 3. Zakona o parničnom postupku.

Ukoliko je u kapitalu tužitelja u pretežnom dijelu dionički kapital, dioničarima kao vlas-

nicima kapitala, pripada pravo da za zastupanje pred sudom odrede punomoćnika, ali se pri tome ne bi moglo uskratiti ni pravo organu iz člana 157. Zakona o preduzećima, koje vrši ovlaštenja i obaveze države vlasnika nad preduzećem po osnovu državnog kapitala, da štiti u parnici vlasnička prava države na njenom udjelu u kapitalu. Prvostepeni sud ove činjenice nije uzeo u obzir iako je na njih ukazao tuženi u parnici, a direktor tužitelja koji je saslušan u svojstvu svjedoka, izričito je naveo da on nije dao punomoćje navedenom punomoćniku i predložio da se tužba odbaci, što prvostepeni sud nije uvažilo.

Ako u ponovnom postupku prvostepeni sud utvrdi da se kao zastupnici tužitelja u ovoj parnici mogu pojaviti radnici tužitelja, od-

nosno dioničari pod uvjetom da utvrdi da zbir udjela dioničara koji su se opredjelili za tužbu prelazi 50% ukupnog kapitala dijela preduzeća, raspravljat će o meritumu spora, imajući pri tome u vidu da iz odredaba Zakona o privremenim mjerama organiziranja određenih preduzeća i drugih pravnih lica ("Sl. list RBiH"; broj: 10/94 i 13/94) ne proizilazi da se automatski uspostavlja ranija organizacija privremeno udruženih pravnih subjekata tokom ratnog stanja, tako da se transformacija može vršiti primjenom sada važećih propisa Zakona o preduzećima ("Sl. novine Federacije BiH", broj: 2/95), kao jedino mjerodavno zakona u ovoj materiji na području Federacije BiH.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: Gž-3/98 od 22.4.1998.g.)

9.

Član 93. stav 3. i 499. stav 2. Zakona o parničnom postupku

NEMA ZAPREKE ZA PONOVRNO SUĐENJE AKO JE RANIJA PARNICA U ISTOJ STVARI ZAVRŠENA OBUSTAVOM POSTUPKA ZBOG ZAKONSKE PRETPOSTAVKE O POVLAČENJU TUŽBE.

Iz obrazloženja:

Žalbeni navodi tužene da se u ovoj pravnoj stvari radi o presuđenoj stvari nisu osnovani. Iz rješenja Višeg suda u Z. koje je priloženo uz žalbu, proizilazi da je prvostepeni sud, na osnovu čl. 499. st. 2. Zakona o parničnom postupku, konstatovao da se smatra da je tužitelj povukao tužbu.

Pravna priroda takvog rješenja nema karakter presuđene stvari i ono ne predstavlja negativnu procesnu pretpostavku za ponovno suđenje u istoj pravnoj stvari.

Prema odredbi čl. 93. st. 3. Zakona o parničnom postupku, povučena tužba smatra se kao da nije ni bila podnesena i može se ponovo podnijeti.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Pž-90/98 od 19.5.1998.g.)

10.

Član 250. Zakona o parničnom postupku

Član 277. Zakona o obveznim odnosima

PARNIČNI SUD NIJE DUŽAN VJEŠTAČENJEM UTVRĐIVATI IZNOS ZATEZNIH KAMATA OBRAČUNATI ZA PERIOD DOCNJE TUŽENOG U PLAĆANJU GLAVNOG DUGA, AKO JE TUŽITELJ PRILOŽIO OBRAČUN IZ KOGA SU VIDLJIVI SVI ELEMENI NA OSNOVU KOJIH JE SAČINJEN, A TUŽENI NIJE OSPORIO NA ODREĐEN NAČIN NI JEDAN OD ELEMENATA OBRAČUNA.

Iz obrazloženja:

Na temelju dokaza koje je izveo na glavnoj raspravi sud prvog stupnja nalazi utvrđenim da su parnične stranke bile u poslovnim odnosima u kojima je tužena sa zakašnjenjem plaćala tužitelju svoja dugovanja u razdoblju od 11.11.1992. do 1.1.1995. godine, pa je tužitelj za to vrijeme zaračunao tuženoj zatezne kamate, koje su mu pobijanom presudom dosuđene. Obračune zateznih kamata u kojima su na potpuno jasan način prikazani

svi potrebni elementi obračuna, tužitelj je dostavio tuženoj prije utuženja. Dostavljenim obračunima tužena nije prigovarala, niti to čini u tijeku ovog postupka, osim što samo izražava sumnju u pravilnost obračuna, te radi provjere pravilnosti tužiteljevih obračuna, predlaže vještačenje. Takav prijedlog u suštini predstavlja zahtjev da umjesto tužitelja obračun izvrši vještak. Sud prvog stupnja je po mišljenju ovog suda opravdano taj prijed-

log odbio. Naime, kada je tužitelj koristeći svoje pravo na zatezne kamate, u svojstvu vjerovnika obračunao te kamate i obračune dostavio tuženoj, nije dovoljno to što je ona na njihovu pravilnost izrazila sumnju (koju je tužitelju saopštila tek u ovom postupku), već je na konkretan način bila dužna ukazati na postojanje nepravilnosti u obračunu (ako ih ima) i svoje prigovore dostaviti tužitelju. Ne opravdava je ni to ako nema osobu stručnu za provjeru obračuna (postavlja se pitanje u takvoj prilici kako je uopće došlo do sumnje), budući je mogla i bila dužna u tu svrhu angažirati stručnu osobu, a u najmanju ruku provjeru izvršiti u Zavodu za platni promet. Ovako je izostao njen prigovor na obračune

kamata, a u nedostatku prigovora nema razloga ni vještačenju, pa je sud prvog stupnja opravdano uzeo obračune pravilnim.

Nije žalba tužene u pravu ni kada prigovara na pravilnost presude u tome što u tužbenom zahtjevu (pa dakle ni u izreci presude) nije navedena visina glavnog duga na koju su obračunate kamate. U tom zahtjevu, pa dakle i u izreci presude, to nije nužno, jer tužitelj glavni dug ne potražuje, a u obračunima kamata svi podaci o njemu postoje, te tužena ne može prigovarati da joj ti podaci nisu bili poznati niti da bi ih vještačenjem trebalo utvrditi.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Pž-129/98 od 19.8.1998.g.)

IZVRŠNI POSTUPAK

11.

Član 265. stav 1. Zakona o izvršnom postupku

PRIVREMENA MJERA OBEZBJEĐENJA NOVČANE TRAŽBINE NE MOŽE SE ODREDITI SAMO ZBOG ČINJENICE DA JE TUŽENI PREZADUŽEN.

Iz obrazloženja:

U smislu člana 265. stav 1. preuzetog Zakona o izvršnom postupku ("Sl. list SFRJ" br. 20/78, 6/82, 27/90) privremena mjera za obezbjeđenje novčanog potraživanja može se odrediti ako je povjerilac učinio vjerovatnim postojanje potraživanja i opasnost da će bez takve mjere dužnik osujetiti ili znatno otežati naplatu potraživanja time što će svoju imovinu, odnosno sredstva otuđiti, prikriti ili na drugi način njima raspolagati. U smislu naprijed navedenog, sud nije učinio vjerovat-

nim postojanje obaveze drugotuženog, a niti je utvrdio kojim to konkretnim radnjama, odnosno propustima, drugotuženi nastoji da osujeti ili znatno oteža naplatu potraživanja tužitelja. Za ovakvo utvrđenje nije dovoljan izvještaj Zavoda za platni promet, jer okolnost da je drugotuženi prezadužen, odnosno trajnije nelikvidan i da izvršenje zahtjeva više povjerilaca, nije aktivna radnja, odnosno propust drugotuženog koji objektivno ugrožava namirenje tužiteljevog potraživanja.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, Pž-118/98 od 23.6.1998.g.)

SUDSKI REGISTAR

12.

Članak 18. stavak 1. i 48. stavak 4. Zakona o postupku za upis u sudski registar

SUD UPISA POSLOVNE JEDINICE NIJE OVLAŠTEN DA ODBIJE UPIS NA TEMELJU PRIJEPISA RJEŠENJA REGISTRARSKOG SUDA, AKO REGISTRARSKI SUD NE UVAŽI NJEGOVE PRIMJEDBE NA UPIS.

Iz obrazloženja:

Predlagatelj u ovom predmetu zahtijeva od suda prvog stupnja da izvrši ovjeravanje kopije rješenja o upisu u sudski registar njegove poslovne jedinice, što bi značilo i očito predlagatelju trebalo služiti kao dokaz da je ta poslovna jedinica, koja je već upisana u registar Višeg suda u M. kao registarskog

suda, na temelju njegovog rješenja, upisana i u registar prvostupanjskog suda kao nadležnog suda upisa.

U takvoj prilici kada u sastavu predlagatelja kao subjeta upisa, postoji poslovna jedinica kao njegov dio, čije je sjedište na području drugog suda (sjedište predlagatelja je

u M. a njegove poslovne jedinice u T.), upis poslovne jedinice kao dijela subjekta upisa, vrši se kako u sudu sjedišta predlagatelja, tako i u sudu sjedišta poslovne jedinice, s tim što sud sjedišta poslovne jedinice nije registarski već samo sud upisa.

Pri tome sud upisa nema nikakovo ovlaštenje odlučivanja o upisu, niti u tom smislu može donositi bilo kakav relevantan pravni akt o upisu u svoj registar, već to čini temeljem rješenja registarskog suda (članak 18. stavak 1. Zakona o postupku za upis u sudski registar - "Sl. novine FBiH", br. 6/95 - dalje Zakon). U protivnom bi o istoj stvari postojala rješidba dva različita suda, a to bi dalje moglo dovesti i do mogućnosti različitog odlučivanja o istoj stvari, što bi ozbiljno dovelo u pitanje pravnu sigurnost i narušilo princip zabrane odlučivanja dva puta o istoj stvari.

Kada je sudu prvog stupnja u smislu članka 48. stavak 1. Zakona, dostavljen primjerak predlagateljeve prijave za upis sa prijepisom rješenja registarskog suda o upisu

dijela subjekta upisa (sud prvog stupnja ne može zahtijevati izvornik) i ovjerenim prijepisima akata koji se na njega odnose, te kada je registarski sud svojim dopisom od 12.3.1998. godine izvjestio ga da je registraciju, odnosno upis u registar izvršio sukladno federalnom zakonu (temeljem članka 18. Zakona), dakle da u tom smislu upućene primjedbe suda prvog stupnja nije prihvatio, sud prvog stupnja kao sud upisa nema daljnjih mogućnosti zastajanja s upisom, a pogotovo odbijati upis (na to po Zakonu nikad nema ovlaštenje), već je po sili zakona dužan izvršiti upis u svoj registar dijela predlagatelja kao subjekta upisa koji je već upisan u registarskom sudu (čl. 48. st. 4. Zakona).

U situaciji kada sud prvog stupnja kao sud upisa ne može dalje ni zastati sa upisom predlagateljeve poslovne jedinice, odnosno kada je upis dužan izvršiti, nije mogao ni odbiti tužiteljev zahtjev za izdavanje isprave o tom upisu, ni u formi u kojoj takvu ispravu odbijenim zahtjevom predlagatelj traži.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: Gž-6/98 od 12.5.1998.g.)

13.

Član 21. i 22. Zakona o postupku za upis u sudski registar

Član 18. Zakona o privatizaciji banaka

NE MOGU SE, NA OSNOVU ODREDBA ČLANA 18. ZAKONA O PRIVATIZACIJI BANAKA, U SUDSKOM REGISTRU UPISIVATI PROMJENE OSNIVAČA I PRAVA PRIVREMENO PRENESENA NA FEDERALNO MINISTARSTVO FINANSIJA.

Iz obrazloženja:

Prvostupanjskim rješenjem osnovano je odbijen zahtjev predlagatelja - banke za upis promjene osnivača, tako da se poduzeća u državnom odnosno društvenom vlasništvu kao njegovi osnivači brišu, a na njihovo mjesto kao osnivač upiše Federacija Bosne i Hercegovine - Ministarstvo finansija.

Svoj zahtjev za upis promjene osnivača na način kako je to u predlagateljevoj prijavi navedeno, predlagatelj zasniva na odluci svoga generalnog direktora, utemeljenoj na odredbi čl. 18. Zakona o privatizaciji banaka. Takav zahtjev sud prvog stupnja pravilno je odbio i o tome dao valjane i potpune razloge koje u cijelosti usvaja ovaj sud.

Naime, iz odredbe čl. 18. Zakona o privatizaciji banaka ("Sl. novine FBiH", broj: 12/98), niti iz njegovih drugih odredaba, ne proistječe da se makar privremeno dionički kapital poduzeća u državnom, odnosno društvenom vlasništvu, prenosi na Federaciju BiH, niti da ona po toj osnovi postaje osnivač banke i

stupa na mjesto poduzeća dioničara u takvom obliku vlasništva, u omjeru njihovog dioničkog kapitala. To bi u najmanju ruku značilo da državni, odnosno društveni kapital i dalje ostaje u strukturi kapitala banke, premda se on odredbom čl. 18. Zakona o privatizaciji banaka, izričito otpisuje danom stupanja na snagu tog zakona. Samo su vlasnička prava koja su po osnovu tog kapitala pripadala njegovim dioničarima, privremeno prenesena na Federalno ministarstvo financija, od kojih pravo upravljanja po osnovi dionica, ono može povjeriti Agenciji za bankarstvo Federacije BiH. Medjutim, zakonom nije određeno da se to pravo upisuje u sudski registar, niti po svojoj prirodi, a pogotovo privremenosti, predstavlja pravo koje bi bilo nužno upisati u sudski registar, pa predlagatelj ne bi mogao zahtijevati ni upis prava koja su na Ministarstvo privremeno prenesena.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH; broj: Gž-12/98 od 15.9.1998.g.)

14.

Član 53. Zakona o poduzećima

REGISTARSKI SUD JE OVLAŠTEN DA UPIŠE ISTUPANJE JEDNOG OD OSNIVAČA NA TEMELJU PISMENOG UGOVORA O ISTUPANJU.

Iz obrazloženja:

Žalitelj je sa suosnivačem poduzeća u obliku društva sa ograničenom odgovornošću koje je predlagatelj u ovom postupku, zaključio dana 4.5.1998.g. pismeni ugovor o svom istupanju iz poduzeća i uređenju odnosa proisteklih iz osnivanja i poslovanja. Nakon toga je poslovodni organ poduzeća predlagatelja podnio prijavu sudu prvog stupnja i zatražio upis u sudski registar istupanja žalitelja kao suosnivača, te upis izvršene statusne promjene uvjetovane istupanjem žalitelja, koju je sud pobijanim rješenjem prihvatio.

Neosnovano žalitelj u prvom redu prigovara da ugovor o istupanju nije pravno valjan zbog nedostatka sudske ovjere njegovog potpisa na ugovoru. Takva forma nije zakonom propisana, niti su je strane ugovorile, pa tako njome ni uvjetovale pravnu valjanost ugovora, te njeno odsustvo nema utjecaj na pravnu valjanost ugovora. To pogotovo što je i za ugovor o osnivanju poduzeća zakonom propisana samo pismena forma (čl. 53. Zakona o poduzećima), pa se nikako ne može uzeti da bi za istupanje nekog od suosnivača bila potrebna strožija forma.

Žalitelj nadalje svoju žalbu temelji na tvrdnji da je ugovor zaključio pod pritiskom, omamljen i da odredbe ugovora nisu rezultat njegove prave volje, zapravo da uopće nije postojala njegova volja za zaključivanje ugovora iako je izjavljena. Dakle, u suštini spori postojanje suglasnosti njegove volje i očitovanja kako je pismeno sadržano u ugovoru. Međutim, u građanskom pravu odnos volje i očitovanja rješava se na bazi pretpostavke po kojoj će se u suglasnost volje i očitovanja vjerovati sve dotle dok se ne dokaže protivno. Teret dokaza je svakako na onome ko se na nesuglasnost poziva. Budući je očitovanje svoje volje žalitelj izrazio u pismenoj formi, u ugovoru na kojem su potpisi ugovarača (na 16 dana poslije zaključenja) ovjereni kod nadležnog tijela uprave, a kako registarski sud u pravilu odlučuje na temelju isprava priloženih uz prijavu bez održavanja ročišta, žalitelju je ostala mogućnost da jedino u posebnoj parnici pobija pravnu valjanost ugovora, što prema stanju spisa do sada nije učinio.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: Gž-10/98 od 15.9.1998.g.)

15.

Član 60. Zakona o postupku za upis u sudski registar

REGISTARSKI SUD TREBA DA ODBACI ZAHTJEV LICA KOJE IMA PRAVNI INTERES, DA SE BRIŠE NEOSNOVANI KONAČNI UPIS, AKO JE TAKAV ZAHTJEV PODNESEN PO ISTEKU 60 DANA OD IZVRŠENOG UPISA.

Iz obrazloženja:

Dana 24.12.1996. godine, izvršen je u sudski registar upis preduzeća "P." d.j.l. S., a dana 12.6.1997. godine, podniet je registarskom sudu zahtjev za brisanje neosnovanog konačnog upisa.

Prema odredbi člana 60. Zakona o postupku za upis u sudski registar ("Službene novine FBiH"; broj: 6/95) lice koje ima pravni interes može podnijeti registarskom sudu zahtjev za brisanje neosnovanog konačnog upisa u roku od 15 dana od dana saznanja

za upis, a najkasnije u roku od 60 dana od izvršenog upisa.

Navedeni rok je peremptorni (prekluzivni), pa propuštanje podnošenja zahtjeva o roku dovodi do gubitka prava na naknadno poduzimanje te procesne radnje i o njemu je sud dužan voditi računa po službenoj dužnosti.

Kako je zahtjev podniet izvan roka od 60 dana od dana izvršenog upisa, prvostepeni sud trebao je takav zahtjev kao zakasnjelu radnju odbaciti i bez upuštanja u ocjenu osnovanosti izvršenog upisa.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: Gž-7/98 od 12.5.1998.g.)

STVARNO PRAVO

16.

Član 22. Zakona o osnovnim vlasničko-pravnim odnosima - raniji

Član 5. Zakona o nadzidanju zgrada i pretvaranju zajedničkih prostorija u stanove u zgradama u društvenom vlasništvu

Član 6. stav 1. Zakona o stambenim zadrugama

STAMBENA ZADRUGA JE DUŽNA ZADRUGARU PRENIJETI PRAVO VLASNIŠTVA NA STANU IZGRAĐENOM NADZIDIVANJEM STAMBENE ZGRADE U DRUŠTVENOM VLASNIŠTVU ZA NJE-
GOV RAČUN ČIM JE NA NJU UPISANO PRAVO VLASNIŠTVA NA STANU U ZEMLJIŠNIM KNJI-
GAMA.

Iz obrazloženja:

Nižestepeni sudovi su utvrdili kao pravni osnov sticanja građenje nove stvari vlastitim materijalom (član 22. stav 1. ili 2. ZOVO), smatrajući tužitelja investitorom spornog stana izgrađenog nadzidanjem stambene zgrade u društvenom vlasništvu. Do zaključka da je tužitelj investitor, došli su pozivom na odredbe člana 5. Zakona o nadzidanju zgrada i pretvaranju zajedničkih prostorija u stanove u zgradama u društvenom vlasništvu ("Sl. list SRBiH", broj 32/87), po kojima izuzetno investitor može biti i građanin, preko stambene zadruge. Ovaj stav potvrđuju i činjenicom da je ugovorom zaključenim između tužitelja - zadrugara i tužene dana 29.6.1989.g. tužena se obavezala da pokrene postupak za pretvaranje potkrovnog prostora u sporni stan, te da odobrenje ishodi, a sve u ime i za račun tužitelja, kao i da u tu svrhu, a opet u ime i za račun tužitelja, koristi sredstva koja je tužitelj udružio. Polazeći od navedenog propisa i pomenutih ugovora, bio bi ispravan pravni zaključak nižestepenih sudova, da je tužitelj investitor-sticalac građenjem spornog stana kao nove stvari, tim prije što i po odredbama člana 6. stav 1. Zakona o stambenim zadrugama ("Sl. list SRBiH", broj 30/74 i 21/85), a i po odredbama člana 7. stav 2. Statuta zadruge, tužena posluje sa trećim licima u ime i za račun zadrugara. Tužena, međutim, nije zaključila ugovor o sticanju prava nadzidanja konkretnog potkrovlja u ime tužitelja, a nije u njegovu ime pribavila ni urbanističku saglasnost i odobrenje za građenje, već sve u svoje ime (na nju je preneseno prvenstveno pravo nadzidanja

konkretne stambene zgrade, koje je pripadalo Opštini), pa je formalno - pravno tužena investitor spornog stana izgrađenog nadzidanjem, ali iz navedene zakonske odredbe, te pravne prirode i suštine spomenutog ugovora, proizilazi obaveza tužene da izgrađeni stan prenese u vlasništvo i preda u posjed tužitelju (tužena je ustvari kod sticanja stana nadzidanjem postupala ne kao zastupnik, već komisionar tužitelja, ali mu je dužna predati sve što je stečeno za njegov račun, u duhu odredaba člana 780. Zakona o obligacionim odnosima).

Nižestepeni sudovi su utvrdili da je u periodu 1993-1994.g., sporni stan upisan u zemljišnim knjigama kao posebno zemljišno-knjižno tijelo, i to na zahtjev tužene, što znači da je bilo dato odobrenje za upotrebu toga stana, jer je ovo bio uslov za uknjižbu. Odobrenje je moglo biti dato, kako to ističe i sama tužena, na osnovu člana 187. Zakona o prostornom uređenju, što znači da je do momenta uknjižbe stan bio izgrađen, samo nisu eventualno bili okončani radovi na opremi stana sa pregradnim elementima, namještajem, sanitarnom opremom i nisu bili obrađeni podovi i zidovi u stanu.

Polazeći od odredaba ugovora stranaka od 29.6.1989.g. tužena je, nakon uknjižbe prava raspolaganja na spornom stanu, bila dužna da na tužitelja prenese pravo vlasništva (ovo proizilazi iz pravne prirode tog ugovora, po kome tužena u postupku nadzidanja postupa u ime i za račun tužitelja, a tužitelj svojim sredstvima, i bez kredita od tužene, gradi stan).

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-72/98 od 25.6.1998.g.)

17.

Član 39. stav 4. i 5. Zakona o osnovnim vlasničko-pravnim odnosima - raniji

NAKNADA NUŽNIH TROŠKOVA I TROŠKOVA KOJI SU BILI OSOBNO KORISNI ZA VLASNIKA STVARI, NAKNAĐUJE SE NESAVJESNOM POSJEDNIKU PO CIJENAMA U VRIJEME PREDAJE STVARI VLASNIKU.

Iz obrazloženja:

Prvostupanjski sud je utvrdio da je tužilja kao nesavjesni posjednik, radi održavanja montažnog prizemnog objekta vlasništvo tužene, odnosno povećanja njegove vrijednosti, putem više izvođača poduzela i izvela građevinske radove u određenoj vrijednosti, da su svi izvedeni radovi bili nužni i osobno korisni za tuženu i da bi ih i tužena imala da je u to vrijeme bila u posjedu predmetnog objekta.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja i njegove ocjene, prvostupanjski sud je pravilno postupio kada je odlučio kao u izreci.

Vještak koji je dao nalaz i mišljenje odgovarajuće je struke i on je našao da su svi izvedeni radovi bili nužni i korisni. Visinu vrijednosti nužnih i korisnih troškova utvrdio je po kriterijima predviđenim zakonom, pa je

bez osnova prigovor tužene da je visinu ovih troškova trebao utvrditi vještak financijske struke. Visina nužnih i korisnih troškova koje je tužilja imala, na osnovu dokumentacije u spisu čija se vjerodostojnost žalbom ne dovodi u pitanje, premašuje dosuđeni iznos. Da su svi izvedeni radovi bili nužni i korisni osobno za tuženu dokaz je i to da tužena bez dodatnih ulaganja predmetni objekat koristi u cjelosti kao kancelarijski prostor.

Po jedinstvenom stajalištu sudske prakse izraženom u Zaključku broj: 1/90sa Savjetovanja građanskih odjeljenja ranijih vrhovnih sudova održanom 24. i 25. 10.1990. godine u Subotici, naknada nužnih i korisnih troškova savjesnom i nesavjesnom posjedniku utvrđuje se po cijenama u vrijeme predaje stvari vlasniku.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: PŽ-26/98 od 24.3.1998. g.)

OBLIGACIONO PRAVO - OPĆI DIO

18.

Član 98. Zakona o obligacionim odnosima

POSLOVOĐA PRODAVNIICE JE OVLAŠTEN DA KAO PUNOMOĆNIK PO ZAPOSLENJU ZAKLJUČI UGOVOR O PRUŽANJU USLUGA ZAGRIJAVANJA PRODAVNIICE.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je utvrdio da je tužitelj za period od novembra 1992. godine, do marta 1995. godine, pružio usluge zagrijavanja poslovnog prostora (prodavnice) izdate pod zakup tuženom i da tuženi nije imao reklamacija na kvalitet pruženih usluga, da tuženi nije platio tužitelju cijenu pruženih usluga za sporni period koja je u visini utuženog iznosa i da su stranke zaključile ugovor 26.2.1993. godine o međusobnim odnosima tuženog kao potrošača i tužitelja kao davaoca usluga zagrijavanja poslovnog prostora koji je u ime potrošača potpisao poslovođa prodavnice tuženog.

Nisu osnovani žalbeni razlozi tuženog da poslovođa prodavnice tuženog nije ovlašćeno lice za potpisivanje takve vrste ugovora.

Potpisnik ugovora je lice u radnom odnosu kod tuženog, koje obavlja poslove i radne zadatke poslovođenja prodavnice tuženog, pa je ovlašćen da zaključuje ugovore ne samo koji spadaju u redovno poslovanje tuženog, nego i ugovore koji su nužni radi obezbjeđenja nesmetanog obavljanja registrirane djelatnosti tuženog.

Potpisnik ugovora je lice koje je radilo na poslovima čije je obavljanje vezano za zaključivanje i ispunjenje određenih ugovora, pa je samim time ovlašćeno i za zaključenje i ispunjenje spornog ugovora i za takva lica nije potrebna posebna punomoć zastupnika, a niti se to ovlašćenje upisuje u sudski registar.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: PŽ-74/98 od 21.4.1998.g.)

19.

Član 103. st. 1. i 105. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima

JAVNA I KOMUNALNA PREDUZEĆA NE MOGU ZAHTJEVATI NAPLATU U STRANOJ VALUTI(DEM), CIJENA USLUGA UČINJENIH DO 2.7.1994. GODINE.

Iz obrazloženja:

Ovaj sud nije mogao prihvatiti i pored ugovora stranaka, da postoji obaveza tuženog na isplatu cijene za isporučeni plin u obimu i moneti plaćanja koju je utvrdio prvostepeni sud.

Po odredbama člana 11. Zakona o deviznom poslovanju ("Sl. l. RBiH", broj: 2/92 i 13/94), kao i člana 40. Zakona o Narodnoj banci BiH ("Sl. list RBiH", broj: 1/93 i 13/94) obaveze domaćih lica u unutrašnjem platnom prometu morale su se izražavati i izvršavati u BH dinarima, ako zakonom nije drukčije određeno. Novčane obaveze izražene u do tada važećim Yu dinarima konvertovane su u BH dinare, po odredbama Zakona o novcu RBiH ("Sl. l. RBiH"; broj: 8/92. i 13/94) i Odluke Vlade RBiH o sprovođenju Uredbe (kasnije Zakona) o novcu RBiH ("Sl. l. RBiH", broj: 13/92), po kursu zamjene 10:1. Tek stupanjem na snagu novog Zakona o deviznom poslovanju ("Sl. list RBiH", broj: 10/94 i 13/94) dana 6.5.1994. g., propisano je u članu 61. da se i prava i obveze domaćih lica iz pravnih poslova zaključenih u RBiH mogu izražavati i izvršavati u stranoj valuti, ali pod uvjetima propisanim zakonom, a izuzetno i propisom Vlade RBiH. Zakonom o uslovima pod kojima se prava i obaveze i poslovi u zemlji mogu izvršavati i izražavati u stranim sredstvima plaćanja ("Sl. l. RBiH", broj: 16/94 i 33/94), utvrđeno je u članu 9. da se i obaveze prema javnim i komunalnim preduzećima mogu izuzetno, po odobrenju Ministarstva finansija, izvršavati u devizama. Po Rješenju Ministra finansija, objavljenom u "Sl. l. RBiH", broj: 29/94, dozvoljeno je javnim preduzećima

naplaćivanje cijene usluga u stranim sredstvima plaćanja od pravnih lica koja svoje prihode ostvaruju u stranim sredstvima plaćanja (to je i tuženi), a isključena je samo mogućnost naplate cijene zemnog gasa u stranoj valuti od pravnih lica koja se finansiraju iz budžeta (to nije tuženi). Dakle, tek od 2.7.1994.g. kada je stupio na snagu naprijed pomenuti Zakon, tužitelj je mogao tuženom obračunavati cijenu za isporučeni prirodni plin (zemni gas) u DEM i zahtjevati naplatu u toj valuti. Zakoni koji su bili na snazi u međuvremenu, a kojima je bila propisana mogućnost naplate cijena i usluga u stranoj valuti, nisu se odnosili na cijene za isporučeni prirodni plin.

Kako su propisi o novčanom sistemu, te važećoj moneti, prinudnog karaktera, to odredbe protokola sačinjenog između partijskih stranaka dana 9.2.1996. g. o obavezi plaćanja cijene isporučenog plina u DEM i za period od 16.1.1992.g. do 2.7.1994.g. nisu punovažne (član 105. stav 1. u vezi sa članom 103. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima - ZOO).

U ponovnom postupku prvostepeni sud će utvrditi iznos koji tužitelj može osnovano da potražuje u domaćoj valuti (sada KM) na ime cijene za isporučeni plin od 16.1.1992.g. do 2.7.1994.g., te će izvršiti i preračunavanje utvrđenog iznosa po odredbama Zakona o promjeni vrijednosti dinara ("Sl. list RBiH"; broj: 16/94 i 33/94), a potom tako izračunati iznos dosuditi tužitelju, naravno ukoliko on preinači tužbeni zahtjev na isplatu u zakonom određenom valuti.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: PŽ-160/98 od 30.7.1998.g.)

20.

Član 122. stav 1., 436. i 440. Zakona o obligacionim odnosima

PRIJEMNIK (CESIONAR) NE MOŽE ZAHTEJVATI OD DUŽNIKA (CESUSA) NAPLATU PRENESENOG POTRAŽIVANJA, AKO USTUPILAC (CEDENT) NIJE ISPUNIO SVOJU OBAVEZU PREMA DUŽNIKU KOJA JE BILA USLOV ZA ISPUNJENJE OBAVEZE DUŽNIKA.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je utvrdio da je tuženi zaključio ugovor o zakupu poslovnih prostorija kojim je regulisano da će ugovorne strane zapisnički izvršiti primopredaju predmetnih poslovnih prostorija, ali da primopredaja poslovnih prostorija krivičom zakupodavca nije izvršena i da tuženi nije ušao u posjed poslovnih prostorija, ali nije ni zahtijevao jednodostan raskid ugovora, pa kako je zakupodavac potraživanje po osnovu zakupnine ustupio (cedirao) na tužitelja, da je osnovan tužbeni zahtjev na isplatu zakupnine.

Ovakvu odluku prvostepeni sud temelji na činjenici da je ugovor o zakupu zaključen na

neodređeno vrijeme (prestaje sporazumom ili na osnovu otkaza - čl. 26. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija).

Ovakvo stanovište prvostepenog suda nije utemeljeno na pravilnoj primjeni materijalnog prava.

Prvostepeni sud utvrđuje činjenicu da zakupodavac nije izvršio svoju ugovornu obavezu predaje poslovnih prostorija u skladu sa čl. 8. zaključenog ugovora o zakupu i njen značaj zanemaruje kao da obaveza plaćanja zakupnine nema svoj osnov i razlog postojanja u obavezi zakupodavca da tuženom kao zakupoprimcu preda u posjed poslovne pros-

torije. Ugovorne strane su i zaključile ugovor sa ciljem da on bude i ispunjen - da budu ispunjene sve ugovorom predviđene obaveze, pa kako nije došlo do istovremenog ispunjenja, svaka ugovorna strana je mogla da odbije izvršenje svoje obaveze, osim u slučaju kada je ugovoreno ili zakonom određeno da obaveze iz tog ugovora neće biti izvršene istovremeno, ili ako što drugo proističe iz prirode posla (čl. 122. st. 1. ZOO).

Stoga je odbijanje tuženog da ispuni svoju obavezu plaćanja zakupnine i podnesak tuženog kojim je predložio sporazuman raskid ugovora, prvostepeni sud trebao cijiniti kao prigovor neispunjenja ugovora ("exceptio non adimpleti contractus"). Tuženi kao zakupoprimac, u konkretnom slučaju, imao je pravo od-

biti po ocjeni ovoga suda, izvršenje svoje obaveze jer zakupodavac nije izvršio niti je bio spreman izvršiti svoju obavezu predaje poslovnih prostorija u posjed tuženom zapisničkim putem.

Kako je zakupodavac kao cedent samo ustupio svoje potraživanje po osnovu zakupnine (a ne i ugovor o zakupu) koje je imao prema tuženom (kao dužniku-cesusu) na tužitelja (cesionara), a koje je još u vrijeme ustupanja bilo sumnjivo i koje se cesijom ni u čemu ne mijenja (čl. 436. ZOO), prvostepeni sud je pogrešno zaključio da je tužbeni zahtjev osnovan. Zakupodavac nije ni imao za sporni period pravo na zakupninu, pa to potraživanje koje je predmet spora nije mogao ni prenijeti na tužitelja.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Pž-139/98 od 30.7.1998.g.)

21.

Član 124. i 262. stav 2. i 4. Zakona o obligacionim odnosima

AKO DUŽNIK NIJE U MOGUĆNOSTI DA U ISPUNJENJU UGOVORA VJEROVNIKU PRED A ODREĐENI STAN, MOŽE BITI OBVEZAN SAMO NA NAKNADU NOVČANE ŠTETE U VISINI VRIJEDNOSTI STANA PO CIJENAMA U VRIJEME PRESUĐENJA.

iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je utvrdio da je tužitelj ustupio prvotuzenom na privremeno korišćenje dvosoban stan površine 70,58 m², u ul. Borisa Kidriča broj 41 -b, I sprat, s tim da mu privremeni korisnik stana vrati ustupljeni ili drugi odgovarajući stan u roku od 2 godine od dana prijema stana, da je prvotuzeni predmetni stan rješenjem od 27.05.1983. godine, dodijelio na privremeno korišćenje (2 godine) svome radniku drugotuzenoj i da drugotuzena i danas koristi predmetni stan.

Na osnovu ovako utvrdjenih činjenica prvostepeni sud je zaključio da je drugotuzena na predmetnom stanu stekla pravo trajnog i nesmetanog korišćenja stana i da je prvotuzeni obavezan tužitelju predati u vlasništvo i posjed drugi odgovarajući stan.

Pogrešan je pravni zaključak prvostepenog suda o obavezni prvotuzenog da vrati tužitelju drugi odgovarajući stan.

Stan koji je predmet ugovora o ustupanju na privremeno korišćenje je individualno određena stvar. Drugi odgovarajući stan koji bi prvotuzeni bio obavezan tužitelju predati je neodređena, a i neodrediva stvar.

Prema odredbi člana 124. Zakona o obligacionim odnosima, u dvostranim ugovorima (a ugovor o ustupanju stana na privremeno korišćenje može se smatrati takvim ugovorom), kad jedna strana ne ispuni svoju obavezu, druga strana može, ako nije što

drugo određeno, zahtijevati ispunjenje obaveze ili, pod uslovima predviđenim odredbama člana 125. do 132. navedenog zakona, raskinuti ugovor prostom izjavom ako raskid ugovora ne nastupa po samom zakonu, a u svakom slučaju ima pravo na naknadu štete.

Kada nije moguće vratiti stvar koja je u izvršenju ugovorne obaveze dana, tada se obaveza vraćanja-da bi se uspostavila restitucija onog stanja kakvo je bilo u vrijeme izvršenja ugovorne obaveze-pretvara u novčanu naknadu (ekvivalent).

U ovom slučaju prvotuzeni nije u mogućnosti vratiti predmetni stan tužitelju, pa njegova obaveza može glasiti samona novčanu naknadu i to uz izjavu tužitelja da pravo vlasništva na predmetnom stanu prenosi na prvotuzenog, a što bi se moralo konstatovati i izrekom presude. Dakle, kraj takvog stanja stvari tužitelj, na temelju člana 124. i 262. stav 2. i 4. Zakona o obligacionim odnosima, ima pravo zahtijevati naknadu štete koju je zbog neispunjenja obaveze prvotuzenog pretrpio. Naknadu treba dosuditi u visini tržišne vrijednosti predmetnog stana u vrijeme donošenja prvostepene presude, jer se jedino naknadom štete u toj visini tužiteljeva materijalna situacija može dovesti u ono stanje u kakvom bi se nalazila da nije bilo propuštanja prvotuzenog (član 190. ZOO).

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: Pž-49/98 od 24.3.1998.g.)

22.

Član 154. i 210. Zakona o obligacionim odnosima

LICE KOME JE NJEGOV DUŽNIK ISPLATIO NOVČANI DUG SREDSTVIMA DOBIJENIM OD TREĆEG LICA RADI UPOTREBE PO UGOVORU O NALOGU, NIJE DUŽNO DA IH VRATI NALOGODAVCU NI PO PRAVILIMA O STICANJU BEZ OSNOVA, A NI PO PRAVILIMA O NAKNADI ŠTETE.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je utvrdio da je između tužitelja i tada postojeće banke dana 6.3.1992.g. zaključen ugovor o plasiranju sredstava, kojim se banka obvezala da će sredstva u iznosu od 2.000.000 Yu dinara, koja će tužitelj položiti na njen račun, plasirati kao kredit tuženom, u ime i za račun tužitelja, pod uslovima bliže određenim u navedenom ugovoru, te u tom cilju (član 4. Ugovora) tekst ugovora o kreditu dostaviti na potpis korisniku kredita (tuženom) u roku od 8 dana od zaključenja ugovora sa tužiteljem, a doznačiti tuženom (korisniku kredita) sredstva u roku od tri dana od zaključenja ugovora o kreditu. Prvostepeni sud je, međutim, utvrdio na temelju isprava navedenih u obrazloženju prvostepene presude, da tuženi nije bio u to vrijeme u stanju tekuće nelikvidnosti, te nije imao potrebe za kratkoročnim kreditom, a da mu je navedena banka istog dana kada je primila novčana sredstva tužitelja doznačila utuženi iznos, ali kao otplatu svoga duga prema tuženom po osnovu ranije zaključenog komisionog ugovora između banke, kao dužnika i tuženog, kao njenog vjerovnika.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud je pravilno primjenio materijalno pravo kada je odbio tužbeni zahtjev zbog nedostatka pasivne legitimacije tuženog, s kojim tužitelj nije u ugovornom odnosu, jer banka nije, postupajući kao nalogo-primac - zastupnik, zaključila u ime tužitelja

ugovor o kreditu sa tuženim, niti je tuženom doznačila novčana sredstva u ime tužitelja, a po osnovu ugovora o kreditu.

Tužitelj ne može zahtjevati isplatu od tuženog ni pozivom na propise o sticanju bez osnova, jer je tuženi primio sredstva od banke, kao njenu uplatu duga prema njemu, tako da na njegovoj strani nema sticanja bez osnova (na njegovoj strani ne postoji obogaćenje, koje bi odgovaralo osiromašenju tužitelja, jer je uplatom sredstava samo podmiren stvarno postojeći dug banke prema tuženom).

Tužitelj nema pravo na utuženo potraživanje ni po osnovu naknade štete, jer nije dokazano da je tuženi znao, odnosno mogao znati da banka, zloupotrebom zastupničkog ugovora (ugovora o nalogu), podmiruje novčanim sredstvima tužitelja, uplaćenim na njen račun, svoj dug prema tuženom.

Novčana sredstva tužitelja su po valjanom pravnom osnovu data banci i uplatom na njen račun, postala njena, a njima se, protivno ugovoru sa tužiteljem, za svoje potrebe poslužila banka, pa je samo ona dužna i da ih vrati tužitelju, po osnovu naknade štete, a i uz obavezu da plati kamate od dana uplate (analognom primjenom člana 756. Zakona o obligacionim odnosima).

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Pž-131/98 od 21.7.1998.g.)

23.

Član 219. Zakona o obligacionim odnosima

Zakon o privremeno napuštenim nekretninama u vlasništvu građana

KADA JE U SKLADU SA ODREDBAMA ZAKONA O PRIVREMENO NAPUŠTENIM NEKRETNINAMA U VLASNIŠTVU GRAĐANA STAMBENA ZGRADA PROGLAŠENA PRIVREMENO NAPUŠTENOM A SAMO DIO ZGRADE DODIJELJEN NA PRIVREMENO KORIŠTENJE TREĆEM LICU, TAKVO LICE IMA PRAVNI OSNOV KORIŠTENJA SAMO TOG DIJELA ZGRADE SVE DOK MU RJEŠENJEM NADLEŽNOG ORGANA NE BUDE NALOŽENO DA GA PRED A VLASNIKU U POSJED, A U ODNOSU NA OSTALI DIO ZGRADE KOJI KORISTI BEZ PRAVNOG OSNOVA, PO ZAHTJEVU VLASNIKA ZGRADE, DUŽAN JE NAKNADITI KORISTI KOJE JE IMAO OD UPOTREBE STAMBENE ZGRADE.

Iz obrazloženja:

Uredba sa zakonskom snagom o privremeno napuštenim nekretninama u vlasništvu građana za vrijeme ratnog stanja i u slučaju neposredne ratne opasnosti ("Službeni list

RBiH", br. 11/93), kasnije Zakon o privremeno napuštenim nekretninama u vlasništvu građana ("Službeni list RBiH", br. 13/94), donesena je sa ciljem da se pod upravu

općine stave napuštene nekretnine, a zatim da se daju na korištenje pravnim odnosno fizičkim osobama. Davanjem na korištenje stambenih zgrada i stanova obezbjeđivalo se rješavanje pitanja smještaja prognanika i raseljenih osoba, u skladu sa rješenjem nadležnog općinskog organa uprave. Zakonom je propisan postupak davanja na korištenje kao i prava vlasnika da u propisanom postupku podnese zahtjev za vraćanje u posjed svih ili samo određenih nekretnina, te obaveza korisnika da u propisanom roku vlasniku preda nekretnine (čl. 25. do 29. navedenog Zakona). Po mišljenju ovoga suda privremeni korisnik ima pravni osnov za posjed nekretnina, sve dok mu rješenjem nadležnog organa ne bude naloženo da ih preda vlasniku u posjed, pa nisu osnovani navodi tužitelja da se smatra da privremeni korisnik drži nekretnine bez pravnog osnova (kao tuđu stvar) od časa kad je vlasnik podnio zahtjev nadležnom organu općine za vraćanje u posjed. Takav zaključak se ne bi mogao izvesti ni na osnovu Zakona o pre-

stanku primjene Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u vlasništvu građana ("Službene novine Federacije", br. 11/98, stupio na snagu 4.4.1998. godine) budući da je i ovim zakonom uređen postupak po zahtjevu vlasnika za vraćanje u posjed nekretnina.

Prema činjenicama koje su utvrdili nižestepeni sudovi tuženom je u stambenom objektu tužitelja dato korištenje 50 m² u prizemlju. U skladu sa navedenim zakonom, tuženi, dakle, ima pravni osnov da koristi samo taj prostor, a tužitelj ima pravo da uđe u posjed nekretnina koje tuženom nisu date na korištenje (pod uvjetom da općina nije preostali dio dala na privremeno korištenje nekoj drugoj osobi) a isto tako ima pravo, temeljem člana 219. Zakona o obligacionim odnosima, zahtijevati od tuženog da mu naknadi korist koju je imao od upotrebe stambene zgrade koja prelazi mjeru odnosno površinu datu na privremeno korištenje.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-115/98 od 23.7.1998.g.)

24.

Član 295. Zakona o obveznim odnosima

OBAVEZA PLAĆANJA ZATEZNIH KAMATA U PERIODU OD PADANJA DUŽNIKA U DOCNJU DO PRESTANKA GLAVNE TRAŽBINE USLJED DENOMINACIJE, NE GASI SE PRESTANKOM GLAVNE OBAVEZE.

Iz obrazloženja:

Prvostupanjskom presudom naloženo je tuženiku da plati tužitelju zatezne kamate na iznos glavnog duga od 1.499,40 BHD (koji odgovara dugu od 14.994 YUD) od 17.8.1992.g. do 15.7.1994.godine, odnosno od dana uvođenja BHD kao platežnog sredstva do njegove denominacije.

Nije žalba u pravu kada prigovara da je sud prvog stupnja pogrešno primjenio materijalno pravo kada je tužitelju dosudio zatezne kamate, iako je našao da je zbog nemogućnosti ispunjenja prestala tuženikova obveza na plaćanje glavnog duga (0,14 BHD) i u tom dijelu njegov tužbeni zahtjev odbio. Pogrešno je pravno stajalište žalbe da prestanak glavnog duga za sobom povlači

gašenje i sporednih potraživanja. Naime, valjanost nastanka sporednih obveza uvjetovana je valjanošću nastanka glavne obveze, ali njihov prestanak nije uvijek međusobno ovisan jedan od drugog. Istovremeno sa prestankom glavne obveze, prestaju samo one sporedne obveze koje dijele njezinu sudbinu, odnosno koje čine sredstvo pojačavanja ili osiguranja povjeriteljevog prava, kako to proistječe iz čl. 295. st. 2. Zakona o obveznim odnosima. Dospjele zatezne kamate kao sporedni dug ne dijele sudbinu glavnog duga, jer nastaju kao posljedica povrede, odnosno neispunjavanja glavne obveze, pa kao takve ostaju i poslije prestanka glavnog duga.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Pž-128/98 od 19.8.1998.g.)

25.

Član 262. stav 1. i 295. Zakona o obligacionim odnosima

Član 24., 26. i 28. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga

DAVALAC USLUGE MOŽE OD NARUČIOCA USLUGE ZAHTIJEVATI NAKNADU DUGOVANOG OD-NOSNO PLAĆENOG POREZA NA PROMET USLUGE SAMO DOK UGOVOR O DJELU NIJE U POTPUNOSTI ISPUNJEN.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud utvrđuje da je davalac us-luga sa primaocem usluga zaključio ugovor o zasnivanju pretplatničkog odnosa dana 31.1.1996.godine, kojim se obavezao izvršiti uključenje telefonskog priključka u javni auto-matski telefonski saobraćaj u roku od 30 dana od dana uplate cijene, da je naručilac uplatio davaocu usluga ugovoreni iznos cijene dana 1.2.1996.godine po računu broj 2/96 od 27.1.1996.godine, a da je davalac usluge u ugovorenom roku od dana izvršene uplate izvršio uključenje telefonskog priključka u javni automatski telefonski saobraćaj .

Prvostepeni sud je na osnovi ovako utvrđ-jenih odlučnih činjenica izveo pogrešan zak-ljučak da naručilac usluge duguje i naknadu poreza na promet usluge jer da u cijenu izvršenih usluga (poresku osnovicu) nije zak-ljučenim ugovorom o zasnivanju pretplatničkog odnosa ni računom broj 2/96 od 27.1.1996.godine, uračunat porez na promet usluga, a da u smislu člana 23. i 24. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga, porez na promet usluga tereti korisnika usluge.

Prema članu 24. navedenog Zakona poreska osnovica poreza na promet usluga je iznos naknade za obavljenu uslugu, a po stavu 2. porez na promet usluga nije sadržan u poreskoj osnovici nego tereti korisnika us-luge.

Medjutim, prema članu 26. i 28. istog Zakona, davalac usluge kao poreski obveznik bio je dužan obračunati porez na promet us-

luga u času kada je obavljena usluga (u ovom slučaju smatra se da je usluga izvršena u času izdavanja računa broj 2/96 od 27.1.1996.godine a najkasnije zaključivan-jem ugovora o zasnivanju pretplatničkog od-nosa) jer se porez na promet usluga na vrijed-nost obavljenih usluga naplaćenih u toku sed-mice (usluga plaćena 1.2.1996.god.) plaća u roku od 5 dana po isteku sedmice.

Sem toga, davalac usluge je izvršio usluge u preuzetom roku iz ugovora (30 dana od dana uplate cijene usluga), a naručilac je pla-tio cijenu usluga 1.2.1996.god., pa je u smislu člana 295. Zakona o obligacionim od-nosima, obaveza prestala ispunjenjem. Kako je davalac usluge kao poreski obveznik propustio da u smislu člana 26. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga, na ci-jenu usluga uračuna i porez na promet us-luga, to nije bilo zakonskog osnova da to učini naknadno uz račun broj 3/96 za korišćenje telefonske usluge u martu 1996.godine, kojeg je naručilac primio počet-om aprila iste godine. Naručilac je, plaćan-jem cijene usluga, u smislu člana 262. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, ispunio obavezu onako kako je ona glasila, pa kako je obaveza iz ugovora prestala ispunjenjem, davalac usluge nije imao pravo tražiti plaćanje poreza na promet usluga kao dijela neplaćene cijene obavljenih usluga, koja nije bila ni predviđena ugovorom.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, Pž-68/98 od 21.4.1998.g.)

26.

Član 355. Zakona o obligacionim odnosima

PRODAVAC MOŽE BITI OBVEZAN DA U ISPUNJENJU UGOVORA PRED A MOTORNO VOZIL O ODREĐENE VRSTE I TIPA, JER SE RADI O GENERIČNOJ, A NE INDIVIDUALNO ODREĐENOJ STVARI.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenju prvostepenog suda, parnične stranke su zaključile ugovor o pro-daji putničkog vozila marke VW Golf CL D/4 (bliže oznake su u predračunu). Iz toga proiz-ilazi da se radi o stvari određenoj po rodu, a ne o individualno određenoj stvari. Tužitelj za-htjeva predaju putničkog automobila određene vrste i tipa sa posebnim karakteris-

tikama (četvora vrata i dr.) . Takav automobil je generična stvar (a individualno određena stvar postao bi posebnim obilježavanjem broja šasije i motora i registracijom-dobijan-jem registarskog broja). Kako rod ne propada, tuženi je mogao biti obvezan na is-punjenje ugovorne obaveze, predaju automo-bila određene vrste i tipa, i kad je ispunjenje

ove obaveze bilo otežano zbog u međuvremenu nastupjelih ratnih dejstava. Ako su okolnosti iz člana 133. Zakona o obligacionim odnosima nastupile prije padanja tuženog u docnju, tuženi je morao tužbom zahtijevati raskid ugovora, što nije učinio. Pošto nije nastupila objektivna nemogućnost ispunjenja, nema uvjeta za primjenu člana 137. a ni člana 354. Zakona o obligacionim odnosima.

Zato je prvostepeni sud pravilno postupio kada je udovoljio tužbenom zahtjevu, primjenom člana 355. ZOO, jer iz ugovora ne proizilazi da se tuženi obavezao na isporuku prodatog vozila iz određene mase tih stvari, koja bi usljed ratnih dejstava, u cjelini propala.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Pž-261/97 od 21.4.1998.g.)

27.

Članak 394. Zakona o obveznim odnosima

Uredba o reguliranju platnog prometa u hrvatskim dinarima na teritoriju HZ H-B za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja

Uredba o primjeni Uredbe sa zakonskom snagom o računovodstvu na području HZ H-B za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja

TRAŽBINE IZ DUŽNIČKO-VJEROVNIČKIH ODNOSA NASTALE TIJEKOM 1992.g. I ISKAZANE U YU DINARIMA, NA PODRUČJU RANIJE HERCEG-BOSNE, PRETVARAJU SE U HRVATSKE DINARE, A POTOM KUNE, I NE MOGU SE KONVERTOVATI I NAPLAĆIVATI U NJEMAČKIM MARKAMA (DEM).

Iz obrazloženja:

Osnovan je prigovor tuženika na preračunavanje njegove obveze u DEM i na temelju takvog preračunavanja, obvezivanje na isplatu u DEM.

Tražbina tužitelja nastala je u tijeku 1992.g., kada je postalo izvjesno da zbog ratnih djelovanja nije moguće obaviti u razumnom roku ugovoreno djelo, te da je zbog te okolnosti ugovor prestao.

U smislu odredbi Uredbe o reguliranju platnog prometa u hrvatskim dinarima na teritoriju HZH-B za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja ("Nar.list HZH-B" br.4/92), platni promet se morao obavljati u hrvatskim dinarima (HRD) počev od 22.09.1992.g., kada je ova Uredba stupila na snagu. Takvo stanje je trajalo sve do stupanja na snagu Odluke o obavljanju platnog prometa ("Nar. list HRH-B" broj: 4/93) dana 15.12.1993.g., kada je člankom 2. dozvoljeno plaćanje pored HRD i u DEM. Ovim novim propisom, a i kasnijim o platnom prometu koje navodi prvostupajnski sud u obrazloženju pobijane presude, nije predviđeno pravo vjerovnika da neizmirene tražbine nastale u HRD pretvaraju u tražbine u DEM, po vlastitom nahođenju, te zahtjevaju isplatu u njemačkim markama ili kunskoj protivrijednosti DEM.

Obzirom na iznijeto, od časa kada je na području HZH-B prestalo korištenje Yu dinara kao platežnog sredstva, tražbine izražene u tom novcu moraju se konvertovati u HRD, kao u to vrijeme jedino platežno sredstvo. Ovo proistječe i iz odredbi članka 76. Uredbe o primjeni Uredbe sa zakonskom snagom o

računovodstvu na području HZH-B za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja ("Nar.list HZH-B" broj: 4/93) po kome je HRD obračunska valuta kod sačinjavanja godišnjeg obračuna za 1992.g., a preračun u DEM vrši se samo kod revalorizacije materijalnih i nematerijalnih ulaganja, kako slijedi iz odredbi članka 68. pomenute Uredbe. Na temelju ovlasti iz ove Uredbe, predstojnik Odjela financija HVO HZH-B donio je Naputak za izradu godišnjeg obračuna za 1992.g. (takode objavljen u "Nar.listu HZH-B" broj: 4/93), i po odredbama članka 5. i 6. ovog Naputka, neizmirene tražbine izražene u Yu dinarima, koje potječu iz dužničko-vjerovničkih odnosa (takva je i konkretna iskazuju se u bilansu stanja u HRD, dok se u smislu čl. 7. i 9. navedenog Naputka revalorizacija materijalnih i nematerijalnih ulaganja i ratna šteta iskazuje u DEM.

Tužitelj je, dakle, tražbinu u Yu dinarima morao konvertovati u HRD po kriterijima iz čl. 5. i 6. pomenutog Naputka. Polazeći od tečajne liste, koja je prilog Naputka, sudski vještak je izračunao i varijantu pretvaranja Yu dinara u HRD i našao da bi tražbina iznosila 1,757.644 HRD. Kako se po odredbama čl. 2. i 4. Uredbe o načinu i rokovima preračunavanja iznosa izraženih u hrvatskim dinarima u kune i lipe ("Nar. list HRH-B", broj: 18/94), tražbine izražene u HRD pretvaraju u kune u omjeru 1.000 HRD za 1 kunu, tražbina tužitelja iznosi 1.757,64 kune.

Prvostupajnski sud je mogao tužitelju dosuditi po pravnom osnovu koji je ranije naveden, samo tražbinu u ovom iznosu i u

ovoj valuti, polazeći od prinudnih propisa o novčanom sustavu, koje je morao primjeniti. Samo ovakvo presuđenje odgovara i načelu monetarnog nominalizma izraženom u članku 394. ZOO. Novčana tražbina tužitelja prvotno

iskazana u Yu dinarima, pretvorena je silom prinudnih propisa u tražbinu iskazanu u HRD, a potom u kune, te se mora namiriti u onom broju novčanih jedinica na koje poslije konvertovanja obveza glasi.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Pž-61/98 od 23.6.1998.g.)

OBLIGACIONO PRAVO - NAKNADA ŠTETE

28.

Član 155. Zakona o obligacionim odnosima

OBAVEZA NAKNADE ŠTETE ZBOG UMANJENJA IMOVINE OŠTEĆENOG U PRAVILU NASTAJE TEK KADA OŠTEĆENI UČINI IZDATAK, NPR. RADI LIJEČENJA. IZUZETNO, OBAVEZA NA NAKNADU ŠTETE NASTAJE I DOSPJEVA I PRIJE UČINJENOG IZDATKA AKO JE IZVJESNO DA ĆE IZDATAK BITI UČINJEN.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 155. ZOO šteta je umanjnje nečije imovine (obična šteta) ili pak sprečavanje povećanja nečije imovine (izmakla korist) pa, kako prema utvrđenju nižestepenih sudova, tužitelj nije bio liječen u Kliničkom centru "Rebro" niti u vezi liječenja imao izdatke, kod istoga nije došlo do umanjnja imovine. Okolnost da je tužitelj u toku postupka prezentirao predračun troškova

liječenja u navedenom kliničkom centru je bez značaja za ocjenu postojanja štete, jer sve dok se ne učini izdatak nema umanjnja imovine. Izuzetak od ovoga je slučaj kad je izvjesno da će biti učinjen izdatak a to bi u ovom slučaju bilo da je tužitelj hospitaliziran u navedenom centru i da mu je nakon toga izdat račun kojeg nije isplatio.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-61/98 od 20.4.1998. g.)

29.

Član 266., 277. i 278. Zakona o obligacionim odnosima

POVJERILAC KOME JE SA ZAKAŠNJENJEM ISPLAĆENA NOVČANA TRAŽBINA, MOŽE, PORED ZATEZNE KAMATE, ZAHTJEVATI I RAZLIKU DO POTPUNE NAKNADE ŠTETE, ALI SAMO KONKRETNO ISKAZANE I UTVRĐENE.

Iz obrazloženja:

Polazeći samo od mišljenja vještaka da bi tužitelj, da je tuženi na vrijeme isplatio dug u iznosu od 4.314,50 DEM, ostvario dobit u iznosu od 21.401,89 DEM, prvostepeni sud je uvažio ovaj zahtjev tužitelja i tuženog obvezao da mu naknadi štetu u navedenom iznosu, sa kamatama. Prvostepena presuda se, međutim, u tom dijelu ne zasniva na potpuno i pravilno utvrđenom činjeničnom stanju. Naime, kada dužnik zakasni sa ispunjenjem novčane obaveze dužan je vjerovniku platiti zatezne kamate (čl. 277. Zakona o obligacionim odnosima), bez obzira na to da li je ovaj pretrpio kakvu štetu zbog docnje dužnika (član 278. stav 1. ZOO). Ako je, međutim, šteta koju je vjerovnik pretrpio zbog dužnikovog zakašnjenja veća od visine zatezne kamate, on ima pravo da zahtijeva

od dužnika razliku do potpune naknade štete (član 278. stav 2. ZOO).

Prema navedenim odredbama Zakona o obveznim odnosima postojanje takve štete ne proizilazi iz same činjenice da je dužnik pao u docnju sa ispunjenjem novčane obaveze. Postojanje veće štete od visine kamata vjerovnik je dužan dokazati po opštim pravilima, kao i obim štete (član 266. ZOO), a sud je kod tako postavljenog zahtjeva dužan utvrditi sve odlučne činjenice od kojih zavisi osnovanost zahtjeva za naknadu štete. Stoga prvostepeni sud nije mogao samo na osnovu mišljenja vještaka zaključiti da je tužitelju nastupila šteta u vidu izmakle koristi.

Prilikom odlučivanja o ovom dijelu zahtjeva, prvostepeni sud mora da ima u vidu

da se u pravilu zateznom kamatom nadoknađuje šteta zbog zakašnjenja u ispunjenju novčane obaveze (šteta zbog nekorištenja novcem), što znači i izmakla korist, te da se šteta koja prevazilazi iznos kamata mora iskazati kao konkretna šteta (npr. obustavljanje djelatnosti povjerioca zbog nedostatka novčanih sredstava, veći izdaci koje je imao za nastavak poslovanja od onih koje bi imao da je dužnik ispunio obavezu na vrijeme, neka konkretna ušteta koja je izostala

i sl.). Pod izgubljenom dobiti treba podrazumijevati samo onu dobit za koju je izvjesno da bi je povjerilac, prema redovnom toku stvari ili prema posebnim okolnostima slučaja, ostvario da je dužnik svoju obavezu ispunio kako treba, tako da se naknada za ovaj vid štete ne može utvrđivati na apstraktan način, polazeći od aproksimativnog procenta izgubljene dobiti u odnosu na dugovani iznos i potom uvećavanju ovog iznosa konformnim metodom obračuna, kako je učinio vještak.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Pž-215/97 od 28.4.1998.g.)

OBLIGACIONO PRAVO - UGOVORI

30.

Članak 32. stavak 1. i 2. Zakona o trgovini - raniji

PRODAVATELJ DUGUJE, ZA VRIJEME PRIMJENE ZAKONA O TRGOVINI IZ 1990. GODINE, KAMATU PO STOPI KOJOU BI BANKA U NJEGOVOU SJEDIŠTU OBRACHUNALA KAMATU DA SU KOD NJE NOVČANA SREDSTVA CIJENE BILA POLOŽENA KAO DEPOZIT SA ROKOM OROČAVANJA KOJI ODGOVARA PERIODU DOCNJE, AKO JE IZRIČITO ILI PREŠUTNO UVJETOVAO PRODAJU ROBE UPLOM CIJENE UNAPRIJED.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenju prvostupanjskog suda tuženik, kao prodavatelj kasni sa isporukom robe. Kako je cijenu primio unaprijed, dužan je tužitelju za period docnje (počev od 09. 04. 1992. godine pa do ispunjenja ugovora) platiti zakonsku kamatu.

Pod zakonskom kamatom smatra se, u smislu članka 277. Zakona o obveznim odnosima, zateznakamata, na koju ima pravo vjerovnik, ako dužnik zakasni sa ispunjenjem novčane obaveze. U konkretnom slučaju obaveza tuženika nije novčana, pa tužitelju kao vjerovniku ne pripada pravo na zateznu kamatu.

U vrijeme zaključenja prodajnog ugovora bio je na snazi Zakon o trgovini ("Službeni list SFRJ" br. 46/90 - kasnije preuzeti kao zakon u Bosni i Hercegovini). U članku 32. stavak 1. ovog zakona, propisano je da se smatra špekulacijom korištenje stanja na tržištu radi sticanja neosnovane imovinske koristi, a u stavku 2. ovog članka - toč. 5. i 6.- navedeni

su kao primjeri neugovaranja roka isporuke robe ili isporuka robe poslije ugovorenog roka po cijeni višoj od cijene koja je važila na dan isporuke robe utvrđen ugovorom, izričito ili prećutno uvjetovanje prodaje robe uplatom cijene unaprijed i nepriznavanje odnosno neobračunavanje kupcu kamate koju je utvrdila banka prodavca.

Prema utvrđenju prvostupanjskog suda, parnične stranke nisu ugovorile rok isporuke, tužitelj je platio ugovorenu cijenu, a tuženik nije istovremeno ispunio svoju obavezu, pa ni u roku od 8 dana od dana primljene uplate. U takvom slučaju tuženik koji kasni sa ispunjenjem obaveze dužan je tužitelju, od dana kada je pao u docnju, platiti kamatu (članak 32. st. 2. toč.6. Zakona o trgovini) po stopi po kojoj bi banka u sjedištu tuženog, kao prodavca, obračunala kamatu da su kod nje novčana sredstva bila uložena, kao oročeni depozit sa rokom oročavanja koji odgovara periodu docnje.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Pž-233/97 od 27.1.1998.g.)

31.

Član 997. i 998. Zakona o obligacionim odnosima

PRAVNO LICE KOJE JE DALO VJEROVNIKU AKCEPTNI NALOG RADI OBEZBJEĐENJA TRAJBINE KOJU OVAJ IMA PREMA TREĆEM LICU, NIJE SOLIDARNI JEMAC ZA OBAVEZU TREĆEG LICA, ZA KOJU BI ODGOVARALO CJELOKUPNOM SVOJOM IMOVINOM.

Iz obrazloženja:

Potraživanje tužitelja proizilazi iz zaključenog ugovora o kratkoročnom kreditu kojeg su potpisali tužitelj kao davalac kredita i prvotuženi kao korisnik kredita.

Drugotuženinije potpisnik ugovora o kreditu, a izdao je akceptni nalog kao garanciju za povrat kredita.

U toku postupka tužitelj je od Zavoda za platni promet zahtijevao naplatu po akceptnom nalogu drugotuženog, ali do realizacije akceptnog naloga nije došlo jer je predmetni akceptni nalog drugotuženog zaveden na peto mjestopo redosljedu evidencije za naplatu.

Kod ovakvog stanja stvari, a koje između parničnih stranaka nije ni sporno, osnovani su žalbeni navodi drugotuženog da u ovoj pravnoj stvari tuženi nisu solidarni dužnici.

U ovoj pravnoj stvari drugotuženi nije solidarni dužnik, jer nije potpisnik ugovora o kratkoročnom kreditu, niti je lice koje je potpisalo izjavu o jamstvu.

Prema odredbi člana 998. Zakona o obligacionim odnosima, ugovor o jamstvu obavezuje jamca samo ako je izjavu o jamčenju učinio pismeno, što znači da jamac izjavu o jamstvu mora lično i potpisati.

Prvostepeni sud je pogrešno primjenio materijalno pravo kada drugotuženog smatra solidarnim dužnikom. Izdavanjem akceptnog naloga drugotuženi nije postao solidarni dužnik. Njegova izjava volje o jamčenju nije izjava jamca kao platca, nego izjavio jamčenju samo sredstvima sa računa, a ne i svom imovinom.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: Pž-118/98 od 23.6.1998.g.)

32.

Član 32. stav 1. i 2. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija

ZAKUPODAVAC KOJI JE I UKNJIŽEN KAO VLASNIK POSLOVNE PROSTORIJE, MOŽE ZAHTJEVATI ISELENJE ZAKUPCA NAKON ISTEKA VREMENA NA KOJE JE UGOVOR ZAKLJUČEN, IAKO JE U TOKU SPOR IZMEĐU ZAKUPODAVCA I TREĆEG LICA O PRAVU VLASNIŠTVA NA POSLOVNOJ PROSTORIJI.

Iz obrazloženja:

Cijeneći rezultate provedenog postupka sud prvog stupnja utvrdio je da su parnične stranke zaključile ugovor o zakupu spornog poslovnog prostora na određeno vrijeme, da je tužitelj kao zakupodavatelj prije isteka vremena na koje je ugovor zaključen, pismeno izvjestio tuženika kao zakupca, da ugovor neće produžiti, te ga pozvao da mu po isteku ugovorenog vremena poslovni prostor isprazni i preda u posjed, što tuženik nije učinio, zbog čega je tužitelj ustao tužbom tražeći ispražnjenje i predaju u posjed poslovnog prostora.

Ovakvo, inače bitno činjenično stanje, sud prvog stupnja pravilno je utvrdio i na njega pravilno primjenio materijalno pravo (čl. 32. st. 1. i 2. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija), kada je udovoljio tužbenom zahtjevu.

Sud prvog stupnja imao je u vidu ugovor o zakupu kojeg je tuženik zaključio sa umješaćem, ali se opravdano njime nije bavio kada je na pravilan način odbio tuženikov prigovor nedostatka aktivne legitimacije i

našao da je tužitelj kao vlasnik poslovnog prostora (na pismeni zahtjev tuženika - dakle bez prisile) zaključio pravno valjan ugovor o zakupu, koji je prestao istekom ugovorenog vremena. Tužitelj dakle, kao vlasnik traži zaštitu svoga prava nakon što je prestao ugovor kojim ga je on svojom voljom bio ograničio i u obimu kojem ga za vrijeme trajanja ugovora nije mogao izvršavati. Prestankom ugovora uspostavlja se djelovanje njegovog prava prema svakome (erga omnes), tako da tužitelja ni na koji način ne veže ugovor kojeg su o njegovom poslovnom prostoru zaključile treće osobe kao nevlasnici.

Budući je tužiteljevo pravo upisano u zemljišnu knjigu, za sada je bez značaja i činjenica da se o pravu vlasništva ili pravu raspolaganja kao njegovom obliku, vodi sudski spor. Nije sud prvog stupnja pogriješio ni kad nije prihvatio tuženikov prijedlog za prekid ovog postupka zbog vođenja spora o vlasništvu, jer bi time očito na štetu tužitelja, a u korist tuženika (koji nije ni stranka u tom postupku) došlo do nezakonitog produženja zakupnog odnosa.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Pž-77/98 od 9.6.1998.g.)

33.

Član 3., 6., 7., 11., 13. i 14. Zakona o zabrani raspolaganja imovinom, prijenosu sredstava i statusnih promjena pravnih lica na teritoriji RBiH iz drugih država

OD PREDUZEĆA NASTALIH OD RANIJIH POSLOVNIH JEDINICA PRAVNIH OSOBA SA PODRUČJA SRBIJE, OPŠTINA NE MOŽE ZAHTEJVATI ZAKUPNINU ZA KORIŠTENJE POSLOVNIH PROSTORIJA KOJE SU BILE OSNOVNO SREDSTVO SUBJEKATA IZ SRBIJE, UKOLIKO SU NOVA PREDUZEĆA ORGANIZOVANA POD USLOVIMA I NA NAČIN PREDVIĐEN ZAKONOM.

Iz obrazloženja:

Tužitelji su nastali organizovanjem kao preduzeća od poslovnih jedinica pravnih osoba sa područja Srbije, a do organizovanja je došlo u ratnom periodu 1992. g., na osnovu odluka radnika zaposlenih u ovim poslovnim jedinicama.

U ovoj parnici tužitelji zahtijevaju utvrđivanje ništavosti ugovora o privremenom korištenju poslovnog prostora koji su tužitelji zaključili sa organom opštine koji u ime tužene opštine upravlja poslovnim prostorom tužene ili, podredno, poništavanje ovih ugovora (zaključenih u periodu od 31.3. do 11.7.1995. godine) i vraćanje plaćenih iznosa zakupnine po tim ugovorima u iznosima bliže navedenim u tužbi.

Prvostepeni sud je odbio tužbene zahtjeve (prvi i eventualni), pozivom na odredbe članova 7. i 11. Zakona o zabrani raspolaganja imovinom, prijenosu sredstava i statusnih promjena pravnih lica na teritoriji RBiH iz drugih država ("Sl. list RBiH", broj: 4/95 i 37/95 - u daljem tekstu: Zakon o zabrani ...), naglašavajući da je opština stekla pravo upravljanja nad imovinom pravnih osoba sa područja Srbije, pa i poslovnim prostorom, koji je u vršenju toga prava mogla, temeljem člana 13. pomenutog zakona, davati na privremeno korištenje tužiteljima putem ugovora kakvi su osporeni, uz ugovaranje zakupnine, neovisno od reorganizacije tužitelja.

Ovaj stav prvostepenog suda ne može se prihvatiti bez daljnjeg utvrđivanja i ocjene bitnih činjenica.

Iz odredaba člana 7. Zakona o zabrani ... proizilazi samo da se na temelju statusnih promjena poslovnih jedinica iz drugih republika bivše SFRJ izvršenih na osnovu ovog zakona i Uredbe o privremenoj zabrani prometa nepokretnosti i statusnih promjena privrednih subjekata iz drugih republika na teritoriji SRBiH - u daljem tekstu Uredba ("Sl. list SRBiH", br. 33/91), ne mogu mijenjati vlasnički odnosi na sredstvima u društvenom vlasništvu, što znači da se poslovne jedinice sa sredstvima u društvenom vlasništvu ne mogu organizovati kao preduzeća u mješovitom ili privatnom vlasništvu, pa se ne može prihvatiti širi smisao koji ovoj odredbi daje prvostepeni sud.

Imovina poslovnih jedinica bez svojstva pravne osobe na teritoriji BiH, koja pripada

pravnim osobama sa područja Srbije, data je na upravljanje opštinama, kako proizilazi iz člana 11. Zakona o zabrani ..., ali ako se te poslovne jedinice organizuju kao samostalna pravna lica (preduzeća) u smislu člana 3. ovog zakona, imovina se njima dodjeljuje na korištenje ugovorom koji zaključuje nastalo preduzeće s nadležnim organom opštine koji upravlja imovinom (član 13. stav 1. Zakona o zabrani ...). Samo izuzetno se ova imovina može privremeno dati na korištenje drugim pravnim licima, u smislu člana 13. stav 2. i člana 14. pomenutog zakona u skladu sa odredbama Uputstva o načinu i uslovima dodjele imovine poslovnih jedinica bez svojstva pravne osobe... ("Sl. list RBiH" br. 35/95). Ova imovina, svakako kada je dodjeljena na korištenje preduzeću organizovanom u skladu sa odredbama člana 3. Zakona o zabrani..., privremeno se upusuje kao osnivački ulog opštine u preduzeću (novelirani član 3. stav 3. Zakona o zabrani...).

Poslovne jedinice bez svojstva pravne osobe koje pripadaju pravnim licima sa područja Srbije mogle su se organizovati kao preduzeća, odlukom zaposlenih, samo uz prethodnu saglasnost nadležnog ministarstva, a nakon novele člana 3. Zakona o zabrani... (od 3.10.1995.g.), samo odlukom skupštine opštine, a na inicijativu zaposlenih radnika, ukoliko nisu već ranije organizovana kao preduzeća u skladu sa odredbama naprijed spomenute Uredbe, što proizilazi iz člana 6. Zakona o zabrani...

Od stupanja na snagu novele Zakona o zabrani... kada je eksplicitno propisano da se privremeno imovina povjerena preduzeću organizovanom po odredbama člana 3. ovog zakona smatra osnivačkim ulogom opštine, prestala je mogućnost izdavanja poslovnih prostorija koje ulaze u tu imovinu, u zakup preduzećima nastalim statusnim promjenama poslovnih jedinica. Ova preduzeća se moraju organizovati kao društva sa ograničenom odgovornošću (kako su tužitelji i organizovani) a u smislu člana 50. Zakona o preduzećima ("Sl. novine Federacije BiH"; broj: 2/95) osnivački ulogi mogu biti u novcu, stvarima i pravima. Ovo znači da osnivač (makar i privremeni) ne može zahtijevati od preduzeća naknadu u vidu zakupnine za korištenje stvari unesene kao ulog. Dakle, počev od 3.10.1995.g. prestala je obaveza tužitelja da plaćaju zakupninu po ugovorima o privremenom korištenju poslovnog prostora

(ovakvi ugovori se i ne mogu zaključiti sa preduzećima koja su nastala od poslovnih jedinica pravnih lica sa područja drugih republika, jer se njima imovina ne dodjeljuje na privremeno korištenje, već na neodređeno vrijeme do zaključenja međudržavnog ugovora o regulisanju - zaštiti imovinskih prava, kako proizilazi iz člana 3, a i 13. stav 1. Zakona o zabrani...).

Tužitelji bi, dakle, mogli zahtijevati utvrđenje da su ugovori o dodjeli poslovnih prostorijau dijelu kojim su obvezani na plaćanje zakupnine prestali da važe počev od 3.10.1995. g. (takav zahtjev je, kao manji, sadržan u većem zahtjevu za utvrđenje ništavosti, odnosno poništenja ugovora u cjelini i to od samog zaključenja), ali bi vraćanje plaćenog po ugovorima iza navedenog datuma mogli tražiti samo ako se utvrdi da su za to ispunjene pretpostavke iz člana 211. Zakona o obligacionim odnosima.

Ovo sve, međutim, pod uslovom da su tužitelji organizovani kao preduzeća u skladu sa odredbama Zakona o zabrani.... Tužitelji, naime, nisu se organizovali u skladu sa odredbama tada važećeg Zakona o preduzećima ("Sl. list SFRJ", broj: 77/88 do 61/90), preuzetog kao zakon RBiH, a niti po odredbama naprijed navedene Uredbe. U spisu postoji fotokopija rješenja Ministarstva trgovine Vlade R/F BiH od 8.5.1995.g. o davanju saglasnosti četvrto tužitelju, da se

organizuje kao preduzeće, ali takva rješenja za ostale tužitelje nisu podnesena na uvid (ne može se prihvatiti bez provjere tužbeni navod da postoje). Tužitelji su, istina, upisani u sudskom registru, a u smislu člana 185. stav 2. Zakona o preduzećima koji je bio na snazi u vrijeme registracije tužitelja, te člana 140. stav 2. sada važećeg Zakona o preduzećima, preduzeće upisom u sudski registar stiče pravnu i poslovnu sposobnost st. Upis u sudski registar ima pravno djeystvo prema trećim licima od dana upisa, te ne mogu snositi štetne pravne posljedice osobe koje se u pravnom prometu, postupajući savjesno, pouzdaju u podatke upisane u sudski registar.(član 186. stav 2. i 3. ranijeg i član 141. stav 2. i 3. sadašnjeg Zakona o preduzećima). Iz ovih propisa, međutim, ne proizilazi pravo za tužitelje da smatraju svojim, sredstva koja su pripadala pravnim osobama iz Srbije, ako im nisu na legalan (zakonom uređen način) dodjeljena, a to je bilo moguće samo ako su se tužitelji organizovali na legalan način. Naprijed navedeni propisi Zakona o preduzećima neophodni su da zaštite treća savjesna lica u pravnom prometu, ali se ne mogu koristiti i da bi nepravilno organizovana preduzeća, prije nego što nedostaci u organizovanju budu otklonjeni, sebi prisvajali prava posebno uređena specijalnim zakonom.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: Pž-109/97 od 30.7.1998.g.)

34.

Član 16., 33. i 33-a Zakona o advokaturi

Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad advokata

ADVOKAT, PUNOMOĆNIK STRANKE U PARNICI, IMA PRAVO DA OD STRANKE ZAHTIJEVA NAGRADU I NAKNADU ZA ZASTUPANJE I PRIJE ZAVRŠETKA PARNICE.

NAKNADA I NAGRADA SE OBRACUNAVA, ZA RAZLIKU OD ODREĐIVANJA NAKNADE TROŠKOVA ZASTUPANJA PROTIVNOJ PARNIČNOJ STRANCI, PO TARIFI KOJA JE NA SNAZI U TRENUTKU KADA JE RAD IZVRŠEN, A VRIJEDNOST BODA SE IZRACUVANA PREMA TARIFI O VRIJEDNOSTI BODA U TRENUTKU NAPLATE NAGRADE.

Iz obrazloženja:

Tužilac u ovoj parnici zahtijeva isplatu nagrade za zastupanje tuženog u parničnom postupiku koji je u toku. Tuženi je u toku glavne rasprave isticao da je između tužioca i zastupnika tuženog dogovoreno da će se visina nagrade utvrditi po okončanju parnice u kojoj je tužilac zastupao tuženog i to zavisno od uspjeha u sporu, a u žalbi na prvostepenu presudu tvrdi da tužilac stiče pravo na nagradu tek po okončanom postupku u kome je zastupao tužioca, a ovaj postupak još nije dovršen.

Prvostepeni sud opravdano nije prihvatio navedeni prigovor preuranjenosti tužbe. Nagrada za zastupanje u parnici punomoćnika advokata se određuje po Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad advokata, koju donosi Advokatska komora, uz saglasnost Ministarstva pravde FBiH, a advokat je dužan da se kod naplate naknada pridržava Tarife (član 16. i 33. Zakona o advokaturi, "Sl. list SRBiH", broj 39/89 i "Sl. list RBiH", broj 12/92 i 13/94). Po odredbama člana 39. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata ("Sl. list SRBiH", broj 34/90), advokat može ugovoriti sa strankom koju zastupa, veću nagradu od propisane Tarifom, kada zbog komplikovanosti predmeta, obima potrebnog rada ili drugih okolnosti, nagrada predviđena Tarifom ne bi bila odgovarajuća, no ovaj ugovor mora biti sačinjen u pismenom obliku. Ovo je jedini slučaj kada je Tarifom dopušteno odstupanje od njenih

odredaba u pogledu visine i drugih uslova naplate nagrade za zastupanje po advokatu u pojedinačnim predmetima zaastupanja, a stranke i ne tvrde da je ovakav ugovor zaključen. Nije, dakle, dopušteno ugovaranje nagrade advokatu zavisno od ishoda spora (uspjeha zastupanja). Advokat-punomoćnik stranke, ima pravo na naplatu nagrade poslije svake radnje zastupanja (izvršenog rada), kako posredno proizilazi iz odredaba člana 48. stav 1. Tarife, pa nije punovažan ni eventualni ugovor da će pravo na nagradu dospjeti tek po okončanju parnice u kojoj je advokat zastupao parničnu stranku. U konkretnom slučaju, čak i da je takav ugovor zaključen, pa i kada bi se smatralo da je punovažan, pravo tužioca na naplatu nagrade bi bilo dospjelo, jer mu je tuženi, podneskom od 2.4.1996. godine otkazao daljnje zastupanje u parnici. Ugovor o odlaganju plaćanja nagrade do okončanja parnice očito podrazumijeva da će advokat stranku zastupati sve do kraja parnice, pa kada stranka svojom radnjom ovu vezu prekine, mora se smatrati

dospjelim potraživanjem nagrade za zastupanje advokata-punomoćnika do časa otkaza punomoći.

Prvostepeni sud, međutim, nije utvrdio bitne činjenice za pravilan obračun visine nagrade na koju ima pravo tužilac, niti se iz obrazloženja prvostepene presude vidi na koji je način obračun izvršen. Članom 48. Tarife propisan je različit način obračuna naknade zavisno od toga da li advokat zahtijeva nagradu od stranke koju zastupa ili sud određuje naknadu troškova zastupanja na teret protivne stranke. Samo u ovom drugom slučaju, prema odredbama člana 33-a Zakona o advokaturi i člana 48. stav 3. Tarife, sud primjenjuje tarifu koja je na snazi u vrijeme donošenja odluke. U prvom slučaju, kakav je konkretni, u smislu člana 48. stav 1. i 2. Tarife, primjenjuje se tarifa koja je na snazi u trenutku kada je rad izvršen, ali se vrijednost boda izračunava prema tarifi o vrijednosti boda u trenutku naplate advokatske nagrade.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: Pž-283/97 od 24.3.1998.g.)

35.

Član 77. i 81. Zakona o unutrašnjim poslovima FBiH

Član 85. Zakona o unutrašnjim poslovima TPK

ZA OBAVEZE CENTRA SLUŽBI BEZBJEDNOSTI NASTALE IZ DUŽNIČKOPOVJERILAČKIH ODNOSA U TOKU 1994.g. NE ODGOVARA KANTON.

Iz obrazloženja:

Zakonom o unutrašnjim poslovima ("Službeni list SR BiH" broj 18/90 i "Službeni list" RBiH" broj 14/92, 11/93) koji se je primjenjivao zavrijeme ratnog stanja ako nije drukčije bilo propisano odredbama Zakona o primjeni Zakona o unutrašnjim poslovima ("Službeni list RBiH" broj 15/94), uređena je jedinstvena služba javne bezbjednosti na nivou BiH (član 1. Zakona) s tim što Ministarstvo unutrašnjih poslova ima centre službi bezbjednosti i van svog sjedišta kao područne jedinice u čijem sastavu se zajedruže opštine obrazuje SJB (član 26. stav 1. Zakona). Rukovođenje u Ministarstvu je zasnovano na načelima jedinstvenog rukovođenja izvršavanjem poslova iz djelokruga Ministarstva i odlučivanjao usmjeravanju rada i upotrebi snaga i sredstava Službe državne bezbjednosti i Policije, kao i obaveznog izvršavanja odluka, naređenja i rješenja predpostavljenog rukovodioca, odnosno starješine (član 11. Zakona o primjeni Zakona o unutrašnjim poslovima). Ovo je u skladu i sa odredbama člana 31. stav 3. Zakona o obrazovanju i radu okruga ("Službeni list RBiH" broj 12/92, 14/92, 18/92, 21/92, 3/93, 22/93, 13/94, 9/95 i 33/95) iz kojih proizilazi da poslovi i zadaci u oblasti unu-

trašnjih poslova u okrugu nisu dati u nadležnost okruga, već je izričito određeno da te poslove vrši centar službi bezbjednosti kao organizaciona jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova.

Iz navedenog proizilazi da je Centar službi bezbjednosti u T. 1994. godine, dakle, u vrijeme kada su prema tvrdnji tužioca nastali dužničko povjerilački odnosi iz kojih proizilazi obaveza tuženog da plati utuženi iznos, iako je bio van sjedišta Ministarstva unutrašnjih poslova, bio u sastavu jedinstvene službe državne bezbjednosti u BiH koja se finansirala iz budžeta BiH. Kako prava i obaveze Ministarstva unutrašnjih poslova Vlade RBiH, kasnije F/R BiH, Zakonom o unutrašnjim poslovima TPK ("Službene novine TPK" broj 3/96) nisu prenesene na Kanton jer je odredbom člana 85. tog zakona, koja je donesena u smislu odredaba člana 77, te 81. Zakona o unutrašnjim poslovima FBiH ("Službene novine FBiH" broj 1/96) jedino utvrđena obaveza Ministarstva Kantona da preuzme radnike CSB T., a ne i nepodmirene finansijske obaveze, tuženi nije pasivno legitimisan u ovom sporu.

Čak da je bilo propisano da su stanice javne bezbjednosti organi okruga, tuženi ne bi

bio dužan da izvrši utuženu obavezu, jer su se potrebe okruga finansirale iz sredstava republičkog budžeta, kome su, nakon prestanka rada okruga, vraćena neutrošena fi-

nansijska sredstva - član 4. Zakona o prestanku važenja Zakona o obrazovanju i radu okruga ("Službeni list RBiH" br. 6/96).

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Pž-273/97 od 12.5.1998.g.)

PRAVO OSIGURANJA

36.

Član 263. i 354. Zakona o obligacionim odnosima

DOMAĆA DRUŠTVA OSIGURANJA ODGOVARAJU ZA OBAVEZE PO OSNOVU OBAVEZNOG OSIGURANJA OD AUTOODGOVORNOSTI KOJE SU NASTALE PRIJE AGRESIJE NA BiH, A TERETILE SU NJIHOVE PRAVNE PREDNIKE.

Iz obrazloženja:

Nisu osnovani žalbeni navodi tuženog da posljedice agresije na Bosnu i Hercegovinu u odnosu na tuženoga "imaju karakter više sile", pa kako je u pitanju "ugovorno obavezno osiguranje" da su ispunjeni uslovi za oslobađanje tuženoga od odgovornosti za štetu (čl. 263. ZOO) i da je prestala obaveza tuženoga zbog nemogućnosti ispunjenja (čl. 354. ZOO).

Po odredbama Zakona o osnovama sistema osiguranja imovine i lica ("Sl. list SFRJ", br. 24/76 i 17/90) koji uređuju predratne obaveze prednika tuženoga kao osiguravatelja iz osnovna autoodgovornosti, osiguravatelj je bio dužan da naknadi svu štetu do visine ugovorenih osiguranih svota, koju pretrpi žrtva saobraćajne nezgode izazvane upotrebom motornog vozila, na ličnim dobrima i imovini koju bi bio dužan da nadoknadi vlasnik odnosno korisnik motornog vozila, tj. njegov osiguranik.

O osnovu odgovornosti i obimu naknade odlučuje se po pravilima o odgovornosti usljed upotrebe motornog vozila, dakle, po odredbama čl. 173. do 178., te čl. 185. do 197., kao i čl. 200. do 205. Zakona o obligacionim odnosima. A to znači da se o obavezama tuženoga sudi po propisima o vanugovornoj (deliktom prouzrokovanoj) šteti pa je bez osnova pozivanje tuženoga na odredbu čl. 263. Zakona o obligacionim odnosima, koja se odnosi na oslobađanje dužnika od odgovornosti za štetu nastalu neispunjenjem, odnosno zakašnjenjem u ispunjenju ugovorne obaveze. U pitanju je obaveza naknade vanugovorne štete oštećenom prouzrokovane upotrebom motornog vozila osiguranika tuženog, dakle, u is-

punjenju osiguranikove obaveze koja ne potiče iz ugovora sa oštećenim. Osnov te obaveze tuženoga nalazi se neposredno u zakonu, a samo posredno potiče iz ugovora zaključenog između tuženoga kao osiguravatelja i njegovog osiguranika.

Takođe, bez osnova je pozivanje tuženoga na odredbu čl. 354. Zakona o obligacionim odnosima jer je obaveza tuženoga izražena u novcu (generična obaveza). Do prestanka obaveze u smislu navedene odredbe može doći samo usljed objektivne fizičke nemogućnosti ispunjenja obaveze, odnosno propašću individualno određene stvari koja je predmet obaveze ili apsolutne nemogućnosti izvršenja radnje. U ovom slučaju, u pitanju je novčana obaveza tuženog po osnovu autoodgovornosti (naknada štete), pa posljedice agresije nemaju uticaja na osnovanost i visinu obaveze tuženoga. Prema odredbi člana 9. Zakona o pretvaranju kapitala društva osiguranja i reosiguranja u RBiH ("Sl. list RBiH"; broj: 2/96) za period od 3 godine od dana prestanka ratnog stanja obustavlja se izvršenje pravosnažnih sudskih presuda donesenih po osnovu naknade štete nastale do 6. aprila 1992. godine, po osnovu obaveznog osiguranja, a prema članu 37. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju imovine i osoba ("Sl. novine Federacije BiH", broj: 6/98) na iznos naknade štete (glavnica) određene izvršnim ispravama i vansudskim poravnanjima iz osiguranja, ne obračunavaju se kamate za čitav period rata odnosno neposredne ratne opasnosti u Bosni i Hercegovini. Neposredna ratna opasnost u Bosni i Hercegovini prestala je sa danom 23.12.1996. godine, a žutilja kamate zahtjeva počev od dana 27.12.1996. godine.

Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Pž.73/98 od 21.4.1998.g.)

MJENIČNO PRAVO

37.

Član 30. Zakona o mjenici

PRAVNO LICE NE POSTAJE MJENIČNI JEMAC - AVALISTA, TIME ŠTO SE NJEGOV ZAKONSKI ZASTUPNIK - FIZIČKO LICE POTPISAO SVOJIM IMENOM I PREZIMENOM NA LICU MJENICE, BEZ NAZNAKE DA TO ČINI U IME PRAVNOG LICA.

Iz obrazloženja:

Po mišljenju prvostepenog suda tužbeni zahtjev u odnosu na drugotuženog je osnovan jer je drugotuženi kao jemac potpisima na mjenicama prihvatio garanciju za ispunjenje obaveze prvotuženog po zaključenom ugovoru o kratkoročnom kreditu.

Ovako činjenično utvrđenje prvostepenog suda u odnosu na drugotuženog je nepotpuno, a pravni zaključak pogrešan.

Na licu mjenica čije su fotokopije priložene uz tužbu, nalaze se samo potpisi zakonskog zastupnika drugotuženog kao fizičkog lica, a ne firma drugotuženog, pa je u ovom slučaju avalista H.S. kao fizičko lice, a ne drugotuženi kao pravno lice. To što se na poleđini mjenica nalaze potpisi zakonskog zastupnika drugotuženog i pečati drugotuženog ne znači da i drugotuženi ima svojstvo avaliste. Uz potpise zakonskog zastupnika drugotuženog i pečate drugotuženog nema izjava o avalu ni datuma

avaliranja mjenice pa se tzv. bjanko avalom (potpisima i pečatima) na poleđini mjenica ne stiče svojstvo avaliste. Samo po formi tzv. puni aval se može dati i na nekom drugom dijelu mjenice (poleđini) jer iz njegove sadržine nedvosmisleno proizilazi da se radi o mjeničnom avalu, a ne nekoj drugoj mjeničnoj radnji. Da bi bjanko aval bio pravno valjan, potpisi avaliste moraju da budu stavljeni na licu mjenice ispod mjeničnog sloga, kako bi se znalo da se radi o avalu (član 30. Zakona o mjenici).

U ovom slučaju u pitanju je bjanko indosament, a drugotuženi je indosant koji solidarno odgovara sa ostalim mjeničnim dužnicima. Kako je indosant regresni mjenični dužnik, drugotuženi bi bio obavezan isplatiti utuženi iznos samo ako su mjenice podnijete na naplatu i ako je odbijanje isplata utvrđeno protestom (čl. 42. do 53. Zakona o mjenici).

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: Pž-67/98 od 21.4.1998.g.)

PORODIČNO PRAVO

38.

Član 243. Porodičnog zakona

NE SMATRA SE DA JE BRAČNI DRUG KROZ DUŽI PERIOD ODVOJENOG ŽIVOTA POTPUNO SAMOSTALNO OBEZBJEĐIVAO SREDSTVA ZA VLASTITO IZDRŽAVANJE UKOLIKO SE ZA TO VRIJEME IZDRŽAVAO OD PRIHODA SA IMANJA DRUGOG BRAČNOG DRUGA I DJELOMIČNO OD NOVČANIH SREDSTAVA KOJE JE OVAJ PLAĆAO ZA IZDRŽAVANJE MALOLJETNE DJECE.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-144/98 od 24.9.1998.g.)

39.

Pravna pravila imovinskog prava.

STICANJE U PORODIČNOJ ZAJEDNICI ZAJEDNIČKIM RADOM I SREDSTVIMA ČLANOVA PORODIČNE ZAJEDNICE NE ODNOSI SE SAMO NA STICANJE GRADEVINSKOG OBJEKTA ZAJEDNIČKIM GRAĐENJEM, NEGO I NA STICANJE ZEMLJIŠTA, NEOVISNO OD OKOLNOSTI ŠTO JE PRAVNI POSAO - UGOVOR O KUPOPRODAJI NA OSNOVU KOJEG JE KUPLJENO ZEMLJIŠTE, ZAKLJUČIO SAMO JEDAN OD ČLANOVA PORODIČNE ZAJEDNICE.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-33/98 od 23.4.1998.g.)

NASLJEDNO PRAVO

40.

Član 120. Zakona o nasljeđivanju

UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU KOJIM SE JEDNA UGOVORNA STRANA OBAVEZUJE DA DOŽIVOTNO IZDRŽAVA DRUGU UGOVORNU STRANU, A DRUGA UGOVORNA STRANA SE OBAVEZUJE DA JOJ ZA ŽIVOTA USTUPI U VLASNIŠTVO SVOJU IMOVINU ILI JEDAN NJEN DIO, NIJE NEOPHODNO DA BUDE ZAKLJUČEN U FORMI PROPISANOJ ZA UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU, NEGO JE DOVOLJNO DA BUDE ZAKLJUČEN U FORMI PROPISANOJ ZA UGOVORE O PRENOSU PRAVA VLASNIŠTVA NA NEPOKRETNOSTIMA.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-59/98 od 23.4.1998.g.)

41.

Član 120. Zakona o nasljeđivanju

UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU KOJI JE DUŽE VREMENA IZVRŠAVAN, VALJAN JE I U SLUČAJU DA SUDIJA SADRŽINU UGOVORA NIJE PROČITAO UGOVARAČIMA, ALI POD USLOVOM DA GA JE SUDIJA OVJERIO.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 120. stav 2. i 3. Zakona o nasljeđivanju propisano je da ugovor o doživotnom izdržavanju mora biti sastavljen u pismenom obliku i ovjeren od sudije, da će prilikom ovjere sudija pročitati ugovor i upozoriti ugovarače na posljedice ugovora.

Polazeći od utvrđenja nižestepeni sudova da su tuženi i njegov sada umrli otac zaključili pismeni ugovor o doživotnom izdržavanju kojeg je potpisao tuženi i na kojem je prstoznak umrlog, da ugovor sudija nije ovjerio, pa shodno tome ni njegovu sadržinu pročitao ugovaračima, ovaj sud nalazi da su nižestepeni sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kada su utvrdili da je navedeni ugovor zbog nedostatka forme ništav.

Neutvrđivanjem činjenice da li je ugovor o doživotnom izdržavanju duže vrijeme izvršavan odnosno sve do smrti primaoca

izdržavanja, nižestepeni sudovi nisu pogrešno primijenili materijalno pravo. Naime, ranijim ukidnim rješenjem date su upute prvostepenom sudu da se u ponovnom postupku utvrdi da li je davalac izdržavanja duže vremena izvršavao ugovorne obveze, izražavajući pri tome pravni stav da bi u slučaju da sudija nije pročitao sadržinu ugovora ugovaračima (u toj fazi postupka nije bilo utvrđeno da sudija nije uopšte ovjerio ugovor) ugovor bio valjan, ukoliko je duže vremena izvršavan.

S obzirom da je u ponovnom postupku utvrđeno da sudija nije uopšte ovjerio ugovor, nije odlučno da li je ugovor duže vremena izvršavan jer se zbog nedostatka ovog bitnog elementa forme ugovora, koji ga čini apsolutno ništavim, isti ne može konvalidirati ni dugogodišnjim izvršavanjem obaveza iz ugovora.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-111/98 od 11.6.1998. g.)

STAMBENO PRAVO

42.

Član 47. i 48. Zakona o stambenim odnosima

AKO ZA VRIJEME OPRAVDANOG NEKORIŠTENJA STANA ZBOG PRIVREMENOG RADA U DRUGOM MJESTU, NOSILAC STANARSKOG PRAVA IZDA CIO ILI DIO STANA PODSTANARU, A PRETHODNO NE PONUDI DAVAOCU STANA NA KORIŠTENJE DA ON ODREDI PODSTANARA, DAVALAC STANA NA KORIŠTENJE IMA PRAVO DA NOSIOCU STANARSKOG PRAVA OTKAŽE UGOVOR O KORIŠTENJU STANA.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 47. stav 1. tačka 6. Zakona o stambenim odnosima, isključena je mogućnost otkaza ugovora o korištenju stana zbog nekorištenja stana od strane nosioca stanarskog prava i članova njegovog porodičnog domaćinstva duže od šest mjeseci, ukoliko nosilac stanarskog prava i članovi njegovog porodičnog domaćinstva privremeno borave u drugom mjestu u zemlji, odnosno inostranstvu, iz razloga navedenih u stavu 1. člana 48. navedenog zakona.

Prema odredbi člana 48. stav 1. navedenog zakona ne može se nosiocu stanarskog prava dati otkaz ugovora o korištenju stana iz razloga što stan ne koristi duže od šest mjeseci, ali najduže do pet godina, pored ostalog i u slučaju ako odlazi privremeno na rad u drugo mjesto u zemlji u svojstvu radnika preduzeća. Prema odredbi stava 2. navedenog člana, nosiocu stanarskog prava omogućeno je da u navedenom slučaju može cijeli stan ili dio stana izdati na korištenje drugom licu kao podstanaru, ali samo ako je prethodno ponudio davaocu stana da on odredi podstanara, a ovaj to nije odredio u roku od 30

dana od dana prijema ponude, a u protivnom u skladu sa odredbom stava 3. istog člana, davalac stana na korištenje može otkazati korištenje stana nosiocu stanarskog prava.

U slučaju kada postoji razlog nekorištenja stana u smislu člana 47. stav 1. tačka 6. navedenog zakona, a za vrijeme nekorištenja stana nosilac stanarskog prava izda cio ili dio stana podstanaru, ali prethodno nije ponudio davaoca stana na korištenje da on odredi podstanara, davalac stana na korištenje ima pravo da nosiocu stanarskog prava otkaze ugovor o korištenju stana. Naime, postojanje razloga nekorištenja stana iz člana 47. stav 1. tačka 6. navedenog zakona, isključuje mogućnost otkaza ugovora o korištenju stana jedino u slučaju kada nosilac stanarskog prava za vrijeme nekorištenja stana isti nije izdao podstanaru, a u protivnom, tj. kada je stan odnosno dio stana izdao podstanaru kao u konkretnom slučaju, za ocjenu postojanja uslova za otkaz ugovora o korištenju stana odlučna je činjenica postupanje nosioca stanarskog prava u skladu sa odredbom člana 48. stav 2. navedenog zakona.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-58/98 od 30.4.1998.g.)

RADNO PRAVO

43.

Član 83. Zakona o osnovnim pravima iz radnog osnoda

Član 1. Uredbe sa zakonskom snagom o radnim odnosima za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti

UREDBOMO RADNIM ODNOSIMA ZA VRIJEME RATNOG STANJA ILI NEPOSREDNE RATNE OPASNOSTI NIJE ISKLJUČENA PRIMJENA ODREDBA ČLANA 83. ZAKONA O OSNOVNIM PRAVIMA IZ RADNOG ODNOSA KOJIM JE UREĐENA SUDSKA ZAŠTITA PRAVA RADNIKA IZ RADNOG ODNOSA I ROKOVI ZA PODNOŠENJE TUŽBE.

Iz obrazloženja:

U vrijeme kada je doneseno rješenje o prestatku radnog odnosa i odluka Upravnog odbora, povodom molbe tužitelju da se vrati na rad kod tuženog, pa sve do podnošenja tužbe prvostepenom sudu, na području Federacije BiH, na kome su se primjenjivali propisi Republike Bosne i Hercegovine, primjenjivao se Zakon o osnovnim pravima iz radnog odnosa, preuzet kao zakon RBiH (Uredba sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona, koji se u BiH primjenjuju kao republički zakoni, "Službeni list RBiH", br. 2/92) i Zakon o radnim odnosima ("Sl. list SRBIH"; br. 20/90). Uredbom sa zakonskom

snagom o radnim odnosima za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti u članku 1. propisano je da će se oba navedena zakona primjenjivati i za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti, ako ovom uredbom nije drugačije uređeno. Ovom uredbom nisu izmijenjene odredbe navedenih zakona koji se odnose na zaštitu prava radnika u preduzeću, i prava na sudsku zaštitu, a nije isključena ni primjena odredaba člana 83. Zakona o osnovnim pravima iz radnog odnosa o roku za podnošenje tužbe.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, br. Rev-140/98 od 4.8.1998. g.)

UPRAVNO PRAVO

44.

Članovi 2, 11, 22. i 26. stav 1. tačka 3. Zakona o upravnim sporovima

TREĆA LICA NISU OVLAŠTENI ZA POKRETANJE UPRAVNOG SPORA PROTIV RJEŠENJA DRUGOSTEPENOG ORGANA DONESENOG PO ŽALBI JEDNE OD STRANAKA U UPRAVNOM POSTUPKU (PODNOŠIOCA ZAHTJEVA) ZBOG "ČUTANJA ADMINISTRACIJE" PRVOSTEPENOG ORGANA, POŠTO SE TIM RJEŠENJEM NE DIRA U NJIHOVO PRAVO ILI NEPOSREDNI LIČNI INTERES ZASNOVAN NA ZAKONU NEGO SAMO U PRAVO ILI NEPOSREDNI LIČNI INTERES PODNOŠIOCA ZAHTJEVA I ŽALBE.

Iz obrazloženja:

Kao stranke u upravnom postupku M. N. i ostali građani iz Z. podnijeli su zahtjev prvostepenom organu uprave za otvaranje puta preko parcele F. D. Prvostepeni organ o tom zahtjevu nije odlučio u zakonom propisanom roku iz člana 218. preuzetog Zakona o opštem upravnom postupku, pa je nastupila zakonska pretpostavka da je njihov zahtjev odbijen, radi čega su M. N. i drugi podnijeli žalbu drugostepenom organu uprave zbog "čutanja administracije" prvostepenog organa.

Tuženi organ je odlučujući po njihovoj žalbi donio osporeno rješenje kojim je naložio prvostepenom organu da u roku od 30 dana od dana prijema tog rješenja donese rješenje po zahtjevu M. N. i drugih u upravnoj stvari otvaranja puta preko parcele F. D.

Protiv tog rješenja tužitelji su tužbom pokrenuli upravni spor.

Osporenim rješenjem odlučeno je o procesnom pravu podnosioca zahtjeva, koji su izjavili žalbu zbog "čutanja administracije" prvostepenog organa tražeći da tuženi organ

meritorno odluči o njihovom zahtjevu, pa se u takvom upravnom postupku ne mogu pojaviti kao stranke lica koja nisu podnosioci zahtjeva i žalbe, odnosno tužitelji.

Kako je osporenim rješenjem odlučeno o procesnom pravu podnosioca zahtjeva i žalbe u upravnom postupku, neosnovani su svi navodi tužitelja obzirom da se odnose na činjenice od kojih zavisi osnovanost ili neosnovanost podnesenog zahtjeva o kojem u dosadašnjem postupku nije ni odlučeno.

Pošto se osporenim rješenjem ne dira u procesna prava tužitelja ili njihov neposredni lični interes zasnovan na zakonu, nego samo o pravu ili neposrednom ličnom i teretu podnosioca zahtjeva, to tužitelji nisu ovlašteni na pokretanje upravnog spora, jer nisu stranke u postupku (član 2. stav 1. ZUS-a).

Stoga je valjalo tužbu odbaciti na osnovu člana 26. stav 1. tačka 3. u vezi sa članom 85. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/98).

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: U-111/96 od 15.4.1998.godne)

45.

Članovi 2. stavovi 3. i 5, 18, 41, 42. stavovi 1, 3. i 4. i 60. Zakona o upravnim sporovima

Član 358. stav 3. Zakona o parničnom postupku

DONOSIOCU OSPORENOG UPRAVNOG AKTA NEDOSTAJE AKTIVNA LEGITIMACIJA ZA IZJAVLJIVANJE ŽALBE PROTIV ODLUKE NAJVIŠEG SUDA KANTONA-ŽUPANIJE DONESENE U

UPRAVNOM SPORU, PA NJEGOVU ŽALBU TREBA RJEŠENJEM ODBACITI KAO IZJAVLJENU OD NEOVLAŠTENOG LICA.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 41. Zakona o upravnim sporovima ("Sl. novine F BiH" br.2/98) propisano je da se protiv odluke najvišeg suda kantona-županije donesene u upravnom sporu može izjaviti žalba Vrhovnom sudu Federacije ako je odluka suda zasnovana na federalnom zakonu ili drugom federalnom propisu ili ako su povrijeđena pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari. Ovim zakonskim odredbama, kao ni drugim, nije propisano ko može izjaviti žalbu, ali je u odredbama člana 42. st. 1, koji propisuje rok za izjavljivanje žalbe, navedeno da taj rok teče od dana dostavljanja sudske odluke stranci koja podnosi žalbu, što bi indirektno ukazivalo da i pravo na žalbu pripada stranci, odnosno strankama. Da bise došlo do tačnog odgovora na ovo pitanje mora se poći od odredaba člana 2. istog zakona, kojim je regulisano načelno pitanje legitimacije za pokretanje upravnog spora i propisano pod kojim uslovima razne kategorije pravnih subjekata mogu pokrenuti upravni spor, dakle steći stranačku legitimaciju kako za podnošenje tužbe, tako i za izjavljivanje žalbe, kao redovnog pravnog sredstva po Zakonu o upravnim sporovima. U stavu 1. člana 2. ZUS-a, propisano je da građanin ili pravna osoba ima pravo da pokrene upravni spor (a zatim i da koristi pravna sredstva predviđena tim zakonom) ako smatra da joj je upravni aktom povrijeđeno neko pravo ili neposredni lični interes zasnovan na zakonu. Da bi se, dakle, neka osoba mogla smatrati strankom u smislu Zakona o upravnim sporovima, uslov je da se u predmetu spora rješava u nekom njenom pravu ili obavezi ili da bi rješenjem te upravne stvari bilo indirektno odlučeno i o njenom, zakonom zaštićenom pravnom interesu.

Tuženi, koji je samo donio osporeni akt, ne može biti strankau naprijed navedenom smislu, jer se tim aktom nije rješavalo o njegovom pravu, obavezi ili pravnom interesu, niti to može biti, budući da se u upravnom sporu (kao ni u upravnom postupku koji se okončava donošenjem akta) nikada i ne rješava o nekom pravu, obavezi ili pravnom interesu donosioca rješenja, nego o pravu, obavezi ili pravnom interesu tužioca i zainteresovane osobe, a on je taj koji o tome odlučuje, pa stranka, koja nije zadovoljna njegovim aktom, traži zaštitu kod suda pobijajući zakonitost tog akta kojim je on kao donosilac odlučio o stvari. Stoga i tuženom nedostaje svojstvo stranke u onom smislu koji propisuje Zakon o upravnim sporovima. I iz odredaba čl. 358. st. 3. Zakona o parničnom postupku, koje se shodno primjenjuju na osnovu člana 60. Zakona o upravnim sporovima, proizilazi da pravo na izjavljivanje žalbe ima samo ona

osoba, koja ima pravnog interesa za podnošenje žalbe (osoba o čijem je pravu, obavezi ili neposrednom ličnom interesu zasnovanom na zakonu odlučeno), pa primijenjena žalba protiv prvostepene presude donesene u upravnom sporu, to ne može biti donosilac osporenog akta, koji je na osnovu javnog ovlaštenja odlučivao o pravu ili obavezi neke osobe u pojedinačnoj stvari i o tome odlučio rješenjem, čija se zakonitost ocjenjuje u upravnom sporu. Ovo i bez obzira na odredbe člana 18. ZUS-a, kojim je propisano da je tužena strana u upravnom sporu nadležni organ, čiji se akt osporava, dakle donosilac akta, jer time taj organ nije postao nosilac prava ili obaveza o kojima je odlučivano u odnosnoj upravnoj stvari, niti je upravnim aktom tangiran njegov neposredni lični pravni interes, pa nije ni stekao ona svojstva stranke u upravnom sporu koja propisuje ZUS za stranku koja je ovlašćena na izjavljivanje žalbe protiv prvostepene presude, a koja su već naprijed navedena. Zakon o upravnim sporovima je u članu 2. st. 3. i 5. predvidio pravo da kao stranka može da učestvuje u upravnom sporu i nadležni tužilac ili drugi zakonom ovlašćeni organ kada je upravnim aktom povrijeđen zakon u korist građanina ili pravne osobe, kao i pravobranilac pod uslovima iz stava 5. tog člana čime je dovoljno obezbijedena zakonitost (takvo stranačko svojstvo nije predviđeno i za donosioc končnih upravnih akata).

Zbog svega izloženog ovaj sud nalazi da tuženi nije ovlašćen da izjavi žalbu protiv presude prvostepenog suda, kojom je rješavano o zakonitosti akta, kojim je odlučeno o tužiteljčinom pravu, odnosno kojom je tangiran njen pravni interes.

Osim toga, pobijanom presudom prvostepenog suda je poništen upravni akt i predmetračen donosiocu tog akta na ponovno rješavanje, dakle nije meritorno odlučeno o stvari koja je bilapredmet spora, pa tom presudom nije ni moglo doći do povrede prava ili pravnog interesa tuženog o čijem pravu ili pravnom interesu nije ni odlučivano u upravnom sporu. Radi toga tuženi nema pravo na izjavljivanje žalbe protiv pobijane prvostepene presude kojom nije meritorno ni odlučeno o upravnoj stvari, jer žalba po zakonu u takvom slučaju nije dozvoljena.

S obzirom na iznijete razloge ovaj sud je, primjenom člana 42. stav 4. Zakona o upravnim sporovima, odbacio žalbu kao izjavljenu od neovlašćenog lica i nedozvoljenu.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: UŽ-17/98 od 10.6.1998.godine)

46.

Članovi 2. stav 3. i 30. stav 1. tačka 3. preuzetog republičkog Zakona o upravnim sporovima

Članovi 2, 26. stav 1. tačka 3. i 85. federalnog Zakona o upravnim sporovima

PRAVO NA POKRETANJE UPRAVNOG SPORA PROTIV DRUGOSTEPENOG RJEŠENJA, PREMA ODREDBI ČLANA 2. STAV 3. PREUZETOG ZAKONA O UPRAVNIM SPOROVIMA, PRIPADALO JE I ZAJEDNICI ODNOSNO ORGANIZACIJI ČIJI JE ORGAN RJEŠAVAO U PRVOM STEPENU, AKO JE SMATRALA DA JE DRUGOSTEPENIM AKTOM POVRIJEĐENO NJENO (SAMOUPRAVNO) PRAVO, ALI TO PRAVO NISU IMALI I NJIHOVI ORGANI KOJI SU RJEŠAVALI U PRVOM STEPENU.

TAKVU ODREDBU NEMA FEDERALNI ZAKON O UPRAVNIM SPOROVIMA PA U IDENTIČNOJ PRAVNOJ SITUACIJI PRAVO NA POKRETANJE UPRAVNOG SPORA NI PO OVOM ZAKONU NE PRIPADA ORGANU ZAJEDNICE ODNOSNO ORGANIZACIJE KOJI JE RJEŠAVAO U PRVOM STEPENU, RADI ČEGA NJEGOVU TUŽBU TREBA ODBACITI PRIMJENOM ČLANA 26. STAV 1. TAČKA 3. ISTOG ZAKONA ZBOG NEDOSTATKA AKTIVNE STRANAČKE LEGITIMACIJE.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 2. stav 3. preuzetog Zakona o upravnim sporovima (ZUS), propisano je da u slučaju kada je organ društveno-političke zajednice ili organizacije rješavao u prvom stepenu u određenoj upravnoj stvari, a po žalbi protiv takvog akta je rješavao organ druge društveno političke zajednice, upravni spor protiv drugostepenog akta može pokrenuti i zajednica, odnosno organizacija čiji organ je rješavao u prvom stepenu, ako smatra da je drugostepenim aktom povrijeđeno njeno pravo. U ovom slučaju upravni spor nije pokrenula društveno politička zajednica, odnosno Kanton S., nego njen prvostepeni organ uprave čije rješenje je u žalbenom postupku poništeno, a putem Javnog pravobranilaštva grada S. Kako se iz navedene zakonske odredbe vidi da pravo na pokretanje upravnog spora protiv drugostepenog rješenja pripada samo društveno-političkoj zajednici, a ne i njenim organimakoji su rješavali u prvom stepenu, to je očigledno da tužitelj nema aktivnu stranačku legitimaciju u smislu člana 12. citiranog zakona za pokretanje upravnog spora.

Upravnim aktom koji donosi prvostepeni organ nikad se ne rješava o njegovom pravu

ili pravnom interesu zasnovanom na zakonu, nego o pravu ili pravnom interesustranke u upravnom postupku. Uostalom, pravo na pokretanje upravnog spora od strane prvostepenog organa uprave bilo bi suprotno načelu dvostepenosti kao jednom od osnovnih načela upravnog postupka, kojim se strankama obezbjeđuje pravo na žalbu protiv rješenja donesenih u prvom stepenu.

Isto tako, nema uslova ni za pokretanje upravnog spora po članu 2. stav 2. preuzetog ZUS-a (sada član 15. u vezi sa članom 2. st. 2. Zakona o upravnim sporovima-"Sl.novine FBiH", broj 2/98), jer tužilac u ovoj upravnoj stvari nije nosilac prava ili obaveza o kojima se rješavalo u upravnom postupku

Kako iz izloženog slijedi da tužilac ne spada u krug lica koja su po ZUS-u ovlaštena na pokretanje upravnog spora, to se njegova tužba ima smatrati nedozvoljenom, zbog čega ju je sud i odbacio primjenom člana 26. stav 1. tačka 3. u vezi sa članom 85. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine FBiH", broj 2/98).

(Rješenja Vrhovnog suda FBiH, broj: U-70/97 od 25.8.1998.godine, U-950/98 i U-990/98- od 2.9.1998.godine)

47.

Članovi 4. i 9. Zakona o upravnim sporovima

NALAZ, OCJENA I MIŠLJENJE STRUČNOG ORGANA ZA OCJENJIVANJE SPOSOBNOSTI LICA ZA VOJNU SLUŽBU NEMA KARAKTER UPRAVNOG AKTA U SMISLU ČLANA 9. ZAKONA O UPRAVNIM SPOROVIMA POŠTO SE NJIME NE ODLUČUJE O PRAVU ILI OBAVEZI VOJNOG LICA, TE SE PROTIV ISTOG NE MOŽE VODITI NI UPRAVNI POSTUPAK NI UPRAVNI SPOR.

Iz obrazloženja:

U odredbama člana 9. stav 2. Zakona o upravnim sporovima ("Sl.novine F BiH", broj:

2/98) određen je pojam upravnog akta u smislu tog zakona, koji ga definiše kao akt

kojim nadležni organ (pojam organa dat je u članu 4. tog zakona) rješava o izvjesnom pravu ili obavezi građanina ili pravne osobe u kakvoj upravnoj stvari. Nalaz, ocjena i mišljenje Glavne vojnoljekarske komisije Armije BiH, koji tužilac tužbom osporava, je akt stručnog organa i tim aktom se ne odlučuje o pravu tužioca koja mu eventualno pripadaju po osnovu nesposobnosti za vojnu službu nastalu zbog ranjavanja i njihovih posljedica za vrijeme učešća u oružanim snagama Armije BiH. Taj akt predstavlja samo dokazno sredstvo (ispravu), koje, kao i svaki drugi dokaz, tužilac može upotrijebiti i koji bi se cijenio u postupku ostvarivanja nekog tužiočevog prava. Naime, o pravima tužioca koje on želi ostvariti, odlučuje nadležni upravni organ, a ne njegov stručni organ, pa se zato akti stručnih organa, bez obzira u kojoj su formi doneseni, ne smatraju upravnim

aktima protiv kojih se može voditi upravni spor. Tek u postupku, koji bi se vodio po zahtjevu tužioca za ostvarenje određenih prava koja mu eventualno pripadaju kao osobi nesposobnoj za vojnu službu uslijed ranjavanja u oružanim snagama Armije BiH, a pred organom uprave nadležnim za vođenje takvog postupka i rješavanje stvari, tužilac bi imao mogućnost da u tom postupku istakne sve ono što je istakao u tužbi i zbog čega smatra da se nalaz, ocjena i mišljenje GVLJK ne može prihvatiti kao tačan.

S obzirom na iznijete razloge, sud nalazi da se osporeni akt ne smatra upravnim aktom u smislu člana 9. stav 2. ZUS-a, pa je zato tužbu odbacio kao nedozvoljenu primjenom člana 26. stav 1. tačka 2. u vezi sa članom 85. ZUS-a.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: U-118/98 od 1.4.1998.godine)

48.

Član 6. Zakona o upravnim sporovima

Član 13. tačka 3. Zakona o Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine

Članovi 19. do 45. Zakona o odbrani

VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE NIJE STVARNO NADLEŽAN ZA RJEŠAVANJE UPRAVNOG SPORA PO TUŽBI PROTIV DRUGOSTEPENOG RJEŠENJA SEKRETARIJATA ODBRANE SARAJEVO NEGO MJESNO NADLEŽNI KANTONALNI SUD.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 13. tačka 3. Zakona o Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine ("Sl. novine FBiH", broj: 2/95 i 9/96) propisano je da Vrhovni sud FBiH odlučuje samo o zakonitosti konačnih upravnih akata državnih tijela Federacije, ako federalnim zakonom nije drukčije određeno, odnosno na osnovu člana 6. stav 1. Zakona o upravnim sporovima ("Sl. novine FBiH", broj: 2/98) o zakonitosti konačnih upravnih akata federalnih organa uprave i federalnih ustanova, drugih federalnih institucija i institucija koje imaju javna ovlaštenja, a koje su osnovane federalnim zakonom, dok je odredbom stava 2. člana 6. navedenog zakona propisano da najviši sud kantona-županije odlučuje o tužbama protiv konačnih upravnih akata kantonalnih-županijskih organa uprave i kantonalnih-županijskih ustanova, drugih kantonalnih-županijskih institucija, kao i institucija koje imaju javne ovlasti na području kantona-županije i protiv konačnih upravnih akata gradonačelnika i općinskog načelnika i gradskih i općinskih službi za upravu, kao i institucija koje imaju javne ovlasti na području općine, odnosno grada.

Iz ovih zakonskih odredaba proizilazi da je Vrhovni sud FBiH stvarno nadležan da odlučuje o zakonitosti konačnih upravnih

akata državnih tijela Federacije, federalnih organa uprave, federalnih ustanova, drugih federalnih institucija i institucija koje imaju javna ovlaštenja, a osnovane su federalnim zakonom, dakle o zakonitosti konačnih upravnih akata koje donose naprijed navedeni organi Federacije za teritoriju čitave Federacije, kako je to decidno propisano u odnosu na stvarnu nadležnost najviših sudova kantona-županija stavom 2. člana 6. Zakona o upravnim sporovima.

Osporenim drugostepenim rješenjem tuženog Sekretarijata odbrane Grada Sarajeva od 17.3.1997. godine odbijena je žalba tužitelja izjavljena protiv prvostepenog rješenja Odjeljenja odbrane u Općini Kiseljak od 20.11.1996. godine, čime je tužitelj konačno odbijen sa zahtjevom za priznavanje statusa pripadnika OS RBiH za period naveden u dispozitivu prvostepenog rješenja.

Odredbama članova 19. do 45. Zakona o odbrani ("Sl. list RBiH", broj: 4/92 do 20/95) regulisana je organizacija Ministarstva odbrane prema kojima su od 1.1.1993. godine u sastavu tog ministarstva ulazili Okružni sekretarijati za odbranu i Odjeljenja ministarstva u opštinama koja su imala dva odsjeka i to odsjek za vojnu odbranu i odsjek za civilnu odbranu. Ovakva organizacija Minis-

tarstva odbrane ostala je sve do 4.2.1995. godine kada su stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odbrani - članom 2. ("Sl. list RBiH", broj: 4/95) Okružni sekretarijati za odbranu i Odjeljenja ministarstva u opštinama zamijenjeni "organizacionim jedinicama" Ministarstva odbrane.

Donosioci osporenog i prvostepenog rješenja su prema tome naprijed navedeni organi odnosno organizacione jedinice Ministarstva odbrane. Međutim, odredbama člana 44. stav 1. Zakona o odbrani propisano je da opštinski organi uprave u okviru svojih prava i dužnosti obavljaju poslove i zadatke u oblasti odbrane, a odredbama člana 43. istog zakona, da upravne i stručne poslove u oblasti odbrane za potrebe opštine obavlja Odjeljenje Ministarstva, odnosno poslije 4.2.1995. godine organizacione jedinice toga Ministarstva, što znači da pomenuta tijela po pitanju upravnih i stručnih poslova u oblasti odbrane u opštinama vrše funkciju (prava i dužnosti) opštinskih organa uprave za potrebe opštine a ne republičkih odnosno federalnih organa uprave u čijem se sastavu nalaze.

To je slučaj i u konkretnoj upravnoj stvari u odnosu na prvostepeni i drugostepeni tuženi organ koji su odlučivali o zahtjevu tužitelja, s tim što su odredbe Zakona o odbrani koje se odnose na opštinu, skupštinu opštine, izvršni odbor opštine i opštinske organe uprave na osnovu člana 45. tog zakona u tim rješenjima shodno primijenjene i na Grad Sarajevo, Skupštinu Grada Sarajeva, izvršni odbor i organe uprave Grada Sarajeva.

Obzirom na sve izloženo za rješavanje u ovoj upravnoj stvari nije stvarno nadležan Vrhovni sud Federacije BiH, nego Kantonalni sud u Zenici (član 6. stav 2. ZUS) koji je i mjesno nadležan (Kiseljak pripada teritorijalno Srednjobosanskom kantonu za koji još nije formiran Kantonalni sud u Travniku) za postupanje po tužbi tužitelja, radi čega je primjenom odredaba člana 17. stav 1. i čl. 282. st. 2. Zakona o parničnom postupku koje se shodno primjenjuju na osnovu člana 60. ZUS-a odlučeno kao u dispozitivu rješenja.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: U-190/97 od 6.5.1998.godine)

49.

Članovi 11. i 22. Zakona o upravnim sporovima

Članovi 75, 79, 98, 103. i 104. Zakona o službi društvenog knjigovodstva

Član 73. Zakona o unutrašnjem platnom prometu

Članovi 4. stav 1. i 17. Zakona o finansijskoj policiji

Član 8. stav 2. Zakona o ministarstvima i drugim organima državne uprave Federacije Bosne i Hercegovine

UPRAVNI SPOR ZBOG NEDONOŠENJA RJEŠENJA PO ZAHTJEVU ILI ŽALBI STRANKE MOŽE SE POKRENUTI I VODITI SAMO ONDA KADA ORGAN KOJI JE BIO NADLEŽAN DA POSTUPI PO ZAHTJEVU ODNOSNO ŽALBI NIJE U ZAKONSKIM ROKOVIMA POSTUPIO I DONIO ZAHTJEVANI UPRAVNI AKT.

ZBOG PROMJENA U ORGANIZACIJI I DJELOKRUGU NADLEŽNOSTI FINANSIJSKE POLICIJE O ŽALBI PROTIV NJENOG RJEŠENJA DONESENOG ZA VRIJEME DOK SE NALAZILA U SASTAVU SLUŽBE DRUŠTVENOG KNJIGOVODSTVA, KOJA JE IZJAVLJENA POSLIJE 19.2.1995.GODINE, NADLEŽNO JE DA ODLUČUJE FEDERALNO MINISTARSTVO FINANSIJA-MINISTAR, A NE GENERALNI DIREKTOR SLUŽBE DRUŠTVENOG KNJIGOVODSTVA ILI ZAVOD ZA UNUTRAŠNJI PLATNI PROMET.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 8. preuzetog Zakona o upravnim sporovima (sada čl. 11. Zakona o upravnim sporovima-"Sl.novine FBiH", broj 2/98) propisano je da se upravni spor može pokrenuti i kada nadležni organ o zahtjevu, odnosno o žalbi nije donio odgovarajući upravni akt, pod uslovima predviđenim tim zakonom, a ovi uslovi predviđeni su u članu 26. preuzetog ZUS-a (sada član 22. ZUS-a). Iz ovih zakonskih odredaba slijedi da se upravni spor zbog nedonošenja rješenja o zahtjevu, odnosno žalbi (a uz ispunjenje propisanih uslova) može voditi samo ako se radi

o nedonošenju rješenja (po zahtjevu ili žalbi) od strane za to nadležnog organa. Drugim riječima, samo onda kada organ koji je bio nadležan da odlučuje o zahtjevu ili žalbi nije o tome donio upravni akt, a ispunjeni su zakonski uslovi propisani u čl. 26. preuzetog ZUS-a, odnosno čl. 22. ZUS-a, tužilac može pokrenuti tužbom upravni spor zbog nedonošenja upravnog akta. U konkretnom slučaju tuženi nije bio nadležan da odlučuje o tužiočevoj žalbi izjavljenoj protiv rješenja SDK BiH-Filijala B.-Finansijska policija br. 01-3PM/95 od 9.1.1995. godine. Naime, ov

rješenje doneseno je u skladu sa odredbama čl. 79. Zakona o Službi društvenog knjigovodstva ("Sl. list RBiH", broj 2/92, 10/94 i 13/94) jer je u to vrijeme finansijska policija, kao zasebna služba, bila u sastavu Službe društvenog knjigovodstva RBiH (član 75. tog zakona). Protiv rješenja finansijske policije bila je dozvoljena žalba generalnom direktoru SDK, čije rješenje je konačno (član 98. istog zakona), protiv kojeg se mogao voditi upravno-računski spor o kojem je rješavao nadležni Viši sud, s pravom na žalbu protiv sudske presude prvostepenog suda o kojoj je rješavao Vrhovni sud BiH (član 103. i 104. navedenog zakona i član 38. stav 1. t.2. tada važećeg Zakona o redovnim sudovima-"Sl. list SRBiH", broj 19/86, 25/88, 33/89). Zakon o Službi društvenog knjigovodstva bio je na snazi do 10.2.1995.godine, kada je stupio na snagu Zakon o unutrašnjem platnom prometu ("Sl. list RBiH", broj 5/95), koji je stupanjem na snagu tog zakona u odredbama čl. 73. propisao prestanak važenja Zakona o SDK i Zakona o SDK za vrijeme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti ("Sl. list RBiH", broj 9/92 i 13/94), a kojim poslovi finansijske policije više nisu ulazili u djelokrug rada Zavoda niti je postojala Služba finansijske policije kao organizacioni dio zavoda. Dana 19.2.1995.godine stupio je na snagu i federalni Zakon o unutrašnjem platnom prometu ("Sl. novine FBiH", broj 2/95), kojim takodje poslovi finansijske policije nisu predviđeni u djelokrug rada Zavoda niti su sačinjavali njegov organizacioni dio, nisu predviđena ni ona pravna sredstva kakva su bila po zakonu o SDK BiH. Istog dana (19.2.1995.godine) stupio je na snagu i Zakon o finansijskoj policiji ("Sl. novine FBiH", broj 2/95), kojim je uređena organizacija i djelokrug Finansijske policije, kao tijela državne uprave u sastavu Ministarstva finansija (član 4. st. 1. tog zakona), a tog dana je stupio na snagu i Zakon o dopunama Zakona o ministarstvima i drugim organima državne uprave Federacije Bosne i Hercegovine ("Sl. novine FBiH", broj 2/95), koji je objavljen i u istom službenom listu, kojim je u Zakonu o ministarstvima ... u članu 8. stav 2. odredba da su u sastavu Ministarstva finansija Poreska uprava i Uprava carina dopunjena utoliko što je, pored ove dvije uprave, u sastavu ministarstva i Finansijska policija, koja vrši upravne i druge stručne poslove predviđene zakonom. Prema odredbama člana 17. navedenog Zakona o finansijskoj policiji protiv rješenja inspektora finansijske policije, kojim se izdaje rješenje o obračunu i plaćanju zakonskih obaveza za koje inspektor u postupku nadzora utvrdi da nisu plaćene, dozvoljena je žalba ministru finansija.

Iz izloženog se vidi da je od 19.2.1995. godine zbog nastalih promjena u organizaciji i

nadležnosti organa koji sudo tada bili ovlašćeni da donose prvostepena rješenja kojim se obvezniku nalaže plaćanje neplaćenih zakonskih obaveza, s mogućnošću korišćenja zakonom propisanih pravnih sredstava a budući, da prelaznim odredbama tog zakona nije drugačije propisano za postupke koji su u toku, za odlučivanje o žalbi protiv rješenja finansijske policije donesene o tome u vršenju inspeksijskog nadzora, nadležan ministar finansija, a ne generalni direktor SDK BiH, odnosno Zavod za unutrašnji platni promet, koji kada se radi o poslovima finansijske policije, pa i svih pravnih sredstava, koja se mogu koristiti, nije pravni sljednik bivše SDK RBiH, nego je to Ministarstvo finansija. Iz podataka spisa predmeta, kao i iz navoda tužbe i dokaza priloženih uz tužbu se vidi da je tužilac protiv rješenja SDK BiH-Filijala B.-Finansijska policija od 9.1.1995.godine postupajući po uputi iz tog rješenja podnio žalbu (prigovor) direktoru SDK dana 28.2.1995.godine, dakle u vrijeme kada on više nije bio nadležan da odlučuje u drugostepenom postupku protiv organa Finansijske policije koja je ranije bila u sastavu SDK, a nije ušla u sastav Zavoda za platni promet, nego je za odlučivanje o žalbi, u skladu sa svim naprijed navedenim propisima, bio nadležan Ministar finansija, budući da od 19.2.1995.godine finansijska policija više nije organizacioni dio SDK, odnosno Zavoda za platni promet nego Ministarstva finansija, a u skladu sa naprijed navedenim odredbama Zakona o finansijskoj policiji.

Kako za odlučivanje o tužiočevoj žalbi nije bio nadležan da odlučuje tuženi, nego ministar finansija nisu ispunjeni uslovi iz člana 8. pomenutog ZUS-a, koji sunaprijed citirani, pa zato, i bez obzira na postojanjeuslova iz čl. 26. preuzetog ZUS-a u pogledu proteka roka za donošenje drugostepenog rješenja i daljnijeg roka od 7 dana nakon ponovljenog traženja tužilac nema osnova za tužbu protiv tuženog zbog nedonošenja rješenja o žalbi, jer ovi uslovi i kada su ispunjeni pretpostavljaju da je tuženi drugostepeni organ bio nadležan, dakle i obavezan po zakonu, za donošenje rješenja o žalbi, a tuženi u ovom slučaju to nije.

S obzirom na iznijete razloge sud je našao da tužba nije opravdana, pa ju je odbio primjenom člana 38. st. 2. u vezi sa članom 85. Zakona o upravnim sporovima (O tužiočevoj žalbi odlučioe nadležni drugostepeni organ, nakon što mu je prvostepeni organ dostavio na rješavanje poslije čega se eventualno mogu steći zakonski uslovi za podnošenje tužbe zbog nedonošenja rješenja po žalbi).

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-473/97 od 3.6.1998.godine)

50.

Članovi 12. stav 1. tačka 2. i 26. stav 1. tačka 5. i stav 2. Zakona o upravnim sporovima

Član 1. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima

PROTIV KONAČNIH AKATA NADLEŽNIH UPRAVNIH ORGANA KOJIMA JE RJEŠAVANO O PRAVIMA LICA NA NAPUŠTENIM STANOVIMA, PO ZAKONU SE NE MOŽE VODITI UPRAVNI SPOR POKRENUT PO TUŽBAMA PODNESENIM NA OSNOVU VAŽEĆIH PROPISA DO 4.4.1998.GODINE, PA TAKVE TUŽBE TREBA ODBACITI U SVAKOM STADIJU POSTUPKA.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 1. stav 1. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("Sl.novine FBiH", broj: 11/98) primjena Zakona o napuštenim stanovima ("Sl.list RBiH", broj: 6/92, 8/92, 16/92, 13/94, 9/95 i 33/95), Uredbe o korišćenju napuštenih stanova ("Narodni list HZ HB", broj: 13/93) i propisa donesenih prema tim propisima, kao i drugih propisa koji uređuju pitanje napuštenih stanova donesenih u periodu između 30. aprila 1991. godine i stupanja na snagu ovog zakona (4.4.1998. godine), a koji su primjenjivani na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine prestaje danom stupanja na snagu ovog zakona, dok je imperativnom odredbom stava 2. istog člana propisano da nadležni organi (organi vlasti Federacije i druga tijela u Federaciji) sa danom stupanja na snagu zakona prestaju sa preduzimanjem novih radnji kojima se stanovi proglašavaju napuštenim, te stavom 3. da o pravima nosilaca stanarskog prava na povratku stanove koji su proglašeni privremeno odnosno trajno napuštenim i privremenih korisnika napuštenog stana, o daljem korišćenju tog stana rješavaju na osnovu odredaba ovog zakona i Zakona o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima.

U konkretnom slučaju odbijen je zahtjev tužioca za povrat u stan u ulici V. broj 50/4 na kojem je bio nosilac stanarskog prava, a koji je nakon odlaska tužioca u inostranstvo proglašen napuštenim i dat na privremeno korišćenje drugom licu primjenom Zakona o napuštenim stanovima, na kojem se zasniva i tužiočeva tužba.

Kako prema navedenim zakonskim odredbama primjena zakona na osnovu kojeg je predmetni stan proglašen napuštenim i dat na privremeno korišćenje drugom licu prestaje danom stupanja na snagu Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima (4.4.1998. godine) i kako se o pravima nosilaca stanarskog prava na povratak u svoje stanove koji su proglašeni privremeno odnosno trajno napuštenim mora rješavati na osnovu odredaba tog zakona i Zakona o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima poslije 4.4.1998.godine pred nadležnim organima i u postupku koji regulišu pomenuti novi zakoni, te kako poslije tog datuma organi vlasti Federacije i druga tijela u Federaciji, moraju prestati sa preduzimanjem novih radnji kojima se stanovi proglašavaju napuštenim, proizilazi da nije dozvoljeno dalje vođenje bilo kojeg postupka kod organa vlasti i drugih tijela Federacije koji su pokrenuti na osnovu zakona, uredbe i drugih propisa čija je primjena prestala sa 4.4.1998.godine na osnovu člana 1. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, pa time i postupka upravnog spora pred ovim sudom po tužbi tužioca od 14.1.1997.godine.

Kako se u ovom slučaju radi o zahtjevu nosioca stanarskog prava za povrat u stan koji je proglašen napuštenim, o kojoj se stvari, kako je to naprijed izloženo, prema izričitoj odredbi zakona ne može dalje voditi upravni spor (član 12. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima-"Sl.novine FBiH", broj 2/98), to je tužbu valjalo odbaciti na osnovu člana 26. stav 1. tačka 5. ZUS-a.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: U-14/97 od 15.4.1998.godine)

51.

Članovi 12. stav 1. tačka 2. i 26. stav 1. tačka 5. i stav 2. Zakona o upravnim sporovima

Članovi 1, 2. i 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana

PROTIV KONAČNIH AKATA NADLEŽNIH UPRAVNIH ORGANA KOJIMA JE RJEŠAVANO O PRAVIMA VLASNIKA NA PRIVREMENO NAPUŠTENIM NEKRETNINAMA, PO ZAKONU SE NE MOŽE VODITI UPRAVNI SPOR POKRENUT PO TUŽBAMA PODNESENIM NA OSNOVU VAŽEĆIH

PROPISA DO 4.4.1998.GODINE, TE TAKVE TUŽBE TREBA ODBACITI U SVAKOM STADIJU POSTUPKA.

Iz obrazloženja:

Stupanjem na snagu Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim nekretninama u svojini građana ("Sl.novine FBiH", br. 11/98-stupio na snagu 4.4.1998.godine) prestala je primjena Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana ("Sl.list RBiH", br. 11/93 i 13/94) i propisa koji uređuju pitanja privremeno napuštenih nekretnina u svojini građana na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine u periodu od 30. aprila 1991. godine do dana stupanja na snagu tog zakona (4.4.1998.g.), kako je to propisano u članu 1. navedenog zakona. Izričitom odredbom člana 2. tog zakona propisano je da danom stupanja na snagu istog zakona organi i vlasti Federacije i druga tijela u Federaciji prestaju sa preduzimanjem novih radnji kojima se nekretnine u svojini građana proglašavaju napuštenim ili se stavljaju pod u prvu opštine, a članom 3. da će se postupak vraćanja nekretninau posjed vlasniku izvršiti u skladu sa odredbama tog zakona te da će se u skladu sa tim zakonom riješiti i sva pitanja i prava privremenih korisnika tih nekretnina (čl. 6. i dalje).

Tužilac je podnio tužbu protiv tuženog 8.12.1997.godine radi čutanja administracije u predmetu odlučivanja o njegovom zahtjevu za povrat stambene zgrade u njegovom vlasništvu, koji je zasnovan na Zakonu o privremeno napuštenim nekretninama u svo-

jini građana, dakle zakona čija je primjena prestala 4.4. 1998.godine kada je stupio nasnagu Zakon o prestanku primjene tog zakona, kojim je propisano da će se o zahtjevima vlasnika za povrat u posjed nekretnina koje su proglašene privremeno napuštenim rješavati na osnovu odredaba tog zakona, te pošto poslije tog datuma organi i vlasti Federacije i druga tijela u Federaciji prestaju sa preduzimanjem novih radnji kojim se nekretnine u svojini građana proglašavaju napuštenim ili se stavljaju pod upravu opštine (nekretnine koje su već proglašene privremeno napuštenim i stavljene pod upravu opštine na osnovu Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana ostaju pod upravom opštine do vraćanja nekretnina u posjed vlasniku po novom zakonu) proizilazi da nije dozvoljeno dalje vođenje bilo kakvog postupka kod tih organa koji su pokrenuti na osnovu zakona i drugih propisa, čija je primjena prestala sa 4.4. 1998.godine, pa prema tome i postupka vođenja upravnog spora kod ovog suda po tužbi od 8.12. 1997.godine.

Kako se iz izloženog vidi radi se o stvari o kojoj se nemože voditi upravni spor (čl. 12. st. 1. tač.2. ZUS-a "Sl. novine FBiH", br. 2/98), zbog čega je sud tužbu odbacio primjenom člana 26. st. 1. tač.5. istog zakona.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: U-728/98 od 2.9.1998.godine)

52.

Član 19. stavovi 2. i 3. preuzetog Zakona o upravnim sporovima

Članovi 45. i 49. stav 1. Zakona o upravnim sporovima

Član 333.stav 1. Zakona o parničnom postupku

ZAHTEJEV ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE MOŽE SE PODNIJETI SAMO PROTIV ODLUKE SUDA KOJA JE POSTALA PRAVOSNAŽNA KAKO U FORMALNOM TAKO I U MATERIJALNO PRAVNOM SMISLU, RADI ČEGA PODNESENI ZAHTEJEV ZA VANREDNO PREISPITIVANJE PRESUDE KOJA NIJE POSTALA PRAVOSNAŽNA U MATERIJALNO PRAVNOM SMISLU (PRESUDOM PONIŠTENO RJEŠENJE TUŽENOG) TREBA ODBACITI KAO NEDOZVOLJEN.

Iz obrazloženja:

Prema odredbama člana 19. stav 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima, koji se primjenjuje na ovaj slučaj s obzirom na vrijeme podnošenja zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke, stranka može podnijeti nadležnom sudu u Federaciji zahtjev za vanredno preispitivanje protiv pravosnažne sudske odluke suda čija nadležnost u upravnom sporu nije određena za cijelu Federaciju i to iz razloga navedenih u tim odredbama-povrede materijalnog prava i povrede

pravila postupka koja je mogla biti od uticaja na rješenje stvari (prema odredbama člana 45. Zakona o upravnim sporovima - "Sl. novine FBiH", broj: 2/98, protiv pravomoćne sudske odluke najvišeg suda kantona-županije, kao i protiv odluke vijeća Vrhovnog suda Federacije donesene u upravnom sporu, stranka može Vrhovnom sudu Federacije podnijeti isti zahtjev zbog povrede federalnog zakona ili zbog povrede pravila federalnog zakona o postupku koja je mogla biti od uticaja

na rješavanje spora). Iz ovih zakonskih odredaba slijedi da se zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke može podnijeti samo protiv pravosnažne odluke suda. Odredbama člana 19. preuzetog Zakona o upravnim sporovima (a ni odredbama člana 45. Zakona o upravnim sporovima) nije određeno definisano kada sudska odluka postaje pravosnažna, ali je odredbama člana 333. Zakona o parničnom postupku, koje se shodno primjenjuju na osnovu člana 60. preuzetog Zakona o upravnim sporovima (član 60. Zakona o upravnim sporovima) propisano da presuda koja se više ne može pobijati žalbom postaje pravosnažna ukoliko je njome odlučeno o zahtjevu tužbe ili protivtužbe. Primijenjeno shodno na odluku suda donesenu u upravnom sporu to znači da presuda u upravnom sporu koja se ne može pobijati žalbom postaje pravosnažna ako je njome riješena upravna stvar, dakle pravosnažno odlučeno o zahtjevu ili obavezni stranke, koji je bio predmet upravnog postupka i upravnog spora. To znači da je odluka suda pravosnažna i da se protiv nje s procesnog aspekta može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje onda kada nema mjesta žalbi (zbog toga što se radi o stvari u kojoj, prema materijalnim zakonskim propisima, nije dozvoljena žalba prema odredbama člana 19. stav 1. preuzetog ZUS-a protiv odluke donesene u upravnom sporu žalba se može izjaviti samo ako je to predviđeno zakonom u određenim stvarima, a prema stavu 3. tog člana zahtjev za vanredno preispitivanje ne

može se podnijeti u stvarima u kojima je zakonom dozvoljena žalba), dakle kada je sudska odluka donesena u upravnom sporu postala pravosnažna u formalnom smislu, te ukoliko je takvom sudskom odlukom meritorno riješen upravni spor, kada je nastupila i materijalna pravosnažnost sudske odluke. Drugim riječima, samo je ona sudska odluka postala pravosnažna ako je njena pravosnažnost nastupila i u formalnom i u materijalnom smislu, pa se samo protiv takve sudske odluke može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje, svakako ako za to postoje zakonom propisani razlozi pobijanja.

U konkretnom slučaju presuda, čije se vanredno preispitivanje traži u zahtjevima stranaka, je postala pravosnažna u formalnom smislu, jer se radi o stvari u kojoj nije bila dozvoljena žalba ni jednim materijalnim zakonom, pa je nastupila njena formalna pravosnažnost st. Medjutim, tom presudom nije riješena upravna stvar (odlučeno o zahtjevu odnosno obavezni tužiteljice), jer je uvažavanjem tužbe, poništeno rješenje tuženog organa, pa nije nastupila i materijalna pravosnažnost te presude. Uslijed toga nisu se stekli ni uslovi za podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke propisani u članu 19. stav 2. preuzetog ZUS-a (sada član 45. ZUS-a), pa je sud zbog toga oba zahtjeva za vanredno preispitivanje odbacio kao nedozvoljene primjenom člana 49. stav 1. u vezi sa članom 85. Zakona o upravnim sporovima.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: Uvl-6/98 od 13.5.1998.godine)

53.

Članovi 22. stav 1. tačka 1. i 249. stav 1. tačka 1. Carinskog zakona

CARINSKI OBVEZNIK DUŽAN JE DA PLATI CARINU PO NAKNADNOM OBRAČUNU CARINARNICE I KADA SU U CARINSKOJ DEKLARACIJI BILI NAVEDENI SVI PODACI OD KOJIH ZAVISI OBRAČUN CARINE, ALI ZBOG POGREŠNO NAVEDENIH PODATAKA O CARINSKOJ STOPI I IZNOSU CARINE ("SLOBODNO" I "O") ISTA NIJE BILA OBRAČUNATA I NAPLAĆENA PO VAŽEĆIM PROPISIMA PRILIKOM UVOZA ROBE I PODNOŠENJA DEKLARACIJE, NEZAVISNO OD ČINJENICE ŠTO TAJ POGREŠAN UPIS NIJE IZVRŠIO CARINSKI OBVEZNIK NEGO OVLAŠTENO LICE CARINARNICE.

AKO JE CARINSKI OBVEZNIK ZBOG GREŠKE RADNIKA CARINARNICE PROPUSTIO DA U PRODAJNU CIJENU UVEZENE ROBE UKALKULIŠE CARINU I ZBOG TOGA PRETRPI ŠTETU, TA ČINJENICA NEMA UTICAJA NA ZAKONITOST RJEŠENJA O NAKNADNOJ NAPLATI CARINE, JER SE PITANJE POSTOJANJA ŠTETE I NJENE VISINE MORA RASPRAVITI PRED NADLEŽNIM SUDOM U GRADJANSKOM SPORU.

Iz obrazloženja:

Organi uprave su postupili u skladu sa zakonom-odredbama člana 249. stav 1. tačka 1. i člana 22. stav 1. tačka 1. Carinskog zakona ("Sl. novine FBiH", broj: 2/95 i 18/96) kada su konačno tužioca obavježali da naknadno plati carinu za robu uvezenu po UCD broj 752 od 13.5.1996. godine iz

naimenovanja 02 i 03 za koju je, prema tar. broju 02.10.1900 i 02.9.0010 CT, propisana stopa od 8%, uz istovremenu izmjenu podataka u navednoj UCD na način kako je to navedeno u dispozitivu prvostepenog rješenja. U upravnom postupku je, naime, utvrđeno da je prilikom uvoznog carinjenja u

UCD upisana carinska stopa "slobodno", a iznos carine "O" DEM, iako je po naprijed navedenim carinskim tarifama ta stopa iznosila 8%, a tužilac nije bio oslobođen od plaćanja carine.

Tužilac u tužbi tvrdi da je platio svu obračunatu carinu za robu uvezenu po UCD broj 752, što nije bitno jer se iz dokaza koji se nalaze u spisima predmeta i koje su cijevali upravni organi vidi da carina po toj UCD nije bila ni obračunata ni plaćena (plaćena je samo carinska pristojba i troškovi carinskog evidentiranja), pa je sud ovaj njegov prigovor odbio.

Ukoliko tužilac u prodajnu cijenu robe nije ukalkulisao carinu i zbog toga pretrpio štetu,

pitanje štete može se raspraviti u redovnom građanskom sporu, ali to nema uticaja na obračun carine u skladu sa važećim propisima i njegovu obavezu da obračunatu carinu plati, pri čemu nije bitno čijom je greškom došlo do toga, jer odredbe člana 249. Carinskog zakona daju mogućnost i carinskom obvezniku i carinskom organu da traži odnosno izvrši u određenom roku novi obračun u skladu sa zakonskim propisima u slučaju kada je carina obračunata (ili nije nikako obračunata) u manjem, ali i u većem iznosu, što znači da su jednako zaštićeni i carinski obveznik i država.

S obzirom na iznijete razloge sud je tužbu odbio primjenom člana 38. stav 2. ZUS-a.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-104/97 od 1.7.1998.godine)

54.

Član 29. stavovi 1. i 2. Carinskog zakona

Član 22. stavovi 2. i 3. Zakona o stranim ulaganjima

PRAVNO LICE U KOJE JE ULOŽEN STRANI KAPITAL POSLIJE STUPANJA NA SNAGU ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA CARINSKOG ZAKONA 2.10.1996.GODINE ("SLUŽBENE NOVINE FBiH", BROJ 18/96) NE MOŽE BITI OSLOBOĐENO OBAVEZE PLAĆANJA CARINE I DRUGIH DAŽBINA NA UVOZ SIROVINA, MATERIJALA I KOMPONENTI, NA OSNOVU SPECIFIKACIJE OVIH STVARI NEGO SAMO NA OSNOVU RJEŠENJA O OSLOBADJANJU KOJE DONOSI MINISTAR FINANSIJA.

Iz obrazloženja:

Odluka organa uprave se zasniva na pravilnoj primjeni procesnog i materijalnog prava, iako organi uprave pogrešno tumače odredbe člana 249. i 251. Carinskog zakona (ali je to bez uticaja na zakonitost konačnog rješenja). Prema odredbama člana 249. stav 1. Carinskog zakona ("Sl. novine FBiH", broj: 2/95, 9/96, 18/96, 25/97) predviđena je obaveza carinarnice, a mogućnost podnosioca deklaracije da izvrši, odnosno traži da se izvrši naknadni obračun carine i donese rješenje o naplati ili povratu carine (u cijelosti ili djelimično) i u slučaju ako carina nije bila obračunata ili je obračunata u manjoj ili većoj svoti od propisane, kao i u slučaju ako se na osnovu isprava ili naknadnim pregledom robe nesumnjivo utvrdi istovjetnost robe, a da podaci uneseni u deklaraciju ne odgovaraju stanju uvezene robe (čl. 251. istog zakona). Ove zakonske odredbe, dakle, obavezuju carinarnicu da od carinskog obaveznika traži i ostvari naplatu carine (u cijelosti ili djelimično), ali i da vrati carinskom obvezniku carinu (ili dio carine) koju je on platio, a nije je bio dužan platiti ili ju je platio u iznosu većem od propisane, jer su navedenim zakonskim odredbama u jednakoj mjeri zaštićeni i carinski obveznici i država. Pri tome nije bitno zbog čijeg propusta je došlo do pogrešnog obračuna i naplate carine u cijelosti ili u većem ili manjem

iznosu, ili njegovog potpunog izostavljanja, jer učinjeni propusti bilo carinskog obaveznika bilo Carinarnice ne mogu ići u prilog ni jedne strane u carinskom postupku i imati za posljedicu da se visina carine i drugih dažbina utvrđuje ili izostavlja suprotno važećim propisima. Zato se ni u konkretnom slučaju nije mogao odbiti zahtjev tužioca za povrat carine i drugih carinskih dažbina zbog toga što je on, odnosno njegov ovlašteni špediter, popunio ili dao pogrešne ili nepotpune podatke na osnovu kojih je sačinjena uvoznocarinska deklaracija, te nije popunio rubrike koje bi upućivale na oslobadjanje od plaćanja carine i osnov tog oslobadjanja, a popunio rubrike koje upućuju na redovno carinjenje. Prema tome, organi uprave nisu mogli iz ovog razloga odbiti tužiocjev zahtjev za povrat carine, ako bi u vrijeme podnošenja carinske deklaracije bili ispunjeni zakonski uslovi za oslobadjanje tužioca od obaveze plaćanja carine za uvezenu robu.

Medjutim, ovi uslovi u konkretnom slučaju nisu ispunjeni. Prema odredbama člana 22. stav 2. Zakona o stranim ulaganjima ("Sl. novine FBiH", broj:2/95) pravno lice u koje je uloženi strani kapital oslobadja se carine i drugih dažbina na uvoz sirovina, materijala i komponenti potrebnih za prvu godinu redovne proizvodnje, a specifikacije stvari iz ovog stava navedenog člana (kao i iz stava 1) daju

se kao posebni prilozi ugovoru ili drugom aktu kojim se vrši ulaganja (stav 3. istog člana), dok je odredbama člana 29. stav 1. i 2. Carinskog zakona ("Sl. novine FBiH", broj: 2/95 i 9/96) bilo propisano da oprema koja se uvozi po osnovu uloga strane osobe u domaće preduzeće ili radnju može biti oslobođena od plaćanja carine, o čemu donosi rješenje ministar finansija na prijedlog stručne komisije za strana ulaganja. Po navedenim propisima, dakle, rješenje ministra finansija o oslobadjanju od plaćanja carine donosilo se i na osnovu togrješenja vršilo oslobadjanje od plaćanja carine samo kada se uvozila oprema, a ne i sirovine, materijal i komponente za prvu godinu proizvodnje pravnog lica u koje je uloženi strani kapital, (zbog toga je ovaj sud i zauzeo pravni stav kakav je izrazio u presudi U-135/96 od 29.11.1996.godine i drugima jer se radilo o pravnom odnosu koji je nastao za vrijeme važenja tih odredaba Carinskog zakona). Međutim, članom 4. Zakona o izmjenama i dopunama Carinskog zakona ("Sl. novine FBiH", broj: 18/96), koji je stupio na snagu 2.10.1996.godine, u članu 29. stav 1. Carinskog zakona riječi "Oprema koja" zamijenjene su riječima "Oprema i sirovine, materijal i komponente potrebne za prvu godinu redovne proizvodnje, koji..." što znači da se od 2.10.1996.godine ne samo za opremu koja se uvozi po osnovu uloga strane osobe u domaće preduzeće ili radnju, nego i za sirovine, materijal i komponente traži donošenje rješenja ministra finansija o oslobadjanju od plaćanja carine, jer je stav 2. člana 29. Carinskog zakona, ostao neizmijenjen. U smislu ovih zakonskih izmjena izmijenjene su i odredbe Naputka o utvrđivanju uvjeta i postupka za ostvarivanje prava na oslobadjanje od plaćanja carine na opremu, koja se uvozi po osnovu uloga strane osobe u domaće preduzeće ili radnju ("Sl. novine FBiH", broj: 5/96) stupanjem na snagu Naputka o izmjenama i dopunama tog Naputka ("Sl. novine FBiH", broj: 22/96-stupio na snagu 26.11.1996. godine), što ne bi bilo od značaja, jer se pitanje da li neko može ili ne može biti oslobođen plaćanja carine može regulisati samo zakonom, a ne i

aktima donesenim u izvršenju i provodjenju zakona. U upravnom postupku je utvrđeno da je tužilac robu uvezao po UCD broj 3602 dana 21.11.1996. godine, dakle, u vrijeme kada su već bile na snazi navedene izmjene i dopune Carinskog zakona, po kojim je tužilac, i da se poprimi da je pravno lice u koje se vrše strana ulaganja, bio dužan da pribavi rješenje ministra finansija o oslobadjanju od plaćanja carine za uvoz komponenti i materijala na način kako to propisuju odredbe člana 29. stav 2. Carinskog zakona. Organi uprave su, međutim, utvrdili da tužilac u momentu uvoza robe takvo rješenje nije imao, pa su pravilno odlučili kada su njegov zahtjev za povrat carine odbili.

Tužilac u tužbi i ne tvrdi da je u vrijeme uvoza robe po navedenoj UCD imao rješenje ministra finansija o oslobadjanju od plaćanja carine, nego smatra da mu pravo na takvo oslobadjanje pripada po samom zakonu-Zakonu o stranim ulaganjima, što je pogrešno. Tim zakonom, odredbama člana 22. stav 2. i 3. propisano je da se pravno lice u koje je uloženi strani kapital oslobadja carine i drugih dažbina na uvoz sirovina, materijala i komponenti za prvu godinu redovne proizvodnje uz uslov iz stava 2. tog člana, ali se Carinskim zakonom, članom 29. stav 1. i 2. i Naputkom donesenim u provodjenju tog zakona, određuju uslovi realizacije tog prava propisivanjem donošenja rješenja nadležnog organa o tome, što je u skladu i sa članom 1. tog zakona, prema kojem se tim zakonom, između ostalog, uređuju prava i obaveze svih subjekata u postupku carinjenja robe, a prema kojim je tužilac, da bi bio oslobođen od obaveze plaćanja carine, morao posjedovati rješenje o tome u času nastanka carinske obaveze (prelaza carinske crte), što tužilac nije ispunjavao. Iz istih razloga neosnovan je i prigovor tužioca da je njegov zahtjev za povrat carine trebalo usvojiti, jer je uz carinsku deklaraciju priložio akt o osnivanju preduzeća (ne nalazi se u spisima upravnog predmeta), pa i kada bi to bilo tačno tužilac se ne bi mogao osloboditi od plaćanja carine, s obzirom da ne posjeduje rješenje ministra finansija o oslobadjanju od plaćanja carine.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, brojevi: U-654/97 i U-658/97-od 6.5.1998. godine, te U-655/97 i U-656/97-od 13.5.1998. godine)

55.

Članovi 31. stav 1, 127. i 128. Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine

Član 29. stav 1. Carinskog zakona

STUPANJEM NA SNAGU ZAKONA O CARINSKOJ POLITICI BOSNE I HERCEGOVINE 13.11.1997. GODINE PRESTALE SU DA VAŽE ODREDBE SVIH CARINSKIH ZAKONA I PODZAKONSKIH AKATA NA PODRUČJU BOSNE I HERCEGOVINE KOJE SU U SUPROTNOSTI SA TIM ZAKONOM, ALI I DALJE OSTAJU U PRIMJENI ODREDBE TIH ZAKONA I PODZAKONSKIH AKATA KOJE NISU U SUPROTNOSTI SA NAVEDENIM ZAKONOM SVE DOK ENTITETI NE

DONESU ZAKONE O PRIMJENI ZAKONA O CARINSKOJ POLITICI BOSNE I HERCEGOVINE I NJIHOVOG STUPANJA NA SNAGU.

ODREDBE ČLANA 29. STAV 1. FEDERALNOG CARINSKOG ZAKONA NISU U SUPROTNOSTI SA ODREDBAMA ČLANA 31. STAV 1. ZAKONA O CARINSKOJ POLITICI BOSNE I HERCEGOVINE PO PITANJU PRAVA LICA KOJA UVOZE OPREMU PO OSNOVU ULOGA STRANOG LICA DA BUDU OSLOBOĐENA OD PLAĆANJA CARINE.

Iz obrazloženja:

Osporenim rješenjem tuženi je odbio zahtjev tužitelja za oslobađanje od plaćanja carine iz razloga što smatra, da nisu ispunjeni propisani uslovi iz člana 31. stav 1. Zakona o carinskoj politici BiH ("Sl. glasnik BiH", br. 1/97), jer da je, prema razlozima tuženog u rješenju, primjena ovog zakona počela 13.3.1998. godine, i da su sa tim datumom prestale da važe odredbe Carinskog zakona ("Sl. novine Federacije BiH", br. 2/95, 9/96 i 18/96), koje su u suprotnosti sa citiranim Zakonom o carinskoj politici BiH, pa kako ovim zakonom nisu predviđene odredbe o oslobađanju plaćanja od carine, po mišljenju tuženog ne postoji pravni osnov da se udovolji zahtjevu.

Međutim, navedeni razlozi u osporenom rješenju su nejasni i nerazumljivi zbog čega se nisu mogli ispitati, a i u suprotnosti su sa odredbama člana 127. i 128. citiranog Zakona o carinskoj politici BiH.

Ovaj zakon je stupio na snagu 13.11.1997. godine (čl. 127. stav 1, a u ispunjenju obaveze iz stava 2. istog člana objavljen je i u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 16/97) i danom njegovog stupanja na snagu, u smislu odredbe člana 128. istog zakona, prestale su da važe odredbe svih carinskih zakona i podzakonskih akata na području BiH, koje su u suprotnosti sa ovim zakonom. To znači da ostaju na snazi i primjenjuju se sve odredbe carinskih zakona i drugih podzakonskih akata na području BiH, koje nisu u suprotnosti sa citiranim Zakonom o carinskoj politici BiH. Za donošenje Zakona o primjeni Zakona o carinskoj politici i propisa za njegovo sprovođenje odnosno usaglašavanje sa istim određen je rok od 6 mjeseci (član 127. stav 3. i 4. citiranog zakona), što u konkretnom slučaju nije ni odlučno. Ukoliko je taj rok bezuspješno protekao (entiteti i institucije BiH nisu ispunili svoje obaveze), onda se Zakon o carinskoj politici Bosne i Hercegovine ne može primjenjivati, ali se tada za rješenje o zahtjevu tužitelja primjenjuju odredbe federalnog Carinskog zakona koje nisu u suprotnosti sa Zakonom o carinskoj politici BiH (čl. 128.), zbog čega je pogrešan zaključak tuženog da ne postoji zakonski osnov za rješavanje o zahtjevu za oslobađanje od plaćanja carine.

Odreda člana 29. stav 1. Carinskog zakona, na koji se poziva tuženi ("Službene novine FBIH", br. 2/95, 9/96 i 18/96) izmijenjena je članom 4. Zakona o izmjenama Carinskog zakona ("Službene novine Federacije BiH", br. 25/97), koji je stupio na snagu 12.12.1997. godine. Ova odredba citiranog Carinskog zakona sadrži potpuno istu odredbu u pogledu oslobađanja od plaćanja carine kao i odredba člana 31. stav 1. citiranog Zakona o carinskoj politici BiH, pa se dakle radi o odredbi federalnog Carinskog zakona koja nije u suprotnosti sa citiranim Zakonom o carinskoj politici BiH, što tuženi nije imao u vidu i radi čega je u osporenom rješenju dao pravne razloge za odbijanje zahtjeva tužitelja koji su suprotni pozitivnim propisima.

Navedenim odredbama federalnog Carinskog zakona i Zakona o carinskoj politici BiH propisano je da se od plaćanja carine oslobađaju lica koja uvoze opremu po osnovu uloga strane osobe. Obzirom na ovo, za rješavanje ove upravne stvari trebalo je primijeniti mjerodavnu naprijed navedenu odredbu citiranih zakona, pa u skladu sa tim odlučiti da li postoje uslovi za oslobađanje tužitelja od plaćanja carine. Prema tome, osporeno rješenje zasniva se na pogrešnoj primjeni materijalnog prava zbog čega su ostale neutvrđene odlučne činjenice od kojih zavisi odlučivanje o zahtjevu tužitelja, da li je on lice koje uvozi opremu i da li se radi o uvozu opreme po osnovu uloga strane osobe.

Obzirom da prije donošenja osporenog rješenja nisu utvrđene sve činjenice i okolnosti koje su pravno relevantne za rješavanje o zahtjevu tužitelja i da obrazloženje tog rješenja ne sadrži razloge o takvim činjenicama, prema kojima bi imajući u vidu važeće propise trebalo odlučiti onako kako je navedeno u dispozitivu tog rješenja, isto je doneseno, ne samo uz pogrešnu primjenu materijalnog prava, nego i uz povrede odredaba postupka iz člana 133. stav 1. i 207. stav 2. Zakona o upravnom postupku ("Službene novine FBIH", broj: 2/98). Stoga je ovaj sud našao da se tužbom osnovano ukazuje da su ostvareni razlozi iz čl. 13. tačke 1. i 3. Zakona o upravnim sporovima za pobijanje osporenog rješenja i uvažavanjem iste, primjenom čl. 38. stavovi 2. i 3. pomenutog Zakona odlučio kao u dispozitivu.

(Presuda Vrhovnog suda FBIH, broj: U-452/98 od 25.8.1998. godine)

Član 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti

Članovi 1. tačke 118. i 250. i 2. Zakona o potvrđivanju uredbi sa zakonskom snagom

ZAKON O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU ZA VRIJEME RATNOG STANJA ILI U SLUČAJU NEPOSREDNE RATNE OPASNOSTI ("SLUŽBENI LIST R BiH", BROJ 16/92, 8/93 i 13/94) PROMJENOM NAZIVA U 1994.GODINI U ZAKON O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU, POSTAO JE SASTAVNI DIO REPUBLIČKOG ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU ("SLUŽBENI LIST SR BiH", BROJ 38/90 i 22/91 i "SLUŽBENI LIST R BiH", BROJ 24/92) U OKVIRU KOJEG NA DRUGAČIJI NAČIN REGULIŠE PRAVNE ODOSE IZ PENZIJSKO-INVALIDSKOG OSIGURANJA NASTALE RANIJE I ZA VRIJEME RATNOG STANJA ILI U SLUČAJU NEPOSREDNE RATNE OPASNOSTI, A IZJEDNAČAVANJEM NAZIVA ZAKONA SA MIRNODOPSKIM NAZIVOM ZAKONA IZ ISTE OBLASTI PRODUŽENO JE NJEGOVO VAŽENJE PO PITANJIMA KOJA REGULIŠE SVE DOK BUDE NA SNAZI MIRNODOPSKI ZAKON U KOJI JE INKORPORISAN.

Iz obrazloženja:

Organi uprave sa konačno u upravnom postupku odbili tužiochev zahtjev za isplatu penzije za period od juna 1997. do januara 1998.godine, jer su utvrdili da je tužilac za to vrijeme, pa i do maja 1998. godine, boravio van područja ovog Društvenog fonda PIO, na koje se vratio u maju 1998. godine, a zahtjev za uspostavu isplate podnio 29.5. 1998. godine, te našli da mu utakvom slučaju pripadapravo na isplatu penzije samo jedan mjesec unazad od dana povratka. Ovakvu odluku organi uprave temelje na Odlucio načinu isplate penzija i novčanih naknada iz penzijskog i invalidskog osiguranja za period od aprila 1992. godine do danapovratka korisnika prava na prebivališteFederacije, koju je donio Savjet Društvenog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje BiH na sjednici do 10.7.1997.godine pod brojem SF-17/97, smatrajući da je ta Odluka zasnovana na odredbama čl. 7. st. 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Sl. list R BiH", br.16/92, 8/93 i 13/94), kojim je propisano da organizacione jedinice toga fonda mogu uz predhodnu saglasnost Savjeta Fonda, odnosno direktora Fonda, rješavati o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja i vršiti isplatu penzija za korisnike penzija koji imaju prebivalište, odnosno boravište na području tih organizacionih jedinica.

Ovakva odluka upravnih organa nije pravilna i zakonita, jer se zasniva na pogrešnoj primjeni materijalnog prava, zbog čega bitne činjenice za pravilno rješenje ove upravne stvari nisu ni utvrdivane.

Naime, dana 18.9.1992.godine stupila je na snagu Uredba sa zakonskom snagom o penzijskom i invalidskom osiguranju za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti "Sl. list R BiH" br. 16/92, koja je regulisala neka pitanja iz ove oblasti koja nisu bila regulisana postojećim zakonima iz iste oblasti ili su bila regulisana drugačije, među kojim i ona iz člana 7. stav 2. koje odredbe glase onako kako su ih citi-

rali i upravni organi u svojim rješenjima. Ova Uredba djelimično je izmijenjena i dopunjena Uredbom sa zakonskom snagom o izmjenama i dopunama te Uredbe ("Sl. list R BiH", br.8/93), a zatim je, zajedno sa izmjenama i dopunama, proglašena zakonom stupanjem na snagu Zakona o potvrđivanju uredbi sa zakonskom snagom ("Sl.list SR BiH", br. 13/94 - stupio na snagu 17.6.1994. godine), - član 1. tačke 118. i 250. tog zakona, koji je u čl. 2. propisao da se u uredbama sa zakonskom snagom iz čl. 1. tog zakona riječi "Uredbe sa zakonskom snagom" zamjenjuju riječju "Zakon", a riječi "za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili za vrijeme ratnog stanja" se brišu (u istom službenom listu donesen je i Zakon o izmjenama i dopunama Uredbe sa zakonskom snagom o penzijskom i invalidskom osiguranju za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti). S obzirom da su iz naslova navedenog Zakonabrisane riječi "za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili zavrijeme ratnog stanja", proizilazilo bi da taj zakon važi i nakon prestanka ratnog stanja i neposredne ratne opasnosti (ratno stanje je prestalo 22. 12. 1995. godine Odlukom o ukidanju ratnog stanja - "Sl.list R BiH", br.50/95, a neposrdna ratna opasnost 23.12.1996. godine Odlukom o prestanku primjene Odluke o proglašenjuneposredne ratne opasnosti na teritoriji Federacije BiH "Sl.novine FBiH", br. 25/96).

Međutim, članom 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Sl. list R BiH", br. 16/92, 8/93 i 13/94) propisano je da se Zakon o osnovnim pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja ("Sl.list SFRJ", br.23/82, 77/82, 75/85, 8/87, 65/87, 87/89, 44/90, i 84/ 90) i Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguravnika ("Sl list SFRJ", br.7/85, 74/87 i 20/89), koji se primjenjuju kao republički zakoni saglasno članu 1. poglavlje III tačka 3. podtačka 1. Uredbe sa zakonskom snagom o

preuzimanju primjenjivanju saveznih zakona koji se u BiH primjenjuju kao republički zakon (Sl.list RBiH", br. 2/92) i Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Sl.list SRBiH" br. 38/90 i 22/91) primjenjuju i za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti, ako tim zakonom nije drukčije određeno.

Iz navedenog slijedi da će se naprijed navedeni zakoni za vrijeme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti primjenjivati u onim slučajevima kada pomenutim zakonom RBiH nije drukčije određeno, a nakon prestanka ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti i kada je tim zakonom određeno drugčije, pa kako se i taj zakon, nakon brisanja odrednica o njegovoj primjeni samo za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti, primjenjuje i poslije prestanka ovih okolnosti a u isto vrijeme primjenjuje se nakon toga i Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju iz 1990. i kada je predhodnim zakonom drugčije određeno, slijedi da nakon prestanka ratnog stanja i neposredne ratne opasnosti postoje u primjeni dva paralelna Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Međutim, i pored toga, sudnalazi da je Zakon o PIO iz 1992. godine, iako suiz naslova brisane riječi "za vrijeme rata ili u slučaju neposredne ratne opasnosti", faktički koncipiran i usmjeren dariješi pojedine situacije i odnose nastale prije, za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti i pruži zaštitu svojim korisnicima i određenim kategorijama s obzirom na novonastale situacije i posebne okolnosti koje nisu bile niti su mogle biti predviđene zakonom o PIO iz 1990. godine, našta ukazuju cijeli sadržaj tog zakona i svrha njegovog donošenja 1992. godine. Zato se, polazeći od pravnog principa vremenskog važenja zakona, prema kojem se na pojedini pravni odnos primjenjuje onaj zakon koji je bio na snazi u vrijeme nastanka tog pravnog odnosa i pravne situacije, Zakon o PIO iz

1992. godine može primjenjivati samo na onaj pravni odnos i onu pravnu situaciju koja je nastala za vrijeme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti i koja je regulisana tim zakonom, a ne i na onaj pravni odnos koji je nastao nakon toga. Primijenjeno na konkretni slučaj, to znači da se u odnosu na tužioca, koji je bio odsutan sa područja Društvenog-Fonda PIO u 1997. i 1998. godini i potražuje isplatu penzije zataj period, ne može primjenjivati Zakon o PIO iz 1992. godine, koji je regulisao pravne odnose nastale prije toga (za vrieremerata i neposredne ratne opasnosti), nego Zakon o PIO iz 1990. godine, čije se odredbe nakon prestanka tih okolnosti primjenjuju i na slučajeve koji su drugačije riješeni Zakonom iz 1992. godine a u smislu čl. 1. prvog zakona (ranije Uredbe). Samo u slučaju, a kako je to već navedeno, da je pravni odnos nastao uvrijeme ratnog stanja i neposredne ratne opasnosti moglobi se primijeniti odredbe Zakona iz 1992. godine sa kasnijim izmjenama, koji je, neovisno od brisanja tih odrednica u svom naslovu, faktički regulisao pravne odnose i pravne situacije koje su tada nastale.

Pogriješili su, stoga, organi uprave kada su na tužiočev slučaj primijenili zakon koji iz naprijed navedenih razloga nisu mogli primijeniti (sud se pri tome nije upuštao u pravilnost tumačenja odredaba čl. 7. st. 2. Zakona o PIO iz 1992. godine po upravnim organima), zbog čega nisu ni ispitivali činjenice bitne za pravilno odlučivanje o tužiočevom zahtjevu, prije svega visinu penzije koju tužilac potražuje, pa je zbog svega izloženog valjalo uvažiti tužbu i oba rješenja organa uprave poništiti primjenom čl. 38. st. 3. u vezi sa čl. 35. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, s tim da se o tužiočevom zahtjevu odluči u skladu sa odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju (Sl.list SRBiH", br. 38/90 i 22/91 i "Sl. list RBiH" br. 24/92).

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-578/98 od 2.9.1998.godine)

57.

Članovi 6, 50. i 53. Zakona o porezu na dobit preduzeća

Članovi 5, 7. 10. i 11. Zakona o zabrani raspolaganja imovinom, prijenosu sredstava i statusnih promjena pravnih lica na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine iz drugih država

U POSTUPKU UTVRĐIVANJA I NAPLATE POREZA NA DOBIT PREDUZEĆA, AMORTIZACIJA STALNIH SREDSTAVA MOŽE SE PRIZNATI U PORESKOM BILANSU KAO RASHOD OPOREZIVE DOBITI PREDUZEĆA I PO TOM OSNOVU IZVRŠITI SMANJENJE PORESKE OSNOVICE NA OSNOVU KOJE SE OBRAČUNAVA NAVEDENI POREZ, SAMO PREDUZEĆU (ILI DRUGOM PRAVNOM LICU KOJE JE U OBAVEZI DA PLAĆA Taj POREZ) KOJE JE VLASNIK TIH SREDSTAVA, PA TAKVU ZAKONSKU PRIVILEGIJU NEMA PRAVNO LICE KOJE JE STATUSNOM PROMJENOM IZVRŠENOM NA OSNOVU ZAKONA O ZABRANI RASPOLAGANJA IMOVINOM, PRIJENOSU SREDSTAVA I STATUSNIH PROMJENA PRAVNIH LICA NA TERITORIJU REPUBLIKE

BOSNE I HERCEGOVINE IZ DRUGIH DRŽAVA, NASTALO OD POSLOVNE JEDINICE BEZ SVOJSTVA PRAVNOG LICA, JER JE ONO SAMO ZAKUPAC-PRIVREMENI KORISNIK STALNIH SREDSTAVA, KOJA SE I DALJE NALAZE U SVOJINI DRUŠTVENO PRAVNOG LICA IZ DRUGE DRŽAVE SVE DO OKONČANJA POSTUPKA SUKCESIJE BIVŠE SFRJ.

Iz obrazloženja:

Tuženi i prvostepeni organ uprave su postupili u skladu sa odredbama člana 50. i 53. Zakona o porezu na dobit preduzeća ("Sl. list RBiH", broj: 5/95, 9/95 i 33/95) kada su na osnovu podataka iz poreske prijave tužioca i podataka do kojih je došao prvostepeni organ, kontrolom poslovanja tužioca za period od 1.1 do 16.6.1997. godine, utvrdili visinu osnovice za njegovo oporezivanje za 1996. godinu i mjesečnu akontaciju ovog poreza za 1997. godinu, te ga, uz primjenu propisane poreske stope, obavezali da ovaj porez plati. Pri tome su priznali tužiocu rashode koje je on prikazao u poreskom bilansu i tako utvrdili oporezivu dobit (član 6. navedenog zakona) izuzev što nisu kao rashod usvojili obračun amortizacije za poslovni objekat i opremu, koji je izvršio tužilac i po tom osnovu opteretio rashode za 1996. godinu. Obrazlažući to i osnovano odbijajući žalbeni prigovor tužioca istaknut u tom pogledu, tuženi je u osporenom rješenju zauzeo pravilan stav da se amortizacija može priznati kao rashod samo na stalnim sredstvima koja su vlasništvo pravnog lica, a tužilac to nije, pri čemu se tuženi pravilno pozvao na Računovodstvene standarde, koji su sastavni dio Zakona o računovodstvu ("Sl. novine FBiH", broj: 2/95). Prema utvrđenju organa uprave, što i tužilac u tužbi navodi, a što proizilazi i iz dokaza koji se nalaze u spisima predmeta, tužilac, je, kao poslovna jedinica bez svojstva pravnog lica, pravnog lica iz druge republike, izvršio statusnu promjenu na osnovu Zakona o zabrani raspolaganja imovinom, prijenosu sredstava i statusnih promjena pravnih lica na teritoriji RBiH iz drugih država ("Sl. list RBiH", broj: 4/95 i 37/95), te upisom u sudski registar stekao svojstvo pravnog lica, a poslovne prostorije u kojima obavlja djelatnost sa svom opremom ustupljene su mu na privremeno korišćenje ugovorom od 9.1.1996. godine zaključenim sa Opštinom Z., koja je po istom zakonu stekla pravo upravljanja na toj imovini. Tužilac, dakle, nije vlasnik, nego samo korisnik, zakupac, poslovnih prostorija i opreme, (kao što to nije ni Opština Z., na koju je zakonom preneseno samo pravo upravljanja, a ne i raspolaganja ili vlasništva-član 11. navedenog zakona) jer izvršene statusne promjene na osnovu navedenog zakona nemaju uticaja na svojinske odnose na sredstvima u društvenoj svojini (član 7. istog zakona).

Pravilan je stav tuženog da samo vlasnik stalnih sredstava, koji obavlja djelatnost koristeći ta sredstva, ima pravo tražiti da mu se amortizacija sredstava uračuna u rashod i po tom osnovu izvrši smanjenje poreske osnovice na osnovu koje se obračunava porez na dobit preduzeća. To se može zaključiti analizom i tumačenjem Računovodstvenih standarda, koji zajedno sa Kodeksom računovodstvenih načela čine sastavni dio Zakona o računovodstvu, odredaba RS 13, standard B. To je i sasvim logično, jer amortizacija, kao postepeni otpis vrijednosti stalnih (osnovnih, trajnih) sredstava investirane imovine, predstavlja smanjenje vrijednosti tih sredstava uslijed upotrebe i dotrajalosti, pa samo njihov vlasnik kojem se na navedeni račun umanjuje vrijednost stalnih sredstava tokom procesa poslovanja, ima pravo da obračunatu amortizaciju uračuna kao rashod i traži da se za iznos rashoda umanjeno osnovica oporezivanja za porez na dobit, odnosno da se iznos obračunate amortizacije, kao rashod, uzme u obzir kod utvrđivanja oporezive dobiti u skladu sa članom 6. Zakona o porezu na dobit preduzeća. Zato to pravo nema tužilac koji nije vlasnik, nego zakupac, korisnik, poslovnih prostorija u kojim obavlja djelatnost, kao i opreme u tim prostorijama, a ovo i bez obzira na ugovorom preuzetu obavezu održavanja zakupljenih sredstava, čime su ugovorne strane regulisale svoja međusobna prava i obaveze, dakle uspostavile jedan interni dvostranački odnos, a što nema uticaja na zakonske obaveze tužioca. Tužilac se neosnovano poziva na odredbe člana 5. Zakona o zabrani raspolaganja imovinom..., kojim je propisano da poslovne jedinice koje izvrše statusne promjene na osnovu tog zakona, odgovaraju za obaveze nastale poslovanjem kao samostalno preduzeće sa statusom pravnog lica danom upisa u sudski registar, čime su regulisana samo pitanja nastala poslovanjem drugačije nego što su bila dok te jedinice nisu imale status pravnog lica (do tada je za obaveze nastale njihovim poslovanjem umjesto njih odgovaralo pravno lice u čijem su sastavu bili) ali to nije ni od kakvog uticaja na pitanje o kojem se u ovom sporu raspravlja, i nema onaj značaj koji tužilac smatra da ima.

S obzirom na iznijete razloge sud je tužbu odbio primjenom člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-737/97 od 1.7.1998. godine)

58.

Član 1. Zakona o stopama poreza i doprinosa na dobit od privredne i profesionalne djelatnosti

Član 2. Zakona o izmjenama Zakona o stopama poreza i doprinosa na dobit od privredne i profesionalne djelatnosti

Član 9. Zakona o porezima građana

Član 195 a. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezima građana

PORESKI OBVEZNIK KOJI JE U 1996. GODINI OBAVLJAO PROFESIONALNU DJELATNOST U VIDU DOPUNSKOG ZANIMANJA, U ZAKONSKOJ JE OBAVEZI DA PLATI POREZ NA DOBIT OD DJELATNOSTI KOJU JE OBAVLJAO PO STOPI OD 16% ZA PERIOD OD 1. DO 26. JANUARA 1996.GODINE, A PO STOPI OD 36% ZA OSTALI PERIOD TE GODINE.

PRIMJENA ODREDABA ČLANA 9. ZAKONA O POREZIMA GRAĐANA IZMJENAMA JE SUSPENDOVANA ZA VRIJEME RATNOG STANJA (20.6.1992. DO 22.12.1995.GODINE), AKTIVIRANA ZA PERIOD OD 23.12.1995. DO 26.1.1996. GODINE I PONOVO SUSPENDOVANA NA NEODREĐEN VREMENSKI PERIOD POSLIJE 26. JANUARA 1996.GODINE.

Iz obrazloženja:

Rješenjem prvostepenog organa od 15.4.1997.godine tužiocu, koji samostalno obavlja djelatnost (bravarsku) u vidu dopunskog zanimanja, izvršen je za 1996. godinu razrez poreza na plaću i utvrđeni doprinosi, poreza na promet usluga, poreza na dobit i utvrđen članski doprinos privrednoj komori. Pri tome je porez na dobit obračunat po stopi od 36% za cijelu 1996. godinu, pozivom na odredbe člana 2. Zakona o izmjenama Zakona o stopama poreza i doprinosa na dobit od privredne i profesionalne djelatnosti ("Sl. list RBiH", broj: 2/96). Tuženi je u cijelosti odbio tužiočevu žalbu smatrajući da je prvostepeni organ pravilno utvrdio sve odlučne činjenice i pravilno primijenio materijalne propise u pogledu svih utvrđenih zakonskih obaveza tužioca za 1996.godinu, pa tako i u pogledu poreskih stopa i načinu utvrđivanja poreske osnovice za porez na dobit, te je rješenje prvostepenog organa ocijenio kao pravilno i zakonito.

Sud nalazi da se odluke organa uprave koje se odnose na porez na dobit od samostalnog obavljanja djelatnosti (tačka "C" dispozitiva prvostepenog rješenja i odgovarajući dio osporenog rješenja) zasnivaju na pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Odredbama člana 2. Zakona o izmjenama Zakona o stopama poreza i doprinosa na dobit od privredne i profesionalne djelatnosti izmijenjena je visina poreske stope poreza i doprinosa na dobit od privredne i profesionalne djelatnosti propisana u članu 1. Zakona o stopama poreza i doprinosa na dobit od privredne i profesionalne djelatnosti ("Sl.list SRBiH", broj: 36/90) tako što je procenat od 16%, koji je bio propisan za obveznike koji obavljaju djelatnost u vidu dopunskog zanimanja kao i za obveznike koji samostalno obavljaju djelatnost kao osnovno zanimanje, za koje je procenat iznosio 6,3%, povećan na 36%. Zakon o izmjenama Zakona o stopama poreza i doprinosa na dobit od privredne i

profesionalne djelatnosti stupio je na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Sl. listu RBiH", tj. 26.1.1996. godine, kako je to propisano u članu 5. tog zakona, pa se od tog dana porez na dobit obračunava po stopi od 36%, a za dvadeset pet (25) dana mjeseca januara 1996. godine taj porez se obračunava po stopi od 16% kada se radi o poreskom obvezniku koji obavlja djelatnost u vidu dopunskog zanimanja, a tužilac je takav poreski obveznik. Pošto su organi uprave tužiocu razrezali porez na dobit za cijelu 1996. godinu po stopi od 36%, iako su to mogli samo na dobit ostvarenu poslije 26.1.1996. godine, povrijeden je zakon na štetu tužioca.

Tužilac, međjutim, neosnovano smatra da mu je za cijelu 1996. godinu porez na dobit trebalo razrezati po stopi od 16% pri čemu nepravilno navodi i tumači zakonske propise iz kojih po njegovom mišljenju to proizilazi. Odredbama člana 9. Zakona o porezima građana ("Sl. list SRBiH", broj: 18/91) na koje se tužilac poziva, bilo je propisano da se visina poreza utvrđuje po propisima o određivanju osnovica i stopa koje su važile na dan 1. januara godine za koju se obaveza utvrđuje. Međjutim, odredbama člana 195-a. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezima građana ("Sl. list RBiH", broj: 25/94) propisano je da se za vrijeme ratnog stanja član 9. Zakona o porezima građana ne primjenjuje, dakle da se ne primjenjuje do 23.12.1995.godine kada je stupila na snagu Odluka o ukidanju ratnog stanja ("Sl. list RBiH", broj: 50/95), što znači da se u periodu od 23.12.1995. godine ponovo primjenjuje navedena odredba Zakona o porezima građana i propisi o određivanju osnovice i stopa poreza na dobit, koji su važili prije toga tj. u procentu od 16% kada se radi o poreskom obvezniku koji obavlja profesionalnu djelatnost u vidu dopunskog zanimanja, ali samo do 26.1.1996.godine, kada je

stupio na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezima građana ("Sl. list RBiH", broj: 2/96), kojim je u članu 8. regulirana i dalja primjena člana 195-a. - izmjena istog zakona ("Sl. list RBiH", broj: 25/94) ali sada i u uslovima kada nije više ratno stanje. Drugim riječima od 26.1.1996. godine zakon-

ska odredba čija je važnost prvobitno bila ograničena samo na vrijeme ratnog stanja sada je ponovo aktivirana i za poratno vrijeme odnosno mirnodopsko vrijeme poslije stupanja na snagu izmjena pomenutog zakona 26.1.1996.godine.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-40/98 od 6.5.1998. godine)

59.

Članovi 6. stav 1, 7. i 10. stav 1. Zakona o porezu na promet nepokretnosti

Članovi 1. do 7. Zakona o susvojini na stanu

Članovi 1. do 8. Odluke o jedinstvenim elementima za izračunavanje prometne vrijednosti stambene zgrade ili stana kao posebnog dijela zgrade

PROMETNA VRIJEDNOST STAMBENE ZGRADE ILI STANA KAO POSEBNOG DIJELA ZGRADE (ZBIR GRADEVINSKE VRIJEDNOSTI, TROŠKOVA UREĐENJA GRADEVINSKOG ZEMLJIŠTA I NAKNADE ZA DODIJELJENO ZEMLJIŠTE) IZRAČUNATA I UTVRĐENA NA OSNOVU ODREĐABA ZAKONA O SUSVOJINI NA STANU I ODLUKE O JEDINSTVENIM ELEMENTIMA ZA IZRAČUNAVANJE PROMETNE VRIJEDNOSTI STAMBENE ZGRADE ILI STANA KAO POSEBNOG DIJELA ZGRADE, NE MOŽE POSLUŽITI KAO PORESKA OSNOVICA U POSTUPKU RAZREZA I NAPLATE POREZA NA PROMET NEPOKRETNOSTI KADA SE TIM PROMETOM VRŠI PRENOSPRAVA SVOJINE NA PORODIČNOJ STAMBENOJ ZGRADI SA PRODAVCA NA KUPCA UZ NAKNADU, NEGO SAMO PROMETNA VRIJEDNOST NEPOKRETNOSTI (CIJENA KOJA SE MOŽE POSTIĆI U SLOBODNOM PROMETU U TRENUTKU ZAKLJUČENJA UGOVORA) UTVRĐENA NA OSNOVU ODREĐABA ZAKONA O POREZU NA PROMET NEPOKRETNOSTI.

Iz obrazloženja:

Prvostepenim rješenjem od 17.6.1996. godine na utvrđenu poresku osnovicu od 14.329,900 BHD izvršen je razrez poreza na promet nepokretnosti od 1.443.000 BHD i tužilac obavezan da razrezani porez uplati u roku od 15 dana po prijemu rješenja. Pri tome je poreska osnovica za razrez poreza utvrđena od strane opštinske komisije, a na temelju pribavljenog nalaza i mišljenja vještaka gradjevinke struke, koji je svoj nalaz zasnovao isključivo na elementima iz Odluke o jedinstvenim elementima za izračunavanje prometne vrijednosti stambene zgrade ili stana kao posebnog dijela zgrade ("Službeni list SRBiH", broj: 40/89). Tuženi je u osporenom rješenju odbijanjem žalbe tužioca ocijenio prvostepeno rješenje kao pravilno i na zakonu zasnovano, prihvatajući u cijelosti da je opštinska komisija uz sudjelovanje gradjevinskog vještaka pravilno utvrdila prometnu vrijednost porodične stambene zgrade tužioca, a u skladu sa citiranom Odlukom Vlade SRBiH.

Sud nalazi da je u postupku razreza poreza na promet nepokretnosti došlo do pogrešne primjene materijalnog prava, te da se stoga upravna rješenja ukazuju nezakonitim. Prema odredbi stava 1. člana 6. Zakona o porezu na promet nepokretnosti ("Sl. list RBiH", broj: 5/95) osnovica poreza na promet nepokretnosti je prometna vrijednost nepokretnosti u trenutku nastanka poreske

obaveze, a prema stavu 1. člana 7. ovog zakona prometnom vrijednošću smatra se cijena nepokretnosti koja bi se mogla postići u slobodnom prometu u trenutku nastanka poreske obaveze. Suprotno navedenoj zakonskoj regulativi, upravni organi su vodili postupak i utvrdjivali prometnu vrijednost tužioceve porodične stambene zgrade primjenom odredaba navedene Odluke o jedinstvenim elementima za izračunavanje prometne vrijednosti, stambene zgrade ili stana kao posebnog dijela zgrade, ne vodeći pri tome računa da je ta Odluka donesena u izvršenju Zakona o susvojini na stanu ("Sl. list SRBiH", broj: 26/89), te da se isključivo odnosi na utvrdjivanje gradjevinke vrijednosti stambene zgrade ili stana, troškova uređivanja gradjevinskog zemljišta i naknade za dodijeljeno gradjevinsko zemljište, čiji zbir elemenata prema Odluci čini prometnu vrijednost stambene zgrade ili stana na kojoj postoji susvojina između fizičkog i pravnog lica koje na dijelu zgrade ili stana u društvenoj svojini ima pravo raspolaganja. Prema tome, primjenom dredaba citirane Odluke nije se mogla u konkretnom slučaju utvrdjivati prometna vrijednost tužioceve porodične stambene zgrade, već primjenom odredaba Zakona o porezu na promet nepokretnosti. Kako je prema ovom zakonu prometna vrijednost cijena nepokretnosti koja bi se mogla postići u slobodnom prometu u momentu

nastanka poreske obaveze, to je u ponovnom postupku potrebno utvrditi tu cijenu pribavljajući podatke o prometnoj vrijednosti istih ili sličnih objekata na području grada,

vodeći računa o ponudi i potražnji kao i drugim elementima koji su od uticaja na utvrđivanje te vrijednosti.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-62/96 od 1.4.1998. godine).

60.

Članovi 6. stav 2, 21. stav 2. i 28. Zakona o stambenim odnosima

Članovi 239. i 246. do 249. Porodičnog zakona

VANBRAČNI DRUG SE SMATRA ČLANOM PORODIČNOG DOMAĆINSTVA NOSIOCA STANARSKOG PRAVA, AKO BI PO ZAKONU IMAO PRAVO DA OD NJEGA TRAŽI IZDRŽAVANJE ILI AKO BI BIO DUŽAN DA GA IZDRŽAVA DA JE DOŠLO DO PREKIDA VANBRAČNE ZAJEDNICE, A NEZAVISNO OD OVE PREDPOSTAVKE, U SLUČAJU KADA JE IZMEĐU VANBRAČNIH PARTNERA POSTOJALA EKONOMSKA ZAJEDNICA ŽIVOTA U ISTOM STANU KOJA JE TRAJALA VIŠE OD DESET GODINA.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni organ je, nakon ocjene provedenih dokaza, utvrdio da je tužiteljica živjela u ekonomskoj zajednici sa Lj. S. nosiocem stanarskog prava na predmetnom stanu, čija je bila vanbračna supruga, a da je ta zajednica trajala od 1987. godine do 3.2.1994. godine kada je on izgubio život kao pripadnik Armije BiH, pa je zaključio da nije ostvarena ekonomska zajednica u istom stanu više od deset godina i da se tužiteljica zato ne smatra članom porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava (član 6. stav 2. Zakona o stambenim odnosima), pa nema pravo da i nakon njegove smrti trajno i nesmetano koristi taj stan (član 21. stav 2. u vezi sa članom 6. stav 2. istog zakona), zbog čega je odbio njen zahtjev za donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korišćenju stana (član 28. tog Zakona), a usvojio zahtjev davaoca tog stana na korišćenje i naložio joj iseljenje i predaju stana u posjed davaocu na korišćenje (član 22. stav 3. u vezi sa čl. 21. stav 2. istog zakona).

Drugostepeni organ je odbio žalbu tužiteljice izjavljenu protiv navedenog rješenja prvostepenog organa pozivom na odredbe člana 245. stav 2. ZUP-a prihvatajući razloge navedene u prvostepenom rješenju, a smatrajući da žalbeni prigovori tužiteljice nisu od uticaja na rješenje te upravne stvari, s obzirom da se iz razloga utvrdjenih u prvostepenom rješenju tužiteljica ne smatra članom porodičnog domaćinstva poginulog nosioca stanarskog prava na predmetnom stanu.

Ovakva odluka organa uprave nije pravilna ni zakonita, jer su organi uprave pogrešno primijenili materijalno pravo, zbog čega su propustili da utvrde činjenice koje su odlučne za pravilnu primjenu materijalnog prava, čime su povrijedili i pravila upravnog postupka, pa postoje osnovi pobijanja osporenog rješenja, predviđeni u članu 13. tačka 1. i 3. Zakona o

upravnim sporovima. Naime, prvostepeni organ je zauzeo pravni stav, a tuženi ga prihvatio kao pravilan, da je tužiteljica, kao vanbračna supruga nosioca stanarskog prava na predmetnom stanu, mogla steći položaj člana njegovog porodičnog domaćinstva s pravom da i nakon njegove smrti (3.2.1994. godine) nastavi da trajno i nesmetano koristi taj stan (član 21. stav 2. u vezi sa čl. 6. stav 2. Zakona o stambenim odnosima-"Sl. list SR BiH", broj: 14/84-prečišćeni tekst i broj: 12/87) samo u slučaju da je živjela s njim u ekonomskoj zajednici više od deset godina, pa kako je ta zajednica trajala manje vremena (od 1987. do 3.2.1994. godine) da se ne može smatrati članom porodičnog domaćinstva Lj. S., zbog čega joj ne pripada pravo iz člana 21. stav 2. i člana 28. pomenutog zakona. Ovakav pravni stav organa uprave nije pravilan. Prema odredbama člana 6. stav 2, druga rečenica, Zakona o stambenim odnosima, članovima porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava, između ostalih, smatraju se i lica koja je nosilac stanarskog prava dužan po zakonu da izdržava ili su ta lica dužna po zakonu da izdržavaju nosioca stanarskog prava, a koja zajedno s njim trajno žive i stanuju. Za primjenu ove zakonske odredbe, dakle, suprotno shvatanju organa uprave, nije odlučno da li ta lica spadaju u taksativno navedeni krug lica (čl. 6. stav 2. prva rečenica, tog zakona), nego je odlučno da li se radi o licima za koja, u odnosu na nosioca stanarskog prava, postoji zakonska dužnost međusobnog izdržavanja i da li su ta lica s nosiocem stanarskog prava trajano živjela i stanovala u istom stanu. Porodični zakon ("Sl. list SRBIH", broj 21/79 i 44/89) u odredbama čl. 246.-249. propisuje da lice iz vanbračne zajednice pod uslovima određenim u tim članovima i članu 239. tog zakona, ima pravo na izdržavanje od drugog lica iz takve zajednice.

Kada se navedene odredbe Zakona o stambenim odnosima i Porodičnog zakona dovedu u međusobnu vezu, mora se zaključiti da se vanbračni drug smatra članom porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava u smislu člana 6. stav 2. Zakona o stambenim odnosima i u slučaju ako bi po zakonu imao pravo da traži izdržavanje od nosioca stanarskog prava (drugog vanbračnog druga) ili ako bi bio dužan da ga izdržava da je došlo do prekida vanbračne zajednice (član 246. do 249. Porodičnog zakona) a pod uslovom da je s njim trajno živio i stanovao ili, neovisno od ove pretpostavke, u slučaju da je između vanbračnih drugova postojala ekonomska zajednica više od deset godina, kada su, u pogledu sticanja položaja članaporodičnog domaćinstva, vanbračni drugovi izjednačeni su sa svim drugim licima koja su uspostavila ekonomsku zajednicu u istom stanu sa nosiocem stanarskog prava i utakvoj zajednici provela zakonom propisano vrijeme. Zato bi setužiteljica, kao vanbračna supruga nosioca stanarskog prava na predmetnom stanu, smatrala članom njegovog porodičnog domaćinstva ako bi se utvrdilo da bi, pod uslovima iz navedenih članova

Porodičnog Zakona, imala pravo da od njega traži izdržavanje da je živ i da je vanbračna zajednica prekinuta (ona tvrdi da bi imala) svakako pod uslovom da je s njim trajno živjela i stanovala u predmetnom stanu i to neovisno od toga da li je ta zajednica trajala više od deset godina (radi se o dva zasebna osnova za sticanje svojstva člana porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava).

Organi uprave, zauzimajući pogrešan pravni stav da vanbračni drug može steći položaj člana porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava (drugog bračnog druga) samo ako je s njim ostvario ekonomsku zajednicu više od deset godina, nije ni utvrdjivao činjenice koje su odlučne za eventualno sticanje tog položaja po osnovu postojanja zakonske obaveze izdržavanja, (uz ostale uslove), pa je izjениčeno stanje ostalo neutvrđeno. Zbog toga je sud, primjenom člana 38. stav 3. u vezi sa članom 35. stav 2. i 85. Zakona o upravnim sporovima, poništio oba rješenja organa uprave i predmet vratio prvostepenom organu na ponovno rješavanje.

(Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj: U-244/96 od 1.4.1998.godine)

61.

Član 28. Zakona o stambenim odnosima

Član 186. stav 2. Zakona o prostornom uređenju

NISU ISPUNJENE ZAKONSKE PREDPOSTAVKE ZA DONOŠENJE RJEŠENJA KOJE ZAMJENJUJE UGOVOR O KORIŠTENJU STANA KOJI SE NALAZI U STAMBENOJ ZGRADI BEZ OBZIRA NA OBIM IZVEDENIH GRAĐEVINSKIH I ZANATSKIH RADOVA PRIJE NEGO NADLEŽNI ORGAN IZDA ODOBRENJE ZA UPOTREBU STAMBENE ZGRADE, POŠTO DONOŠENJE TAKVOG RJEŠENJA PREDPOSTAVLJA PREDHODNO POSTOJANJE FAKTIČKE I PRAVNE MOGUĆNOSTI KORIŠTENJA ZGRADE I STANOVA U NJOJ.

Iz obrazloženja:

Organi uprave su utvrdili da novoizgrađena stambena zgrada u kojoj se predmetni stan nalazi, još nije tehnički primljena niti izdato odobrenje za upotrebu, pa se zbog toga ne može ni koristiti, zbog čega su odbili tužiočev zahtjev za donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korišćenju stana. Ovakva odluka organa uprave je pravilna i zakonita, jer se zasniva na pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju i pravilnoj primjeni procesnog i materijalnog prava. Odredbom čl. 28. Zakona o stambenim odnosima ("Sl. list SR BiH" br. 14/84 i 12/87) predviđena je mogućnost donošenja od strane opštinskog stambenog organa rješenja koje zamjenjuje ugovor o korišćenju stana dok takav ugovor ne bude zaključen po odredbama tog zakona i u slučaju ako jedna od ugovornih strana neće da zaključi ugovor o korišćenju stana u roku od 30 dana od dana useljenja u stan. Ove zakonske odredbe pretpostavljaju situaciju

kada postoje uslovi za zaključenje ugovora o korišćenju stana i u pogledu mogućnosti useljenja i korišćenja stana, a jedna od ugovornih strana neće ugovor da zaključi. U konkretnom slučaju, međutim, takvi uslovi ne postoje, jer se radi o stanu koji se nalazi u novoizgrađenoj stambenoj zgradi, koja još uvijek nije tehnički primljena, niti izdato odobrenje za njenu upotrebu, pa tako ni za predmetni stan, jer je odredbama člana 186. st. 2. Zakona o prostornom uređenju ("Sl. list SR BiH", brojevi 9/87, 12/87, 23/88, 24/89, 10/90, 15/90, 14/91 i RBiH" br. 25/94 i 33/94) propisano da se izgrađeni građevinski objekat može upotrebljavati (koristiti) tek nakon što nadležni organ izda odobrenje za njegovu upotrebu. Zbog toga ni tužiocu ne pripada pravo da traži i ishoduje rješenje koje zamjenjuje ugovor o korišćenju predmetnog stana, jer se taj stan, kao ni stambena zgrada u kojoj se stan nalazi, ne može otpočeti koristiti bez

predhodno izvršenog tehničkog pregleda i izdavanja odobrenja za upotrebu.

Tužilac u tužbi navodi da su na stambenoj zgradi u kojoj se predmetni stan nalazi svi građevinski i zanatski radovi ucijelosti završeni, što, i kad bi bilo tačno, ne znači da se zgrada može koristiti (pa ni zaključiti ugo-

vor okorišćenju stana na osnovu kojeg bi se izvršilo useljenje u stan), jer se za otpočinjavanje korišćenja zgrade ista mora tehnički pregledati i izdati propisno odobrenje za upotrebu, a tužilac ni u tužbi ne tvrdi da je takvo odobrenje izdato.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U:247/97 od 17.6.1998.godine)

62.

Članovi 15, 17. i 88. do 99. Zakona o službi u Armiji Republike Bosne i Hercegovine

Članovi 46. do 50. Zakona o odbrani

U RJEŠENJIMA VOJNIH UPRAVNIH ORGANA O PRESTANKU VOJNE SLUŽBE LICA U VOJNOJ JEDINICI, U DISPOZITIVU SE MORA NAVESTI STATUS TIH LICA U ARMIJU REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE, JER OD TE ČINJENICE ZAVISI NADLEŽNOST ORGANA ZA DONOŠENJE RJEŠENJA, NAČIN PRESTANKA VOJNE SLUŽBE I DALJA PRAVA TOG LICA.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni organ je donio rješenje od 30.11.1997.godine pozivom na odredbe člana 16. Odluke o proizvodjenju, unapređivanju i nadležnostima za rješavanje o odnosima u službi u Armiji R BiH ("Sl. list Armije R BiH", broj: 1/96) i člana 97. Zakona o službi u Armiji R BiH ("Sl. list R BiH", broj: 11/92, 8/93, 17/93, 1/94, 13/94, 14/94, 16/94, 4/95 i 20/95) navodeći kao razlog otpuštanja iz službe u Armiji R BiH prestanak potrebe da tužitelj i dalje bude angažovan i vrši službu u Armiji poslije 1.12.1997. godine.

Osporenim rješenjem tužena je odbila tužiteljevu žalbu pozivajući se na odredbe člana 99. Zakona o službi u Armiji R BiH i člana 18. Odluke o proizvodjenju, unapređivanju i nadležnostima za rješavanje o odnosima u službi u Armiji R BiH, usvajajući u cijelosti razloge iz prvostepenog rješenja.

Sud nalazi da oba rješenja sadrže nedostatke u pogledu utvrđenja i navođenja činjenica koje su odlučne za pravilno rješenje ovog spora, čime su povrijeđena pravila upravnog postupka. Naime, iz navedenih rješenja ne može se sa sigurnošću utvrditi kakav status je imao tužitelj u Armiji R BiH, t.j. da li je imao status aktivnog vojnog lica, kako to on tvrdi u tužbi ističući da je po činu vodnik I klase, koji čin je stekao u bivšoj JNA ili se radi o vojnoj obavezi i demobilizaciji iz Armije R BiH nakon prestanka potrebe za njegovim daljim angažovanjem.

Tužiteljev status u Armiji R BiH ne može se pouzdano utvrditi iz razloga prvostepenog i drugostepenog rješenja, iako se radi o činjenici koja se morala tačno raspraviti, jer od toga zavisi primjena zakonskih odredaba, prava tužitelja kao i uopšte mogućnost vod-

jenja upravnog spora. Naime, ako bi tužitelj bio aktivno vojno lice, onda bi mu mogla prestati aktivna vojna služba po odredbama člana 88. do 93. Zakona o službi u Armiji R BiH, koje čl. 88.-93. regulišu uslove i način prestanka aktivne vojne službe, prava aktivnog vojnog lica koje u takvom slučaju ima, te nadležnost organa za donošenje rješenja u slučaju kada se radi o prestanku vojne službe po članu 89. tog zakona (kada to nalažu potrebe za racionalnijim vršenjem službe u Armiji) ako to nalažu potrebe smanjenja brojnog stanja aktivnog sastava Armije nakon dnošenja odluke o ukidanju ratnog stanja), te odredbama člana 93. do 99. istog zakona koje regulišu nadležnost za rješavanje o odnosima u službi.

Ukoliko je, pak, tužitelj učešćem u Armiji R BiH samo izvršavao svoju vojnu obavezu za vrijeme odbrambenog rata zbog agresije na R BiH u skladu sa odredbama člana 46. i dalje Zakona o odbrani ("Sl. list R BiH", broj : 4/92, 9/92, 19/92, 11/93, 17/93, 6/94, 13/94, 4/95, 9/95 i 20/95) onda bi se zaista radilo o takvom aktu kojim se vrši demobilizacija (kao i mobilizacija) po službenoj dužnosti i u zavisnosti od potreba za odbranu zemlje u mirnodopskim uslovima a prema ocjeni ovlaštenih organa i u skladu sa donesenim propisima o tome, na osnovu čega se ocjenjuje da li u takvim uslovima ima ili nema potrebe za nečijim daljnim angažovanjem u Armiji R BiH.

U takvom slučaju ni tužitelj ne bi imao prava koja imaju aktivna vojna lica nakon prestanka vojne službe, zbog racionalizacije Armije R BiH, a akt o demobilizaciji ne bi se mogao smatrati upravnim aktom.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-77/98 od 1.7.1998. godine)

63.

Članovi 46. i 47. Zakona o obrani

ANGAŽOVANJEM ZAJAPOSLENIH GRAĐANA U IZVRŠAVANJU VOJNE, RADNE I MATERIJALNE OBAVEZE, KAO NJIHOVOG USTAVNOG I ZAKONSKOG PRAVA I DUŽNOSTI U ODBRANI ZEMLJE, PUTEM NADLEŽNOG VOJNOG ORGANA BEZ PREUZIMANJA U RADNI ODNOS, NE DO LAZI DO ZASNIVANJA RADNOG ODNOSA SA TIM ORGANOM, PA POSLIJE NASTUPANJA OKOLNOSTI ZBOG KOJIH IM ORGAN DONOSI RJEŠENJE O PRESTANKU ANGAŽOVANJA PO NAVEDENIM OSNOVIMA, GRAĐJANI PITANJE SVOG RADNO-PRAVNOG STATUSA MORAJU RASPRAVITI SA RANIJIM POSLODAVCEM.

Iz obrazloženja:

Prvostepenim rješenjem od 15.10.1997. godine odlučeno je da tužiocu prestaje angažovanje po osnovu vojne obaveze u Federalnom ministarstvu odbrane-Odjeljenje odbrane u općini Z. sa danom 20.10.1977. godine. Ovako je postupljeno iz razloga što je u skladu sa Odlukom o prestanku neposredne ratne opasnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 25/96) prvostepeni organ našao da je prestala potreba za daljim vojnim angažovanjem tužioca. Tuženi je u postupku odlučivanje po prigovoru ocijenio da je prvostepeno rješenje pravilno i na zakonu zasnovano, pa je podneseni prigovor tužioca odbio kao neosnovan i time konačno u upravnom postupku odlučio u ovoj upravnoj stvari. Pri tome se tuženi izjasnio da vršenje vojne obaveze ne utiče na radno-pravni status vojnog obveznika, pa je otuda izveo zaključak da je za regulisanje budućeg radno-pravnog statusa tužioca, nakon prestanka angažovanja po osnovu vojne obaveze, nadležna općina Z.

Po ocjeni suda pravilno je u upravnom postupku postupljeno kada je u skladu sa Odlukom o prestanku neposredne ratne opasnosti odlučeno o prestanku angažovanja tužioca u Federalnom ministarstvu odbrane-

Odjeljenje odbrane Z. po osnovu vojne obaveze, obzirom da je prestala potreba za njegovim daljnjim angažovanjem. U ovom predmetu angažovanje tužioca izvršeno je u skladu sa odredbama člana 46. i 47. Zakona o obrani ("Sl.list RBiH", broj: 4/92 do 20/95) po osnovu vojne obaveze, pa je po prestanku potrebe za njegovim daljnjim angažovanjem tuženi organ bio ovlašten da svojim rješenjem utvrdi prestanak daljnjeg angažovanjatužioca. Kako u tužiočevom slučaju, danom prestanka rada ukinutog Općinskog sekretarijata za narodnu odbranu, nije došlo do preuzimanja tužioca u radni odnos od strane navedenog ministarstva, to se pitanje njegovog radno-pravnog statusa trebalo raspraviti u skladu sa odredbama Zakona o državnoj upravi, kako je to pravilno ukazao i tuženi organ u osporenom rješenju. Ovo tim prije kada se ima u vidu da je tužilac prije angažovanja po osnovu vojne obaveze bio rješenjem Opštinskog sekretarijata za narodnu odbranu Z. broj: 02-120-38 od 28.4.1993. godine primljen u radni odnos na neodređeno vrijeme u ovaj Sekretarijat na radno mjesto referenta popune oružanih snaga ljudstvom, materijalno tehničkim sredstvima, stokom i opremom.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-775/97 od 30.4.1998. godine)

ABECEDNI STVARNI REGISTAR

KRIVIČNO PRAVO

Odlučivanje o pismenom prigovoru u pogledu mjesne nadležnosti

- nemogućnost donošenja formalne odluke o prigovoru nakon pravomoćnosti rješenja o sprovođenju istrage 3

Ocjena postojanja obilježja krivičnog djela

- vezanost za opis djela iz zahtjeva za sprovođenje istrage 4

Saslušanje saizvršioca ili saučesnika u krivičnom postupku

- mogućnost i ograničenja saslušanja 5

Saučesništvo

- nezavisnost krivične odgovornosti jednog saučesnika od krivične odgovornosti drugog saučesnika 1

Uzročna veza

- prekid uzročne veze 2

Zabrana preinačenja nagore

- reformatio in peius i pritvor 6

GRAĐANSKO I PRIVREDNO PRAVO

Advokat

- pravo na nagradu i naknadu i prije dovršenja parnice 34

Advokatska tarifa

- različita primjena obračuna troškova zastupanja 34

Akceptni nalog

- i odnos jamstva 31

Automobil

- označen po tipu i vrsti predstavlja generičnu stvar 26

Autodgovornost

- za predatne obaveze 36

Aval

- kako nastaje u ime pravnog lica 37

Brak

- izdržavanje bračnog druga 38

Cesija

- ako cedent nije ispunio obavezu prema dužniku - cesusu 20

Cijena

- kada kamata ako je unaprijed plaćena 30
- komunalnih usluga - kada ne može u devizama 19

Devize

- i naplata cijene komunalnih usluga 19

Eksproprijacija

- sud odlučuje samo o visini, a ne i o pravu na naknadu 7

Forma

- ugovora o doživotnom izdržavanju kojim se za života prenosi pravo vlasništva 40
- ugovora o doživotnom izdržavanju - mogućnost konvalidacije 41

Izdržavanje

- bračnog druga 38

Jamstvo

- i akceptni nalog 31

Kamate

- kada na unaprijed plaćenu cijenu 30
- utvrđivanje bez vještačenja 10

Konvalidacija

- ugovora o doživotnom izdržavanju 41

Konverzija

- tražbina u Yu dinarima u HRD i potom kune 27

Mjenica

- mjenični aval pravnog lica 37

Mjениčno jamstvo

- kako nastaje u ime pravnog lica 37

Monetarni nominalizam

- kod tražbina izraženih u Yu dinarima na području bivše Herceg-Bosne 27

Nadležnost

- sud nije nadležan da odluči o pravu na naknadu za ekspropisane nekretnine 7

Nadzidiđivanje

- sticanje za račun člana stambene zadruge 16

Naknada štete

- i zatezna kamata 29
- ne postoji obaveza ako je stvarni dug plaćen tuđim sredstvima 22
- u slučaju nemogućnosti predaje određenog stana 21
- zbog izdataka iz imovine oštećenog 28

Nekretnine

- sticanje bez osnova kod privremeno napuštenih 23

Obavezno osiguranje od autoodgovornosti

- domaća društva osiguranja odgovaraju za predratne obaveze 36

Otkaz

- ugovora o korištenju stana po čl. 47. i 48. ZSO 42

Porez na promet usluge

- do kada naknada od korisnika usluge 25

Porođična zajednica

- sticanje imovine zajedničkim radom i sredstvima 39

Posjednik

- nesavjestan - naknada troškova po cijinama u vrijeme predaje stvari 17

Poslovna jedinica

- pravne osobe iz Srbije - pravo na osnovna sredstva 33

Povlačenje tužbe

- zbog izostanka sa dva ročišta - može se ponovo podnijeti 9

Preduzeće

- nastalo od poslovne jedinice pravne osobe iz Srbije 33
- registracija istupanja suosnivača 14
- reorganizacija privremeno udruženih u toku rata 8

Privremena mjera obezbjeđenja

- nije dovoljna prezaduženost dužnika 11

Promet nekretnina

- smatra se i ugovor o doživotnom izdržavanju kojim se odmah prenosi pravo vlasništva 40

Promet robe

- obaveza prodavatelja da plati kamatu na unaprijed primljenu cijenu 30

Punomoćnik po zaposlenju

- ovlaštenja poslovođe prodavnice 18

Radni odnos

- primjenjuju se odredbe o zaštiti prava radnika iz preuzetog saveznog zakona 43

Rok

- prekluzivni za brisanje konačnog upisa u sudskom registru 15

Stambena zadruga

- nadzidiivanje za račun zadrugara 16

Stambeni odnosi

- otkaz ugovora o korištenju stana po odredbama čl. 47. i 48. ZSO 42

Stan

- obaveza naknade novčane štete ako dužnik ne može predati stan 21

Sticanje bez osnova

- prilikom korištenja privremeno napuštenih nekretnina 23
- u slučaju plaćanja duga tuđim sredstvima 22

Stranačka sposobnost

- dijela preduzeća koje traži vraćanje pravnog subjektiviteta 8

Strana valuta

- nemogućnost naplate cijene komunalnih usluga 19

Sudska zaštita

- prava iz radnog odnosa 43

Sudski registar

- kada nije moguć upis promjene osnivača 13
- prekluzivni rok za podnošenje zahtjeva za brisanje konačnog upisa 15
- upis dijela subjekta upisa - poslovne jedinice van sjedišta registarskog suda 12
- upis istupanja osnivača 14

Tužba

- kada se može ponovo podnijeti 9

Ugovor

- o istupanju suosnivača - forma 14

Ugovor o djelu

- do kada naručilac duuguje naknadu za porez na promet usluge 25

Ugovor o doživotnom izdržavanju

- forma ako se odmah vrši prenos vlasništva na davaoca izdržavanja 40
- mogućnost konvalidacije zbog nepotpune forme 41

Ugovor o korištenju stana

- otkaz po odredbama čl. 47. i 48. ZSO 42

Ugovor o prodaji

- obaveza predaje automobila kao generične stvari 26

Unutrašnji poslovi

- ne postoji odgovornost kantona za obaveze CSB u 1994.g. 35

Vještak

- kada nije potreban kod odluke o kamatama 10

Zakonsko izdržavanje

- bračno drugu 38

Zakup poslovne prostorije

- aktivna legitimacija zakupodavca za ispražnjenje po isteku vremena zakupa 32

Zatezna kamata

- i naknada štete 29
- ostaje obaveza za period docnije i kada se glavni dug ugasio 24
- utvrđivanje bez vještačenja 10

Zastupanje

- poslovođa prodavnice kao punomoćnik po zaposlenju 18

UPRAVNO PRAVO

CARINA

- carinski obveznik dužan da plati carinu po naknadnom obračunu kada nije bila obračunata i naplaćena po važećim propisima, a ako je pretrpio štetu zbog propusta carinarnice u carinjenju robe takav zahtjev može ostvariti pred sudom 53

- poslije 2.10.1996. godine pravno lice u koje je uložen strani kapital može biti oslobođeno plaćanja carine na uvoz sirovina, materijala i komponenti samo na osnovu rješenja ministra finansija 5 4
- i poslije stupanja na snagu Zakona o carinskoj politici BiH 13.11.1997.

godine na području BiH važe carinski zakoni i podzakonski akti entiteta u dijelu koji nije u suprotnosti sa tim zakonom sve dok entiteti ne donesu svoje zakone u izvršenju tog zakona 55

- član 29. st. 1. federalnog Carinskog zakona nije u suprotnosti sa čl. 31. st. 1. Zakona o carinskoj politici BiH 55

PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE

- Zakon o PIO za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti promjenom nazivau 1994. godine u Zakon o PIO postao sastavni dio tog republičkog zakona čime je produženo njegovo važenje sve dok bude na snazi taj mirnodopski zakon 56

POREZI

- amortizacija stalnih sredstava prilikom naplate poreza na dobit preduzeća može se priznati kao poreska olakšica samo pravnom licu koje je vlasnik tih sredstava, a ne i zakupcu kao privremenom korisniku istih 57
- stope doprinosa poreza na dobit poreskog obveznika koji je obavljao profesionalnu djelatnost u vidu dopunskog zanimanja u 1996. godini 58
- vremensko važenje i suspenzija primjene čl. 9. Zakona o porezima građana 58
- prometna vrijednost stambene zgrade ili stana kao posebnog dijela zgrade utvrđena po odredbama Zakona o susvojini na stanu i odluke donesene u izvršenju tog Zakona, ne može poslužiti kao poreska osnovica u postupku razreza i naplate poreza na promet porodične stambene zgrade, nego samo prometna vrijednost utvrđena po odredbama Zakona o porezu na promet nepokretnosti 59

STAMBENI ODNOSI

- kada se vanbračni drug može smatrati članom porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava 60
- donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana ne zavisi od obima izvedenih radova na stambenoj zgradi nego od izdavanja odobrenja za upotrebu zgrade 61

SLUŽBENI ODNOSI U ARMiji RBiH

- u dispozitivu rješenja o prestanku vojne službe lica u vojnoj jedinici mora se navesti status tih lica u Armiji 62
- angažovanjem zaposlenih građana u izvršavanju vojne, radne i materijalne obaveze bez preuzimanja u radni odnos ne dolazi do zasnivanja novog radnog odnosa 63

UPRAVNI SPORovi

- treća lica nisu ovlaštena da pokreću upravni spor protiv rješenja drugostepenog organa donesenog po žalbi jedne od stranaka zbog "čutanja administracije" prvostepenog organa 44
- donosilac konačnog upravnog akta nije aktivno legitimisan za izjavljivanje žalbe protiv odluke najvišeg suda kantona kojom je taj akt poništen pa njegovu žalbu treba odbaciti 45
- pravo na pokretanje upravnog spora protiv drugostepenog rješenja ni po federalnom ZUS ne pripada organima zajednice odnosno organizacije koji su o toj upravnoj stvari rješavali u prvom stepenu, pa njihovu tužbu treba odbaciti zbog nedostatka aktivne stranačke legitimacije 46
- nalaz, ocjena i mišljenje stručnog organa za ocjenjivanje sposobnosti lica za vojnu službu nije upravni akt 47
- Vrhovni sud Federacije nije stvarno nadležan za rješavanje upravnog spora po tužbi protiv konačnog rješenja Sekretarijata odbrane grada Sarajeva, nego mjesno nadležni kantonalni sud 48
- upravni spor zbog nedonošenja rješenja može se pokrenuti samo onda kada nadležni organ ne postupi po zahtjevu odnosno žalbi 49
- o žalbi protiv rješenja Finansijske policije donesenog dok se ona nalazila u sastavu SDK, koja je izjavljena poslije 19.2.1995. godine, nadležno je da odlučuje federalno ministarstvo finansija-ministar, a ne generalni direktor SDK ili Zavod za unutrašnji platni promet 49
- protiv konačnih upravnih akata kojima je rješavano o pravima lica na napuštenim stanovima, po zakonu se ne može voditi spor po tužbama podnesenim na osnovu propisa koji su važili do 4.4.1998. godine, pa takve tužbe treba odbaciti 50
- protiv konačnih upravnih akata kojima je rješavano o pravima vlasnika na privremeno napuštenim nekretninama, po zakonu se ne može voditi upravni spor po tužbama podnesenim na osnovu važećih propisa do 4.4.1998. godine, pa iste treba odbaciti 51
- zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke koja nije postala pravosnažna i u formalno pravnom i u materijalno pravnom smislu treba odbaciti

---

REGISTAR PROPISA

KRIVIČNO PRAVO

- Krivični zakon SFRJ ("Službeni list RBiH", br. 2/92, 8/92, 10/92, 16/92 i 13/94).
- Zakon o preuzimanju Krivičnog zakona SFRJ ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 16/92).
- Krivični zakon RBiH ("Službeni list SRBiH", br. 16/77, 32/84, 19/86, 40/87, 33/89, 2/90 i 24/91. i "Službeni list RBiH", br. 18/92, 21/92 i 28/94).
- Zakon o preuzimanju Zakona o krivičnom postupku ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 16/92).

GRADANSKO I PRIVREDNO PRAVO

- Zakon o preuzimanju Zakona o parničnom postupku ("Službeni list RBiH", broj: 2/92 i 13/94).
- Zakon o parničnom postupku ("Službeni list SFRJ", broj: 4/77 do 35/91, "Službeni list RBiH"; broj: 16/92 i 13/94)
- Zakon o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički zakoni ("Službeni list RBiH", broj: 2/92, 6/94 i 13/94).
- Zakon o izvršnom postupku ("Službeni list SFRJ", broj: 20/78 do 35/91, " Službeni list RBiH"; broj: 16/92 i 13/94).
- Zakon o postupku za upis u sudski registar ("Službene novine Federacije BiH"; broj: 6/95).
- Zakon o preduzećima ("Službene novine Federacije BiH"; broj: 2/95 i 8/96).
- Zakon o privremenim mjerama organizovanja određenih preduzeća i drugih pravnih lica ("Službeni list RBiH"; broj: 10/94 i 13/94).
- Zakon o privatizaciji banaka ("Službene novine Federacije BiH"; broj: 12/98).
- Zakon o eksproprijaciji ("Službeni list SRBiH"; broj: 12/87 - prečišćeni tekst i 38/89, "Službeni list RBiH"; broj: 15/94).
- Zakon o osnovnim vlasničko-pravnim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj: 6/80 i 36/90) - raniji.
- Zakon o osnovama vlasničkih odnosa ("Službeni list RBiH"; broj: 37/95) - raniji.
- Zakon o vlasničko-pravnim odnosima ("Službene novine Federacije BiH"; broj: 6/98).
- Zakon o nadziđivanju zgrada i pretvaranju zajedničkih prostorija u stanove u zgradama u društvenom vlasništvu ("Službeni list SRBiH", broj: 32/87).
- Zakon o stambenim zadrugama ("Službeni list SRBiH"; broj: 30/74 i 21/85).
- Zakon o preuzimanju Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list RBiH"; broj: 2/92, 13/93 i 13/94).

- Zakon o obligacionim- obveznim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj: 29/78 do 57/89).
- Zakon o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službene novine Federacije BiH"; broj: 6/95 i 25/97).
- Zakon o unutrašnjim poslovima ("Službene novine Federacije BiH"; broj: 1/96).
- Zakon o trgovini ("Službeni list SFRJ", broj: 46/90) - raniji.
- Zakon o trgovini ("Službene novine Federacije BiH"; broj: 2/95 i 19/96).
- Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija ("Službeni list SRBiH"; broj: 33/77, 12/87, 30/90, 7/92 "Službeni list RBiH"; broj: 3/93 i 13/94).
- Zakon o zabrani raspolaganja imovinom, prijenosu sredstava i statusnih promjena pravnih lica na teritoriji RBiH iz drugih država ("Službeni list RBiH"; broj: 4/95 i 37/95).
- Zakon o advokaturi ("Službeni list SRBiH"; broj: 39/89 "Službeni list RBiH", broj: 12/92 i 13/94).
- Zakon o mjenici ("Službeni list FNRJ", broj: 104/46 "Službeni list SFRJ", broj: 16/65, 54/70 i 57/89).
- Porodični zakon ("Službeni list SRBiH"; broj: 21/79 i 42/89).
- Zakon o nasljeđivanju ("Službeni list SRBiH"; broj: 7/80).
- Zakon o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH"; broj: 14/84 - prečišćeni tekst i 12/87, 36/89, "Službene novine Federacije BiH", broj: 38/98).
- Zakon o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima ("Službene novine Federacije BiH"; broj: 11/98).
- Zakon o osnovnim pravima iz radnog odnosa ("Službeni list SFRJ", broj: 60/89 i 42/90).
- Uredba sa zakonskom snagom o radnim odnosima za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti ("Službeni list RBiH", broj: 21/92).
- Uredba o reguliranju platnog prometa u hrvatskim dinarima na teritoriju HZ H-B za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja ("Narodni list HZ H-B", broj: 4/92).
- Uredba o primjeni Uredbe sa zakonskom snagom o računovodstvu na području HZ H-B za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja ("Narodni list HZ H-B" broj: 4/93).
- Zakon o unutrašnjim poslovima ("Službene novine TPK", broj: 3/96).
- Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad advokata ("Službeni list SRBiH"; broj: 34/90 "Službeni list RBiH"; broj: 21/93 i 5/94).

UPRAVNO PRAVO

SAVEZNI PROPISI:

- Zakon o opštem upravnom postupku ("Službeni list SFRJ", broj 47/86- prečišćeni tekst)
- Zakon o upravnim sporovima ("Službeni list SFRJ", broj 4/77)
- Zakon o parničnom postupku ("Službeni list SFRJ", broj 4/77 do 35/91)

REPUBLIČKI PROPISI (SRBiH i RBiH):

- Zakon o službi u Armiji Republike Bosne i Hercegovine ("Službeni list RBiH", broj 11/92 do 20/95)
- Zakon o zabrani raspolaganja imovinom, prijenosu sredstava i statusnih promjena pravnih lica na teritoriji RBiH iz drugih država ("Službeni list RBiH", broj 4/95 i 37/95)
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni list SRBiH",

broj 38/90, 22/91 i "Službeni list RBiH", broj 24/92)

- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti ("Službeni list RBiH", broj 16/92, 8/93 i 13/94)
- Zakon o porezima građana ("Službeni list SRBiH", broj 18/91 i "Službeni list RBiH", broj 25/94 i 2/96)
- Zakon o porezu na dobit preduzeća ("Službeni list RBiH", broj 5/95, 9/95 i 33/95)
- Zakon o stopama poreza i doprinosa na dobit od privredne i profesionalne djelatnosti ("Službeni list SRBiH", broj 36/90 i "Službeni list RBiH", broj 2/96)
- Zakon o porezu na promet nepokretnosti ("Službeni list RBiH", broj 5/95 i 9/95)

- Zakon o prostornom uređenju ("Službeni list SRBiH", broj 9/87 do 14/91 i "Službeni list R BiH", broj 2/94 i 33/94)
- Porodični zakon ("Službeni list SRBiH", broj 21/79 i 44/89)
- Zakon o službi društvenog knjigovodstva ("Službeni list R BiH", broj 2/92, 10/94 i 13/94)
- Zakon o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH", broj 14/84- prečišćeni tekst i 12/87)
- Zakon o susvojini na stanu ("Službeni list SRBiH", broj 26/89)
- Zakon o unutrašnjem platnom prometu ("Službeni list R BiH", broj 9/92 i 13/94)
- Odluka o jedinstvenim elementima za izračunavanje prometne vrijednosti stambenezgrade ili stana kao posebnog dijela zgrade ("Službeni list SRBiH", broj 40/89)
- Zakon o upravnim sporovima ("Službene novine FBiH", broj 2/98)
- Carinski zakon ("Službene novine FBiH", broj 2/95, 9/96 i 18/96)
- Zakon o finansijskoj policiji ("Službene novine FBiH", broj 2/95)
- Zakon o ministarstvima i drugim organimadržavne uprave Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", broj 2/94 i 2/95)
- Zakon o prestanku napuštenim nekretninama u svojini građana ("Službene novine FBiH", broj 11/98)
- Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene novine FBiH", broj 11/98)
- Zakon o stranim ulaganjima ("Službene novine FBiH", broj 2/95)
- Zakon o Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", broj 2/95 i 9/96)

FEDERALNI PROPISI:

- Zakon o upravnom postupku ("Službene novine FBiH", broj 2/98)

PROPISI DRŽAVE BiH:

- Zakon o carinskoj politici Bosne i Hercegovine ("Službene glasnik BiH", broj 1/97)

"Bilten sudske prakse Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine" izlazi četiri puta godišnje. Časopis je upisan u evidenciju javnih glasila Federalnog ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta pod rednim brojem 701 od 15.8.1997. godine, a mišljenjem Federalnog ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta broj 08-455-286-4/97 od 15.08.1997. godine podpada pod proizvode iz člana 19. stav 1. tačka 12. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga, na čiji promet se ne plaća porez. Izdavač: Javno preduzeće Novinsko-izdavačka organizacija Službeni list Bosne i Hercegovine Sarajevo, Ulica Magribija 3. DTP: Javno preduzeće Novinsko-izdavačka organizacija Službeni list Bosne i Hercegovine. Štampa: "EURO MH KOMERC" Sarajevo. Za štampariju: Mirsad Džidić. Tiraž: 900 primjeraka.